

Dünya Su Forumu Bülteni

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

iisd | Reporting
Services

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/ymb/water/worldwater5/)
YAYIN #1, CİLT 82, NUMARA 16, SALI, 17 MART 2009

DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 16 MART 2009, PAZARTESİ

16 Mart 2009 Pazartesi günü İstanbul, Türkiye’de başlayan 5. Dünya Su Forumu, 22 Mart’a kadar devam edecektir. Katılımcılar sabah oturumunda açılış konuşmalarını dinlediler, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Su Ödülü ve Kral II. Hasan’ın Büyük Dünya Su Ödülünün sunumunu izlediler. Öğleden sonra, tematik oturumlar açıldı ve Dünya Su Kalkınma Raporu sunuldu. Katılımcılar aynı zamanda özel konulara yöneltilmiş oturumlara katıldılar.

Soldan-Sağa: Albert II, Monako Prensi; Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı; ve Emomali Rakhmon, Tacikistan Cumhurbaşkanı.

Dünya Su Forumu uluslararası düzeyde su politikalarını etkilemek ve sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak amacı ile tüm paydaşların katılımını ve diyalogunu kolaylaştırmayı öngörür. 28,000den fazla katılımcıların beklendiği 100 üzeri temasal oturum düzenlenecektir. Katılımcılar farklı devletleri, BM kuruluşlarını, ulusal ve sivil toplum örgütlerini, akademiye, basını ve diğer toplum kuruluşlarını temsil edeceklerdir.

Forumun ana teması “farklılıkların suda yakınlaşması” olup altı tane alt-temada ele alınacaktır: küresel değişimler ve risk yönetimi, insani kalkınmanın ve binyıl kalkınma

hedeflerinin(BKH) geliştirilmesi, su kaynaklarının yönetimi ve korunması, idare ve yönetim, finansman, eğitim, bilgi, kapasite geliştirme.

Forum sırasında katılımcıların kendi başarılarını göstermeleri için ve su ile ilgili kültürel değerleri yansıtmaları açısından Forum sırasında Su Fuarı ve Su Sergisi yer alacaktır. 21. Gündem altında katılımcıların ana grupları özellikle de çocuklar, gençler ve kadınların yer alabileceği aktiviteler düzenlenecek ve bir Öğrenme Merkezi bilgi ve deneyimlerin aktarımını kolaylaştıracaktır.

FORUM AÇILIŞI

AÇILIŞ KONUŞMALARINI: 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri Oktay Tabasaran forumun ana amacının verimli su kullanımı konusunun önemini vurgulamak olduğunu belirtti ve katılımcıları misafir etti. Tabasaran, Forum’un aynı zamanda ekonomik kalkınma, yerel su yönetimi, risk yönetimi, insan kalkınması ve BKH hedeflerinin tartışılacağı bir buluşma yeri olacağını belirtti.

Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon suya ulaşılabilirliğin sağlanmasının “zorlu ve uzun bir yolda yolculuk” olmasına rağmen konunun gündeme getirilmesinin gerekliliğini vurguladı. Başkan, çetin ve uyumlu su paylaşımı çağırısında bulundu ve bu konuda politikann önemini belirtti.

Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri

Açılış törenindeki temsilciler. Soldan-Sağa: Abbas El Fassi, Fas Başbakanı; Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander; Celal Talabani, Irak Cumhurbaşkanı; Albert II, Monako Prensi; ve Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı.

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü’nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayıdır. Bu yayını Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead’dir. Elektronik ortam yayın hazırlayıcısı Diego Noguera’dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper’dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James ‘Kimo’ Goree VI’dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE’ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE’nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Lóic Fauchon, Dünya Su Konseyi Başkanı

Fauchon, verimli su yönetimi gereksinimi, en yoksul insanların korunmasını ve sanal su ilkesinin düşünülmesi gerektiğini vurguladı.

İstanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş, İstanbul'un ideallerinin barış ve tolerans olduğunu not ederek katılımcıları misafir etti. Şehirlerin başlıca su kaynakları tüketicileri olduğunu ve yerel yönetimlerin doğal kaynakları

korumaları gerektiğini ve gelecekteki nesillerin su güvenliğinin planlanması gerektiğini not etti.

Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, su konularının barışı etkilediğini ve istikrarın ancak su kaynaklarının adil bir şekilde bölünmesi ile ulaşılabileceğini vurguladı. Suyun kalkınma için kritik olduğunu Afrika ve başka yerlerdeki kuraklığın konuşulması gerektiğini not etti. Türkiye'de su güvenliği için kapsamlı altyapının önemini ve Forum'un amacının suyu ticarileştirmek değil, "herkes için kaliteli su" sağlamak olduğunu vurguladı.

Meksika Ulusal Su Komisyonu Genel Müdürü José Luis Luege Tamargo, Meksika Cumhurbaşkanı Felipe Calderón adına Meksiko şehrindeki 4. Dünya Su Forumu'nda başlatılan su yönetimi, iklim değişikliği ve altyapı projelerini açıkladı.

BM Başkan Müşaviri Sha Zukang, BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon adına Dünya Su Forumu'nun politik toplumla sivil toplum arasındaki diyalogu sağladığını belirterek altını çizdi. Forum için dört stratejik alan belirledi, bunlar: su ve iklim değişikliği arasındaki bağlantının vurgulanması; uygulanabilirlik kapasitesi artırmak için afet risk azaltılmasından, öğrenme; finansal kaynaklar desteği ile insan ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi; ve sınırları aşan su yönetimi kooperatifinin önemini anlaşılmasıdır.

Fas Başbakanı Abbas El Fassi, Forumun 2008 Dünya Yiyecek Güvenliği ile ilgili olan üst düzeydeki konferansı takip ettiğine işaret etmiş, 2009 BM müzakerelerinden önce ve 2012 sonrası iklim değişimi rejiminden sonra gelen ve uluslararası finansal bir kriz sürecinde ortaya çıktığını belirtmiştir.

Japon Velihat Prensi Naruhito Kōtaishi, BKH'yi gerçekleştirmek için girişimlerin güçlendirilmesi ve acil su meselelerini çözmek için işbirliğinin önemini vurguladı. Taraflar arası su ve iklim değişimi arasındaki bağın önemine işaret etmiş, su finansmanı ile ilgili inisiyatifleri belirlemiş, bakanlık düzeyi diyalogların ve bölgesel zirvelerin işbirliğini destekleyen değerini bildirmiş, BM-Su aracılığı ile kapasite artırımı ve denetime olan gerekliliği vurgulamıştır.

Abbas El Fassi, Fas Başbakanı

Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı, Abdullah Gül, suyun sadece teknik bir husus olmadığını fakat politik önemi olan ve en üst düzeyde önceliğe tabii olan bir konu olduğuna dikkat çekmiştir. Sayın Gül uluslararası toplumun suyun kısıtlı yapısını tanıması gerektiğini ve su azlığının çözümü için gerekli politika değişikliklerinin yapılmasının önemini belirtmiştir. Sayın Gül, 5. Dünya Su Forumunun bu konu ile ilgili önceki çalışmaları değerlendirerek uluslararası toplumun farklılıklarını suda yaklaştırması için bir araya getirdi.

21 ülkeden gelen çocuk temsilciler daha sonra sahne alarak kültürel işbirliğini sembolize ettiler. Hazar ve Doğu Akdeniz bölgelerindeki 23 farklı ülkeden gelen müzisyenlerden oluşan Tefken Filarmoni Orkestrası oturumu sonlandırdı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BAŞKANININ SU ÖDÜLÜ: Dünya Su Konseyi Yönetim Kurulu üyesi, İrfan Aker Türkiye'nin Başbakanı adına, basın kuruluşlarının ulusal ve uluslararası su meselelerini kapsadıkları için onları onurlandıran Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Su Ödülünü takdim etti. Uluslararası ödül, Uluslararası Su Medyasından Alison Bartle'ye verildi. Ulusal ödüller (Anadolu Ajansı'ndan) Özgür Çoban, (Kanal 24'ten) Özgür Yıldırım, (Zaman Günlük Gazetesi'nden) Gürhan Savgı, ve Yeşil Ekren Programı'ndan (Erman Yerdelen tarafından) kabul edildi.

KRAL II. HASAN BÜYÜK DÜNYA SU ÖDÜLÜ: Başbakan El Fassi üçüncüsü verilecek olan su kaynaklarının yönetimi ve geliştirilmesi için işbirliği ve dayanışma alanlarında verilecek olan II. Hasan Büyük Dünya Su Ödülünü takdim etti. Su ve Çevre İşlerinden sorumlu Fas Devlet Bakanı, Abdelkêbir Zahoud, ödülü Arap Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Fonu Genel Müdürü Abdulatif Yousef Al-Hamad'a takdim etti. Al-Hamad su yönetimi ve organizasyonu tarafından finanse edilen sayılı su projelerinde Fas'ın liderliğini üstlenmiştir.

BM Başkan Müşaviri Sha Zukang

Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Açılış töreni katılımcılarına mesaj tutan çocuklar.

TEMATİK OTURUMLARIN AÇILIŞI

Henk van Schaik, Su ve İklim Kooperatif Programının parçası olarak, "küresel değişim ve risk yönetimi" teması üzerine su, iklim değişikliği, afetler ve göç arasındaki bağlantıların önemine değindi. BM Su Masası/BM Tarım ve Gıda Örgütü başkanı, Pasquale Steduto, "insani kalkınmanın ve binyıllık kalkınma hedeflerinin" ulaştırılması için hemen faaliyete geçebilmek üzere ulusal kapasitenin artırılmasını önerdi. Doğal Kaynakları Koruma Teşkilatından, Karin Krchnak, "su kaynaklarının yönetimi ve korunması" ile ilgili olarak entegre su kaynaklarının insan ve çevrenin ihtiyaçlarını gidermesi amacı ile yönetilmelerinin önemini vurguladı.

Andre Dzikus, BM İnsan Yerleşimleri Programı (BM-Habitat), "idare ve yönetim" konusu üzerine su ve sanitasyon krizinin bir idare ve yönetim problemi olduğuna ve bir kaynak problemi olmadığına dikkati çekti. Dünya Bankasından, Abel Mejia, finansman konusu ile ilgili olarak sürdürülebilir finansmana karşı mevcut engelleri, su hizmetlerinin fiyatlandırmasını, ve yoksullar için su ve sanitasyon hizmetlerine ulaşımı tartıştı. Andras Szöllösi-Nagy, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü "eğitim, bilgi ve kapasite oluşumu" ile ilgili olarak 5. Bakanlık deklarasyonu taslağında öngörüşme toplantılarında öngörülen metinlerden daha az etkili bir dil benimsendiğine dikkat çekti.

Birleşmiş Kalkınma Araştırma Danışmanlarından, Kusum Athukoralu, Forumun altı ana temasının bakanlık prosesine iletilmesi gerektiğini önemle vurguladı ve Asya Sudan, Sahana Singh'de politikacıların "zorlu da olsa değişim için" mücadelede bulunmaları gerektiğini belirtti. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütünden, Monica Scatasta, tematik sürecin harcanan parayı telafi etmek ve su fiyatlandırması gibi kritik konularda mutlaka ortak anlaşma zeminleri yaratılması gereğini anlattı. Gazi Üniversitesinden, İbrahim Gürer, temasal oturumların ortak anlaşma zeminlerini geliştirmek üzere kullanılmaları için hatırlatmada bulundu.

Soldan-Sağa: Henk van Schaik, Su ve İklim Kooperatif Programı; Pasquale Steduto, BM Su Başkanı / BM Tarım ve Gıda Örgütü; Karin Krchnak, Doğal Kaynakları Koruma Teşkilatı; Piers Cross, Su Araştırma Komisyonu; Mark Smith, IUCN Su Programı; Letitia Obeng, Küresel Su Ortaklığı Komisyonu, Bert Diphoom, BM-HABITAT; ve Doğan Altınbilek, 5. Dünya Su Forumu.

DÜNYA SU KALKINMA RAPORU SÜRECİNİN BAŞLATILMASI

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, ve Kültürel İşbirliği Örgütü Genel Müdürü Koichiro Matsuura, yakın gelecekte ortaya çıkabilecek olan su sorunlarını ele almak üzere Üçüncü Dünya Su Kalkınma Raporu (DSKR-3) sürecini başlattı. Sayın Matsuura, Raporun ana mesajlarını önemle vurguladı.

BMEBİÖ Genel Direktörü
Koichiro Matsuura

Taraflar arasında Rapora göre su uzmanlarını karar verme süreçlerine dahil etmek, su kullanımı ile ilgili enerji sektöründe iklim değişikliği ile ilgili kararlara önem vermek, verimli su idaresi amacı ile denetim ve değerlendirme çalışmaları yapmak, ve gelişmekte olan ülkelerde kapasite artırmak çok önemli noktalar. İstanbul Vali Yardımcısı

Ali Bakoğlu, ülkelerarası işbirliğini sektörler ve tüm paydaşlar arası işbirliğini teşvik etmiştir. Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon, Raporun politika belirleyenlere su idaresi ile ilgili en son gelişmeleri ve teknolojileri uygulamada yardımcı olacağını belirtti.

BM Tarım ve Gıda Örgütünden, Alexander Müller, Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı, Hasan Zuhuri Sarıkaya ve BM-Su Başkanı/ BM Tarım ve Gıda Örgütünden, Pasquale Steduto, sürdürülebilir su kaynaklarının idaresi ile ilgili olarak raporun başlatılma sürecinin önemli bir araç olduğunu belirtti. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütünden Andras Szöllösi-Nagy, dış etkenlerin su kaynaklarını etkilediğini vurguladı ve su kapasitesinin artırılmasının iklim değişikliğine cevap vermek için zorunlu olduğunu ifade etti.

Dünya Su Değerlendirme Programından, Olcay Ünver, ve DSKR-3ten William Cosgrove, Raporun su odaklı bir temadan su kaynaklarının tüketimini açıklayan dış etkenlere yönlendirildiğini ve raporun su tüketimi ve daha geniş spektrumlu gelişme objektifleri arasındaki bağlantıları analiz ettiğini vurguladılar.

Zambiya Enerji ve Su Geliştirme Bakanlığında Kenneth Kanga dünya su değerlendirme raporunda bulunan Zambiya durum çalışmasını sundu. Brezilya'nın başkan yardımcısı Narcio-Rodrigues de Silveria "Dünya Su Parlamentosu" kurulması için acil tüzük oluşturulmasını teklif etti.

András Szöllösi-Nagy, BMEBİÖ

Kore İnşaat Teknoloji Enstitüsü'nden Yong-Joo Cho, Kore'nin su yönetimi çalışmalarının ana hatlarını iklim değişikliği bağlamında listeledi. Kalkınma İşbirliği Örgütü'nden Giorgio Sfara, İtalya, G8 Evian Planı ve uygulama stratejilerinin Afrika ülkeleri ortaklığı ile pekiştirilmesi gerektiğini vurguladı.

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI ÇÖLLEŞME! KURAKLIĞI DAHA İYİ YÖNETİM FIRSATLARINA ÇEVİRME:

Bu oturumları İspanya Genel Su Direktörü Marta Moren hem ulusal hem de uluslararası yönde daha iyi kuraklık yönetimi yapılması gerektiği vurgulayarak paneli açtı. Akdeniz Su Enstitüsü'nden Milagros Couchoud, İspanya'nın birçok su yönetim deneyimleri olduğunu belirtti. Dünya Su Konseyi'nden Hachmi Kennon, İspanya'da son dört yıl içerisinde başarılı kuraklık yönetimi planları yapılmış olduğunu belirtti. Şili'nin Devlet İşleri Bakanı Juan Antonio Arrese Luco, iklim değişiklikleri ve suya etkileri yüzünden bu konunun politik gündemin üst saflarına geçtiğini belirtti. Fransa'nın Ekoloji, Enerji, Sürdürülebilirlik Kalkınma, Şehir Bölge Planlama Bakanı, Jean-Paul Rivaud halkın bilinçlenmesini sağlamak amacı ile su verimini artırma kampanyaları düzenledi. Amerika'nın Ulusal Kuraklığı Azaltma Merkez Sorumlusu Donald Wilhite, dünyada kriz yönetiminden çok risk yönetimine doğru gidilmesi gerektiğini belirtti ve bu konu ile ilgili kişilerin kuraklığı azaltmaya doğru gitme planları için yapılması gerekeni uygulaması ve kapsamlı kuraklık polisi üstünde öncelikler tespit etmeleri gerektiğini belirtti.

Devam eden görüşmelerde çölleşmenin doğal bir süreç içinde olduğu ama uyarılma stratejilerine daha yoğun dikkat edilmesi gerektiği tartışıldı. Diğer katılımcılar da suya dayalı uyumsuzluklar ve esnek kuraklık yönetimi planları ile ilgili aşağıdan yukarıya yaklaşımı kullanmak gerektiğini belirttiler.

Yuvarlak masa toplantılarında Brezilya'dan katılan Carlos Motta Nunes Brezilya'nın kuzey doğu bölgesindeki kuraklık yönetimi ile ilgili aktiviteleri sundu. Yıl boyu bu bölgeye kısa bir sürede olsa gerekli yağmurun düştüğünü ve yerel hükümetin ilgisi ile su için gerekli alt yapının bulunması takdirinde adil olarak sudan faydalanma hakkı olacağını belirtti. İspanya'dan katılan Javier Ferrer, Juan River Bassinin etkinliklerini acil tepki vermektten çok riskleri nasıl azaltabileceğine doğru gittiğini belirtti. Türkiye'den katılan Erkan Eminoğlu ülkenin ulusal kuraklık stratejisi için uyguladıkları danışmanlıkla ilgili bilgi verdi.

Kapanış görüşmelerinde vurgulananlar şu şekilde idi: su yönetimini başka çevre sektörleri ile birleştirme; kuraklığa dayanıklı hayvanlar ve tarım ürünleri; su havzaları arasında yasal transferler; su sistemlerini güncelleştirebilmek için gerekli finansal yardımlar; çiftçiye en iyi uygulamalar ile ilgili bilgilendirmek ve çocukların su yönetimindeki planlamaya katılmasını sağlamak.

Soldan-Sağa: Milagros Couchoud, Akdeniz Su Enstitüsü; Marta Moren, Su Genel Müdürü, İspanya; ve Hachmi Kennon, Dünya Su Konseyi

SAĞLIK, ONUR VE EKONOMİK İLERLEME: TOPLUMSAL CİNSİYET ADALETİ İÇİN GELECEĞE UZANAN YOL: BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi

Başkan Yardımcısı Kenza Kaouakib-Robinson, BM-ESİD

(BM-ESİD) oturum Başkan Yardımcısı Kenza Kaouakib-Robinson, su ve sanitasyon ile ilgili oturumu cinsiyet adaletine uygun bilgi toplanması için açtı. Bu bilgiler BM Ekonomi ve Sosyal İşler departmanı ve BM On Yıllık Su Kapasitesini geliştirme programı üyesi uzmanlardan istenmişti.

Oturum Başkan Yardımcısı Uschi Eid, BM Genel Sekreterliği Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu

sanitasyon ile ilgili suskunluğa paydos çağrısı yaparken ileride yapılacak olan sağlık ve eğitimle ilgili projelerde yeterli tuvalet yapılması gerektiğini geliştirme ortaklarına vurguladı.

Chirac vakfından Bertrand Charrier, su ve sanitasyonun aynı sorun olmadığını ve ikisinin de kendine özgü cinsiyet kaynaklı farklı boyutları bulunduğunu belirtti. Su hazırlık konferansına katılmış olan iki bayan temsilci İstanbul Teknik Üniversitesinden Hilal Gonca Coşkun ve Siegmien Staphorst toplantı sonuçlarını tartışırken ülke başkanları ve bakanlardan su ve sanitasyonla ilgili cinsiyete uygun bütçe istediler.

Orta Asya su müttefiklerinden Elmina Joldosheva, Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan da su ve sanitasyon ile ilgili deneyimlerini paylaşırken kadınları yetiştirmekteki başarılarından da söz ettiler.

Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Nimet Çubukçu kadınların karar aşamasındaki katılımlarının önemini açıklarken bilgilendirme ve kapasite artırımlarına değinmekle kalmadı; kadınların ziraat ve sulamada oynadıkları önemli rolü hatırlattı.

Hindistandaki Kırsal Yörelere Geliştirme Bakanı Santha Sheela Nair tabu olan menstrüasyon ve defekasyon üstüne bilgi verdi. Sanitasyon tesislerinin de sağlığa uygun, suyun bulunduğu, çocukların, bebeklerin ve yetişkinlerin kullanabilecekleri yer olması gerektiğini belirtti.

Etiyopya Su Kaynakları Bakanı Asfaw Dingamo, son yirmi yılda cinsiyet meselelerinin nasıl hükümetin gündemine dahil edildiğini açıklarken son zamanlarda buna su ihtiyacını karşılamak ve temizlik hareketinin de eklendiğini bildirdi. Katılımcıların tartışmaları afet yönetiminde farklı cinsiyetler, cinsiyet ayrıştırılmış verilerin toplanması ve Ecosan kuru tuvalet kullanımında karşılaşılabilecek sosyal enegellerin önlenmesi konularında gelişti.

Avrupa'daki kadınlar için ortak bir gelecekte Sascha Gabizon ve Birleşmiş Milletler on yıllık su kapasitesini geliştirme programından Charlotte van der Schaaf uluslararası ve ulusal hedefler için cinsiyet ve sanitasyon üstüne olan bir tartışmaya başkanlık ettiler. Panel ve de katılımcılar tartışmalarında cinsiyet göstergesi ve uygulaması, bilgi toplama, su ve sanitasyon için gerekli finans, ve kadın katılımını artırmayı tartıştılar.

Oturum Başkan Yardımcısı Uschi Eid, BM Genel Sekreterliği Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu

DÜNYA SU SORUNLARI İLE İLGİLİ KISA BİR TARİHÇE

Tatlısu, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme, politik ve sosyal stabilite, sağlık, ve yoksulluğu sona erdirmek için mutlaka gerekli olan tükenen bir kaynaktır. Su ile ilgili sorunlar her ne kadar uzun sürelerden beri uluslararası gündemi meşgul etselerde, giderek artan tatlı su ihtiyacının nasıl karşılanması gerektiği konusu son yıllarda daha yoğun müzakerelere sahne olmuştur: Halihazırda 800 milyon insan güvenli içme suyu kaynaklarından yoksundur; 2.5 milyar insan ise yeterli sanitasyondan yoksundur.

Bu sorunlara cevaben, su ile ilgili sorunları uluslararası alanda kesin bir biçimde ele almak üzere Dünya Su Forumu başlatılmıştır. Dünya Su Forumu her üç yılda bir Dünya Su Konseyi (DSK) ve evsahibi ülke tarafından düzenlenmektedir. DSK, 1996 yılında kurulan uluslararası politikaları belirleyen bir organizasyon olup, Yeryüzü'nün tatlısu kaynakları üzerindeki baskıları uluslararası boyutta ele alır. Forum, herkese açık, herkesi dahil eden, tüm paydaşların entegre edilmesine yönelik bir platformdur. Forumun amacı su ile ilgili sorunların politik gündemde önemini artırmak, 21. yüzyıl uluslararası su sorunlarının çözümlenmesi için daha derin tartışmaları desteklemek, sağlam öneriler üretmek, ve politik sonuçlar elde etmektir. Dünya Su Forumu uluslararası, bölgesel ve ulusal su diyalogları ile beraber yer alır.

1. DÜNYA SU FORUMU: Mart 1997'de Marakeş, Fas'ta yapılan Birinci Dünya Su Forumu, DSK'ya 21. yüzyılda Su, Yaşam ve Çevre için uzun vadeli bir vizyon geliştirme görevini vermiştir. Birinci Dünya Forumu aynı zamanda suyu ticari değere sahip bir emtia olarak değerlendirmeye karşı uyarıda bulunmuş ve birtakım öncelikler belirlemiştir. Bu öncelikler şunlardır: Su ve sanitasyon, paylaşılan su yönetimi, ekosistem korunması, cinsiyet eşitliği, ve suyun verimli kullanımı.

2. DÜNYA SU FORUMU: İkinci Dünya Su Forumu, Hollanda'nın Lahey kentinde Mart 2000 yılında yapıldı. Bakanlık deklarasyonu gelecek için önemli sorunları belirledi. Bunlar temel su ihtiyaçlarının karşılanması, yiyecek kaynaklarının korunması, ekosistemlerin korunması, su kaynaklarının bölüşülmesi, risklerin yönetimi, suya değer verilmesi ve suyun akılcıca idaresidir. Deklarasyonda, bakanlar bu sorunları çözmek için yapılan çalışmalarını düzenli olarak incelemeyi ve Birleşmiş Milletlere(BM) tatlısu kaynaklarının periyodik olarak yeniden değerlendirilmesi için destekte bulunmayı kabul etmişlerdir.

BM MİLENYUM ZİRVESİ: Eylül 2000 yılında BM'nin merkezi New York'ta yapılan zirvede, dünya liderleri Binyıl Deklarasyonunu kabul ettiler. Bu Deklarasyon sekiz tane Binyıl Kalkınma Hedeflerini (BKH), ve 18 ayrı hedefi belirledi ve bunların arasında 2015 yılına kadar güvenli içme suyu kaynaklarına ulaşımı olmayan insanların sayısının yarıya indirilmesi de vardı.

TATLISU ÜZERİNE ULUSLARARASI KONFERANS: Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi'ne (SGDZ) hazırlanmak amacı ile Tatlısu üzerine Uluslararası Konferans Almanya'nın Bonn kentinde Aralık 2001 yılında toplandı. Konferansta yoksullar için adil suya ulaşım ve sürdürülebilir su kaynaklarına ulaşım, su kaynaklarının sürdürülebilirliği ve adil yönetimi için stratejiler, farklı cinsiyetlerin entegrasyonu için perspektifler, ve finansal kaynakların su altyapısı için mobilizasyonu konuşuldu.

SGDZ: Ağustos-Eylül 2002 yılında, Güney Afrika'nın Johannesburg şehrinde toplanan dünya liderleri BKH'nin güvenli içme suyu ile ilgili hedeflerini genişleterek 2015 yılına kadar sanitasyondan yoksun olan insanların sayısını da yarıya indirmekte mutabık kalmışlardır. Johannesburg Uygulama

Soldan-Sağa: Nobel ödüllü geçmiş Güney Afrika Cumhurbaşkanı Nelson Mandela SGDZ'de geçmiş BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve geçmiş Güney Afrika Cumhurbaşkanı Thabo Mbeki tarafından karşılandı.

Planında diğer su ile ilgili tespit edilen hedefler entegre su kaynakları yönetimleri (ESKY) geliştirmek ve 2005 yılına kadar su verimlilik planlarını ilerletmektir. Devletler, kredi kurumları ve uluslararası organizasyonlarda su ve sanitasyon alanında birkaç gönüllü ortaklık çalışması başlatılmıştır.

3. DÜNYA SU FORUMU: Mart 2003'te Japonya'nın Kiyoto ve Shiga şehirlerinde yapılan Üçüncü Dünya Su Forumunda Bakanlar suyun sürdürülebilir kalkınmadaki önemini vurgulayan bir deklarasyon yayınladılar. Aynı zamanda Su ile ilgili Eylemler Portföyü'nü yayınladılar. Bu Portföyde hayati bir kaynak olan su ile ilgili 3000'den fazla yerel eylem planı yer aldı. Uluslararası Para Fonu'nun eski Yönetici Direktörü olan Michael Camdessus, başkanlığındaki üst-düzyer bir panel tarafından hazırlanan "Herkes için Suyun Finansmanı" raporu da bu Forumda sunuldu. Bunun sonucunda "Herkes için Su Finansmanı" sağlayacak ara oturumu görevli takımı oluşturuldu.

29. G8 ZİRVESİ: 2003 yılının haziran ayında Fransa'nın Evian şehrinde toplanan zirvede sekiz ülke liderleri (G8) su eylem planını kabul ederek BKH ve SGDZ kotalarına uygun olarak 2015 yılına kadar temiz su ve sanitasyondan yoksun olan insanların sayısını yarıya indirmek hedeflerine ulaşmak için yardımda bulunacaklarını kabul etmişlerdir. Bu eylem planı doğrultusunda, G8 ülke liderleri kendilerini iyi idareyi teşvik etmek, bütün finansal kaynakları kullanmak, yerel yöneticileri ve toplumu güçlendirerek altyapıyı oluşturmak, denetimi, değerlendirmeyi ve araştırmayı güçlendirmek, ve uluslararası organizasyonların etkileşimini kuvvetlendirmek üzere taahhütte bulundular.

12. VE 13. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜREBİLİRLİK KALKINMA KOMİSYONU OTURUMU (SKK 12 & SKK 13): Nisan 2004 ve nisan 2005 yıllarında 12. ve 13. üncüsü New York'ta yapılan oturumlarda, SSK su, sanitasyon, ve insan yerleşimleri ile ilgili uluslararası taahhütlerin uygulanmasının hızlanması politikaları ve opsiyonları üstünde odaklandı. Su ile ilgili SKK -13 dokümanı taraflar arasında şunları talep etmektedir: BKH ve SGDZ 2015 su hedeflerine hızlandırılmış bir şekilde ulaşabilmek için kaynakların artırılması ve hukuki düzenleme, piyasa araçları, harcanan parayı telafi etmek, dar gelirli için özel teşvikler, küçük çaplı üreticiler için ekonomik teşvikler ve benzeri politika araçlarının tam olarak kullanılması, su talebini artırmak ve özellikle tarımda kaynak idaresi; ve 2005 ESKY hedeflerine ulaşmakta güçlük çeken ülkelere finansal ve teknik açıdan gerekli desteğin bir an önce sağlanması.

Meksiko şehrinde 4. Dünya Forumu açılış töreni podyumu.

2005-2015 ULUSLARARASI ON YILLIK EYLEM PLANI “YAŞAM İÇİN SU”: BM tarafından hazırlanan, Uluslararası Onyillik Eylem Planı su ile ilgili programların ve projelerin yürütülmesi ve su ile ilgili sorunların her kademedeki çözümünün kolaylaştırılması için işbirliğini hedeflemiştir. Temel hedefler şunlardır: Sanitasyona ulaşım, afetlerin önlenmesi, kirlilik, sınıraşan su sorunları, su, sanitasyon ve cinsiyet ayrımı, kapasite artırımı, finansman ve ESKY. Afrika kıtası Onyillik Eylem Planının uygulanması için öncelikli önemde tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ DÜNYA SU FORUMU: Dördüncü Dünya Su Forumu, Mart 2006 yılında Meksika'nın Meksiko şehrinde yapılmıştır. Bakanlar, deklarasyonlarında su ve sanitasyonun ulusal süreçte öncelikli olarak yer alması gerektiğini ve özellikle de ulusal sürdürülebilir kalkınmanın ve yoksulluğu azaltmanın stratejik yollarının bulunmasının önemini vurguladılar. Uluslararası alanda kabul edilmiş olan SGDZ hedefleri doğrultusunda güvenilir içme suyu ve temel sanitasyona ulaşım için taahhütlerini yenilemişler ve parlamenterlerin ve yerel yöneticilerin bu konu ile ilgili yardımcı rollerinin önemini vurgulamışlardır. Deklarasyon aynı zamanda yerel ve uluslararası kapasite artırma politikalarının önemini ve su ile ilgili afetlerin önlenmesi için işbirliğinin önemini tanıtmıştır.

DÖRDÜNCÜ DÜNYA SU FORUMUNDAN BERİ OLAN GELİŞMELER

BEŞİNCİ DÜNYA SU FORUMU HAZIRLIK

ÇALIŞMALAR: Beşinci Dünya Su Forumundan önce Forumun temasal, politik ve bölgesel koordinasyonlarını belirlemek üzere birkaç hazırlık toplantısı yapıldı. Türk Kadınları Su Koalisyonu Forumdaki rolünü belirlemek üzere iki defa buluştu.

Temasal koordinasyon toplantıları: Forumda tartışılacak olan temaları, konuları ve hedefleri belirlemek üzere birkaç kere tüm paydaşların da katıldığı toplantılar yapılmıştır.

Politik koordinasyon toplantıları: Nihai deklarasyona bağlı olarak yayınlanacak olan taslak Bakanlık deklarasyonu ve İstanbul Su Strateji Rehberini görüşmek üzere dört hazırlık toplantısı yapılmıştır. Parlamenterler Kasım 2008 yılında Fransa'nın Strasburg şehrinde Su Parlamentosu Forumu için gündemlerini belirlemek üzere toplandılar. Yerel yöneticiler İstanbul Su Anlaşmasını hazırlamak için Kasım 2008'de İstanbul, Türkiye'de toplanan Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler Dünya Konseyi'de olmak üzere birkaç kere toplandılar.

Bölgesel koordinasyon toplantıları: Forumun dört bölgesi (Afrika, Amerika, Asya-Pasifik, ve Avrupa) ve üç alt bölgesi (Türkiye içi ve civarı, Akdeniz ve OrtaDoğu ve Kuzey Afrika ve Arap ülkeleri) Forumu hazırlanmak amacı ile toplantılar düzenlediler ve Bakanlar deklarasyonuna yayınlanabilecek konuları belirlediler.

2008 ULUSLARARASI SANİTASYON YILI: BM tarafından düzenlenmiş olan Uluslararası Sanitasyon Yılı'nın hedefi BKH'nin sanitasyon bilinçliliğinin artırılması ve bu yönde ilerlemenin hızlandırılmasıydı. Yılın Eylem

Plan'ının kapsamı bilinçliliği artıracak etkinlikler, yayınların yayımlanması ve güncelleştirilmesi, taahhüt ve ulaşılabilirliğin denetimi, uygulamanın ilerletilmesi, kapasitenin güçlendirilmesi, ve maliyetlerin ve faydaların değerlendirilmesiydi.

SKK'NIN 16. OTURUMU: Haziran 2008 yılında New York'ta yapılan SKK'nın 16. oturumu, SKK'nın 13. oturumunun su ve sanitasyon kararlarının uygulanmasını inceledi. Temsilciler şu andaki durum ışığında Afrika'nın su ve sanitasyon ile ilgili BKHne ancak 2076 yılında ulaşacağını tespit ettiler. SKK'nın 13. oturumunun SGDZ kararlarının uygulanması yavaş olmuştur ve özellikle yoksullar arasında değişimi gözlemlemek için delil teşkil edecek araçlar eksiktir. Temsilciler altyapıyı iyileştirmek ve olanı muhafaza edebilmek için yatırımı teşvik ettiler. Temsilciler aynı zamanda kapasite artırımı, iyi idareyi teşvik, sınıraşan sularla yönetim ve finansal yardımın özellikle de Afrika için hayati önemi üzerinde durdular.

34. G8 ZİRVESİ: Japonya'nın Toyako şehrinde Haziran 2008 yılında toplanan Zirvede, G8 ülkelerinin liderleri Evian Su Eylem Planını 2009 G8 Zirvesinden önce inceleyerek, bu planı yürürlüğe koymak için tekrardan faaliyete geçmeyi öngördüler. Ayrıca liderler Aşağı Sahra Afrika ve Asya-Pasifik üzerinde odaklanarak ESKY ve “İyi Su Yönetimi”ni teşvik etmek için mutabık kaldılar. Kullanılacak yöntemler ise şunlardır: sınıraşan su havzaları ile ilgili uluslararası organizasyonları güçlendirmek, su ile ilgili ekspertiz ve teknolojileri geliştirmekte olan ülkelerle paylaşmak, su ile ilgili insiyatifler almak için kapasite artırım çalışmalarını desteklemek, bilgi toplanması ve kullanılmasını ve iklim değişikliğine uyum sağlanmasını temin etmek.

“SU İLE BARİŞ”: Eski Sovyetler Birliği lideri Mikhael Gorbachev eşliğinde, Şubat 2009 yılında Brüksel, Beçikadaki Avrupa Parlamentosunda toplanan Dünya Politik Forumu, Avrupa Parlamenterler Birliği ve Avrupa Su Politikaları Araştırma Enstitüsü, su ile ilgili sorunların İklim Değişimi ile ilgili Kiyoto Protokolunu takiben başka bir anlaşmada değerlendirilmesi için bir girişimde bulundu. Katılımcılar bir Dünya Su Protokolü Bildirisi hazırlanması için teklifte bulundular. Bildirinin konusu anlaşmazlıkların önlenmesi, herkese su hakkının verilmesinin teşviki, ve dünya su kaynaklarının gelecek nesiller içinde korunmasıdır.

1. G77 SU İLE İLGİLİ BAKANLAR FORUMU: Şubat 2009 yılında Muscat, Umman'da yapılan G77 Bakanlarının katıldığı toplantıda Muscat Su Deklarasyonu kabul edilmiştir. Taraflar arasında deklarasyona göre Güney-Güney arası bilimsel, teknolojik ve bilgisel değiş-tokuşun iyileştirilmesinin önemi vurgulanmış, BM'ye ilgili araştırmaları desteklemek ile ilgili önemli görevler düştüğü vurgulanmış, biyoteknolojinin yoksulluğu azaltmak için yüksek potansiyeli olduğu belirtilmiş ve bu teknolojilerin daha iyi anlaşılması gerektiği vurgulanmıştır. Taraflar yıllık toplantıları gerektiğince yapmak üzere anlaşmışlardır.

KADIN BAKANLAR VE LİDERLER ÇEVRE

İLETİŞİM AĞI (KBLÇİA) 1. ORTAK FORUM

TOPLANTISI: Şubat 2009'da Nairobi Kenya'da yapılmış olan, KBLÇİA ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (BMÇP) ortak toplantısında, 25. BMÇP Yönetim Kurulu Oturumu/Küresel Bakanlık Çevre Forumu'nda da göz önüne alınmış konular tartışıldı. Su üzerine katılımcıların tavsiyeleri şunlar idi: hem su hem de çevre kaynaklarının yönetimi ve korunmasında kadının yerinin merkezi oluşunun kabul edilmesi; su ve çevre yönetim politikaları ve stratejilerinin cinsiyet farklılığına saygı duyması; ve özellikle dikkatin cinsiyet ve cinsiyet-ayrıştırılmış verilerin toplanması ve çok taraflı millî politikaların uygulanabilirliğinin takip edilmesi için cinsiyet göstergelerinin geliştirilmesi.

Dünya Su Forumu Bülteni

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

iisd | Reporting
Services

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası
Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/ymb/water/worldwater5/)
YAYIN #2, CİLT 82, NUMARA 17, ÇARŞAMBA, 18 MART 2009

DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 17 MART 2009, SALI

Salı günü, katılımcılar Japonya Prensi tarafından sunulan açılış konuşmasını dinlemek üzere toplandılar. Katılımcılar, Amerika ve Avrupa bölgelerinin sunumlarına, üst-düzyer panellere, “küresel değişim ile risk yönetimi” ve “idare ve yönetim” temalı oturumlara katıldılar. Finansmanla ilgili birtakım etkinlikler yapıldı. Ayrıca öğlen arasında ve akşamüstü de yan etkinlikler düzenlendi.

Japonya Prensi açılış konuşması sırasında

AÇILIŞ KONUŞMASI

Japonya Prensi afet ve iklimle ilgili üst-düzyer panele hitap etti. Japonya Prensi “Hyogo Eylem için Çerçeve Anlaşması”nı iyi niyetle karşıladı. Bu Çerçeve Anlaşmasına göre hayat kaybının ve geçim kaynaklarının yok olmasının önlenmesi için harekete geçilmesi ve bu doğrultuda hedefler tespit edilmesi aynı zamanda afetler sırasında uygun içme suyu ve sanitasyon hizmetlerinin temini ele alınmıştır. Japonya’da sel yönetimi tarihçesini anlatırken Prens, medeniyetlerin her zaman afet yönetimi, sanitasyon ve su kaynakları arasında tercihler yapmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. Prens açılış konuşmasına geçmiş tecrübelerden ders alınması gerektiği ve yaratıcı zihinlerin biraraya gelerek akarsu havzalarının yönetimi için uzun vadeli stratejiler belirlemeleri gerektiğinin önemini vurgulayarak son verdi.

ÜST DÜZYER PANELLER

SU VE AFETLER: Oturumu açan Dünya Su Konseyi(DSK) Başkanı, Loïc Fauchon “Hyogo Eylem için Çerçeve Anlaşması’nda” acilen ele alınması gereken konuları belirledi.

Soldan-sağa BM Genel Sekreter Yardımcısı Sha Zukang; Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander; Japonya Prensi; Han Seung-soo, Kore Başbakanı; Hong Soja, ve eş

Loïc Fauchon, Dünya Su Konseyi Başkanı

Bu konular şunlardır: afet oluşmadan mobilite ve organizasyonu sağlamak, tahmini rapor verici, haber verici, uyarıcı, ve tahliye edici sistemleri oluşturmak, kalkınmanın planlanmasında afetlerin azaltılması için risk azaltıcı tedbirlerin alınmasını ve iklim değişikliğine uyum sağlanmasını temin etmek, afetlere cevap verme mekanizmalarının iyileştirilmesi ve afet veya uyumsuzluk ortamlarında güvenilir su ve tuvalet hizmetlerinin çabuk verilmesini temin etmek.

Kore Başbakanı Han Seung-soo, küresel esnekliği artırmanın gerekliliğine işaret

Han Seung-soo, Kore Başbakanı

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü’nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayıdır. Bu yayını Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead’dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera’dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper’dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James ‘Kimo’ Goree VI’dır <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE’ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE’nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

etti. Bunu yapabilmek için Sayın Seung-soo şunları önerdi: hidrolojik bilgilerin paylaşımı, deniz suyunun yükselmesi ile ilgili meydana gelen zararın azaltılması, altyapı inşaatı ile ilgili çalışmaların kolaylaştırılması, uygun politik ve hukuki taslakların oluşturulması, ve Eylem Çerçeve Anlaşmaları kapsamında yapılan ilerlemelerin ve engellerin belirlenmesini sağlamak üzere bazı süreçlerin tespiti.

Birinci panel konuşmaları sırasında, Tacikistan'dan Sayıd Yakub baraj ve rezervuarların, kuraklık ve sel zararlarının azaltılmasına karşın en etkin mücadele yolu olduğunu belirtti. ABD'den Robert Van Antwerp, reaktif bir afet önleme yönetimi stratejisi yerine proaktif bir stratejiye geçmenin önemine işaret etti. Türkiye'den Sadık Yamaç, Türkiye'nin afet yönetimi ve afet önleme stratejilerini anlattı. Bangladeş'ten Shaikh Whaid-uz-Zaman, afet yönetiminde tehlike altında olan grupların geleceklerini garanti altına almak için ek kaynakların önemini belirtti.

Konuşmalar esnasında panelistler aşağıda sıralanan konulara temas ettiler: eğitim ve öğretim gelişimi, uluslararası toplum için öncelikler, tahmini ve ön uyarı sağlayıcı sistemler, daha katı imar düzenlemeleri, gelişmekte olan ülkeler için finansal ve teknolojik yardımlar ve kapasite artırımı, afetler sırasında hızlı uluslararası yardım, teknoloji transferleri, Afganistan ve Tacikistan arasında ortak göl havzalarının yönetimi için işbirliği.

BM İnsani İşler Genel Sekreter Yardımcısı ve Acil Yardım Koordinatörü Müsteşarı Margaret Wahlström AAUSÖ'nün şimdiye kadar afet riskleri ile ilgili 90 ülkenin raporunu aldığını belirtti. Bunlar doğrultusunda ilerleme kaydedilen ana meseleler afete karşı hazırlık ve afetlere yanıt vermek açısından politik destek ve kapasite artırımıdır. Halihazırda, zayıf kalan yönler ise bu tür afetlerin önlenmesi için arazi kullanımı ve yoksulluk gibi ana nedenlere inememiş olmaktadır.

İkinci bir panel sırasında, katılımcılar taraflar arasında aşağıdaki konulara değinmişlerdir: Dünya Bankasının zararların azaltılması ve uyum bağlamındaki rolü, yerel gözlemlerin önemi, acil cevap sistemleri ile önleme hizmetlerinin tamamlayıcı rolleri, devletlerin afetleri ele alma şekilleri, ve organizasyonların hazırlık çalışmaları.

FİNANS: Finans Yüksek Kurulu Panel Başkanı ve aynı zamanda Türkiye Devlet Bakanı Mehmet Şimşek ekonomik krizden dolayı finansman temininde zorluklar yaşandığını belirtti. Buna rağmen su ve sanitasyon için finansman kaynaklarının en çok ihtiyacı olan insanlara temin edilebilmesi için özel sektörden ve uluslararası finans kuruluşlarından yardım alınabileceğini belirtti.

Soldan-sağa: BM Genel Sekreter Yardımcısı Sha Zukang; ve Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander

Birinci oturumda, Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander BHK'ye özellikle de su ve sanitasyona yeniden yatırımda bulunulması gerektiğini belirtti. Ayrıca politik irade, segmentte fonların artırılması, yerel paraya dayalı borç piyasaları ve hedefe yönelik resmi kalkınma yardımı (HYRKY) çağırısında bulundu.

BM Genel Sekreter Yardımcısı Sha Zukang, 1 Milyar insanın sudan, 2.4 Milyar insanın sanitasyondan yoksun olduğunu belirterek, bu hizmetlerin sağlanmasının ahlaki elzem olduğunu ve bu konuların finansal kalkınma tartışmasında sunulması gerektiğini belirtti. EİKB'den Angel Gurria finansal uyarı paketlerine su projelerinin eklenmesi için hükümetlerin hızlı hareket etmelerinin gereksinimini vurguladı.

Avrupa Ulusal Banka'sından Simon Brooks sorumluluğun dağıtılmış olduğu bir yönetime parçalanmadan ulaşmanın zorluklarını ve entegre olmuş finansal stratejilerin geliştirilmesinin önemini vurguladı. Asya Kalkınma Bankası'ndan Arjun Thapan, Asya'da su sürdürülebilirliğinin ve sanitasyon tedarikinin kazançları yönetim ve verimlilik üzerine odaklanmayı gerektirmekte olduğunu belirtti.

Katılımcılar şu konuları tartıştılar: sosyal ve çevre politikalarına değinmenin önemi; çok kapsamlı finansal enstitülerin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için farklı standartların olup olmadığı; ve özel şirketlerin gelişmekte olan ülkelerin altyapılarına yatırımda bulunup bulunmayacakları.

İkinci oturumda Dünya Bankası'ndan Katherine Sierra su sektörünün kronik parasızlığını, su ve sanitasyon yatırımlarında 'on yıl kaybetmenin' önlenmesinin önemini, su ve enerji verimlilik girişimlerinin bağlantısını açıkladı.

BM Tarım ve Gıda Örgütü'nden Alexander Müller tarım için suya yatırımın gereksinimini, tarım aktivitelerinin gıda üretimi ve yoksulluğun azaltılmasındaki önemini vurgulayarak belirtti. Sulamanın faydalarını şöyle sıraladı: ürün artış getirileri, üretim stabilizasyonu, ve çiftlik gelirleri artışı. Uluslararası Japon İşbirliği Ajansı'ndan Kazushi Hashimoto, su ve sanitasyon yerel finansal kaynakların devirgenliğini ve HYRKY'yi kullanmanın özel fonlara baskısını tartıştı.

Suez Çevre'den Patrick Cairo finansal krizden etkilenen dört ana su hükümü tespit etti, ve bunları şu şekilde sıraladı: sermaye geliştirmesi; nakit girişi; gelir mekanizmaları; düşük gelirli için yarım programları ve sosyal destek acentalarıdır. Özel sektörün yönetimde, altyapı ve kapasite geliştirilmesindeki önemini açıkladı.

Katılımcıların sordukları sorular ve diğer şeylerin yanı sıra şu şekilde sıralandı: teknolojinin su kıtlığı, tarımsal üretimin artırılması ve su depolamasının üstündeki etkisi; biyoyakıt gibi yenilenebilir kaynaklar içeren su taleplerinin enerji kaynakları; ve talep yönetimi.

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA ÖRGÜTÜ (EİKÖ) RAPORUNUN HAZIRLANMA SÜRECİ

EİKÖ Genel Sekreteri, Angel Gurria, "Herkes için Su Yönetimi-Fiyatlandırma ve Finansman için EİKÖ'nün Görüşleri- Politikayı belirleyenler için ana mesajlar" adlı raporu sundu. Raporla maliyeti azaltmak için tatlı suyu politik bir hedef olarak belirledi. Ayrıca finansman, yakıt ve yiyecek, tarifeler ve vergiler, ve yardım transferlerini sürdürülebilir maliyeti azaltmak için ek alanlar olarak tespit etti.

Soldan-sağa: Loïc Fauchon, Dünya Su Konseyi Başkanı; Arjun Thapan, Asya Kalkınma Bankası Genel Müdürü; Lorents Lorentsen, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (EİKÖ) Genel Sekreteri; Angel Gurría, EİKÖ Genel Sekreteri; Gérard Payen, BM Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu Finans Bölümü Başkanı; ve Hasan Sarıkaya, Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı

Loïc Fauchon, Dünya Su Konseyi Başkanı

Türkiye Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı, Hasan Sarıkaya, tarımda su kullanımının verimini artırmak için sulama teknolojilerine ve altyapısına erişimin mutlaka iş üstünde eğitim ve öğretim ile takviye edilmesi gerektiğini belirtti.

Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon, su talebi ve su tüketimi politikaları ile suyun fiyatlandırılması ve finansmanı arasındaki bağlantıların önemini

vurguladı. İlerideki konuşmaların suya erişim için enerji finansmanı konusunu kapsamasını teklif etti.

BM Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulundan (BMSSDK) Gerard Payen, kamu su hizmet kuruluşlarının kapasitelerinin artırılmalarının önemi, kamusal finansmanında belirliliğinin sağlanması ve sektörde yatırımların artmasını teşvik için sürdürülebilir maliyeti azaltmanın geliştirilmesinin önemini vurguladı.

Asya Kalkınma Bankasından Arjun Thapan, Bankanın bölgedeki su yatırımlarını çifte katlayıp Camdessus hedefine ulaştığını belirtti. Sayın Thapan, tarifelerin artırılması ve çevresel sanitasyon hizmetlerinin daha iyi yapılmasını Asya'nın mega şehirleri için kazanan stratejiler olarak tanıttı. Ayrıca Manila Suyun ve bölgedeki bazı kamu kuruluşlarının özelleştirilmesini de başarılı örnekler olarak anlattı.

Konuşmalar esnasında oturuma konuşmacı olarak katılanlar ve katılımcılar taraflar arasında şu konuları tartıştılar: özel sektörün katılımı için inisiyatifler ve risk yönetimi, gelişmekte olan ülkelerde maliyet azaltımı için olumlu tecrübelerden örnekler, maliyet azaltımını ölçebilmek için araçların geliştirilmesi.

UZMAN PANELİ

SU VE FİNANSAL KRİZ İLE İLGİLİ TEKNİK

UZMAN PANELİ: Dünya Bankasından Jamal Saghir Forumda su finansmanı ile ilgili yapılacak olan 12 oturumdan biri olan paneli açtı. Açılış sırasında Sayın Saghir panel

Soldan-sağa: Sergio Soto Priante, Meksiko Ulusal Su Komisyonu; José Tomás Frade, Avrupa Kalkınma Bankası; Cafer Uzunkaya, İstanbul Su ve Kanalizasyon İşleri; Jamal Saghir, Dünya Bankası; Angel Gurría, EİKÖ Genel Sekreteri; Usha Rao-Monari, Uluslararası Finans Kuruluşu; Patrick Cairo, Suez Çevre, Kuzey Amerika; ve Jeremias Paul (Filipinler)

konuşmacılarının kendi kişisel görüşlerini ilettiklerini vurguladı. Mevcut finansal krizi halen devam etmekte olan iklim değişimi, enerji, yiyecek ve su krizleri ile beraber mükemmel bir fırtınaya benzetti.

EİKÖ Genel Sekreteri, Angel Gurría, finansal krizi su sektöründe ihtiyaç duyulan reformları yapmak için bir fırsat olarak değerlendirdi. Su ve sanitasyon alanında yatırım yapılan her doların sağlık ve sosyal maliyetleri 4-12 dolar arası azalttığı varsayıldığında, sektörün asıl sorununun mevcut

verileri kullanıp gerekli deneyimleri aktarabilmesini sağlamak olduğunu anlattı. Uluslararası Finans Kuruluşundan Usha Rao-Monari uzun vadeli finansman ve ana sermaye kaynaklarını çekmek için uluslararası finans kurumlarınca ve onların ortaklarınca yapılan çalışmalara dikkat çekti. Avrupa Yatırım Bankasından Jose Frade gelişmekte olan ülkelerde riskin azaltılması ve su hizmetlerinin herkes için uygun maliyette olması için gerekli önlemlerin alınmasının önemini belirtti.

Ulusal ve yerel inisiyatifler konusunda Meksiko Ulusal Su Komisyonundan Sergio Soto Priante özel sektör sermayesine çekici gelmesi amacı ile Meksika'nın öngörmüş olduğu teşvik paketinin içeriğini anlattı. Bu paketeki teşviklerden biri özel bir kredi verme yöntemini içeriyordu. İstanbul Su ve Kanalizasyon İşleri'nden Cafer Uzunkaya su reformları ile ilgili konuşmasında etkili finansman ve su kaynaklarının gerekliliğini vurguladı. Filipinler Finans Bakanlığında Jeremias Paul finans bakanlıklarından daha çok finansman temin etmek için su projelerinin sağlık, eğitim ve yoksulluğu giderici faydaları üzerinde durulması gerektiğini belirtti.

Suez Çevre'den Patrick Cairo kamu su hizmet kuruluşları üzerinde finansal krizin etkilerinden bahsetti ve bu bağlamda ABD belediye bonolarının etkisini anlattı. Bu etkilerden biri yerel ve sanayi müşterilerinin borç ödemelerindeki isteksizlikler idi.

Katılımcılar şu hususları tartıştılar: 3Tlerin dengesi, kurumsal mekanizmaların rolü, su için ödemeler bilançosu, su hakkı, suyla ilgili yatırım risklerinin gelişmekte olan ülkelerde azaltılması.

BÖLGESEL SUNUMLAR

Amerikalar: DSK Başkan Yardımcısı Benedito Braga, Amerikalar oturumunu açtı. Loïc Fauchon, DSK Başkanı, bölgelerin DSK'ye bölgesel işlerin takip edilmesi için yöntemler önermeleri gerektiğini bildirdi.

Angel Gurría, EİKÖ Genel Sekreteri

Gérard Payen, BM Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu Finans Bölümü Başkanı

Soldan-sağa: Meksiko şehri Valisi Enrique Peña Nieto; Maria Concepción Donoso, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü Uluslararası Hidroloji Programı; Jorge Rucks (Arjantin); Tomás Vaquero, Honduras Doğal Kaynaklar ve Çevre Bakanı; José Machado, Brezilya Ulusal Su Kurumu; Horace Chang, Jamaika Su Bakanı, Patricia Aquing, Karayipler Çevre Enstitüsü; José Luis Genta (Uruguay); ve Gerald Sehlke, ABD Su Kaynakları Birliği

Oturumun açılışında, BMEBİÖ'nün Uluslararası Hidroloji Programı'ndan Maria Concepción Donoso, Amerikalıların alt-bölgeleri temsilcilerini alt-bölge önemli çıktılarını aktarmak üzere davet etti. Meksika Devlet Yöneticisi Enrique Peña Nieto, su doldurma ve ulaştırmasında giderek artan yükü ele alabilmek için yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Gerald Sehlke, Amerikan Su Kaynakları Birliği, Amerika Birleşik Devletlerinin, kendi birleşmiş devletleri sistemi içerisinde ulusal su vizyonu geliştirmesi gerektiğini belirtti.

Honduras Doğal Kaynaklar ve Çevre Başkanı Tomás Vaquero, Jamaika Su ve Barındırma Bakanlığı'ndan Horace Chang ve Karayipler Çevresel Sağlık Enstitüsü'nden Patricia Aquing, Orta Amerika ve Karayipler bölgelerinin iklim değişikliklerine çok duyarlı olduklarını ve gelişmiş ülkelerden gelecek yardıma ihtiyaçları olduğunu vurguladı. Luis Zurita Tablada, Çevre ve Doğal Kaynaklar Başkan Yardımcısı, Guatemala'dan, kendi alt bölgesinin su kaynaklarına ulaşmak ve bu kaynakları yönetmek için Orta Amerika Harekat Planı geliştirdiklerini belirtti.

Uruguay Barındırma, Arazi Planlama ve Çevre Bakanlığı'ndan José Luis Genta, Uluslararası Sözleşmesi çağrısında bulundu ve suyun halka açık olması gerektiği üzerinde durdu. Brezilya Ulusal Su Ajansı'ndan José Machado, su kaynakları konusunda anlaşmazlıkları önlemek için, bütün menfaat sahiplerinin birleşik su kaynakları yönetiminde yer almalarının gerektiğini vurguladı.

Alt-bölgesel durum çalışmaları üzerine olan bir panelde katılımcılar ekonomik gelişim, nüfus artışı ve iklim değişikliği gibi sebeplerden dolayı sınır ötesi su kaynakları üzerinde artan gerginlikleri bildirdiler. Katılımcılar, sınır ötesi su kaynakları yönetimindeki acil sorunlara, ek olarak: uluslararası işbirliği kurumlarını birleştirecek esnek yasal sistemlere; yasaların işleme konulması ve uygulanmasını sağlayacak enstitülere; anlaşmazlık gidermek için su yönetimine; ve bölgesel bilgi paylaşımına olan ihtiyacı da altını çizdiler.

Son bir oturumda, Ibero-Amerikan Su Eğitim Programı'ndan, Amerikalı-arası Geliştirme Bankası'ndan ve Küresel Çevre Tesisi'nden temsilciler, Orta ve Latin Amerika içerisinde olan ve İspanyol Su ve Sağlık Önlemleri Fonu aracılığıyla olan İspanyol hükümetiyle ortaklıkları da içeren finansman sağlama ve kapasite kurma girişimlerinin altını çizdiler. Bunlarla beraber, düşük maliyetli ve az yatırım gerektiren teknolojiler ile ilgili eğitime, kapasite kurma ve

teknoloji aktarma çalışmalarına; su işletmecisi veriminin iyileştirilmesine; ve atık su arıtma finansmanına olan ihtiyacı ele aldılar.

Birleşik Devletler Kara Ordusu Mühendisleri Kolordusu'ndan Jerome Priscoli çoklu menfaat sahipleri sürecinden oluşturulan ve bu işlemi anlatan Amerikalı Bölgesel Belgesini tanıttı. Bu belgenin 12 öneriden oluştuğunu, toplumun katkısını teşvik etmeyi ve yoksulluğun uluslararası su kaynağı ulaşımı ve temizlemesi aracılığıyla, ve yapıcı su kullanımı sayesinde ortadan kaldırılmasını teşvik etmeyi; ve suyun sürekliliğini sağlayan iyi düzenlemeler ve ekonomik teşvikler geliştirmeyi içerdiğini söyledi.

Bazı katılımcılar Amerikalı belgesinin katılımcı bir süreç ile geliştirilmesini överlerken, diğerleri bu sürecin yeterince katılımcı olmadığını ve bu belgedeki önerilerin yeni olmadığını söylediler. Bazı katılımcılar öneriler içerisinde özelleştirmeye olan ihtiyacın üzerinde dururlarken, başkaları ise yalnız kısa süreli su kaynağına olan ihtiyaca değil, sürdürülebilir finans yaratmaya olan ihtiyacı önerdiler. Görüşmeler DSK toplantı salonundaki yemekte devam etti.

AVRUPA: Avrupa Su Ortaklığı'ndan Tom Vereijken, 5. Dünya Su Forumu'na hazırlanmadaki Avrupa sürecini tanıttı. Bu forum sayesinde Avrupa'da; su yöneticiliği ve bilinçliliği programlarına; teknoloji ve en iyi uygulamaları paylaşmak amaçlı bir Avrupa su-evi oluşumuna sebep oldu.

Açılış konuşması sunumlarında, DSK Başkanı Loïc Fauchon panelde önerilen çözümlerin yürütülmesinin siyasi liderlerin görevi olduğunu belirtti, ve bölgesel işbirliğinin önemini vurguladı. İspanya'dan Su Müdürü Marta Moren, AB'deki su kıtlığı ve kuraklığını Avrupa Su Müdüriyeti çerçevesinde sundu. Avrupa Çevre Ajansı'ndan Jacqueline McGlade, Avrupa'nın hiçbir kesiminin su kıtlığına bağımsızlığının olmadığını belirtti ve kaynaklar tarafından gerçekleştirilen yönetimin sürdürülemez olduğunu belirtti.

İlk oturumlardan biri "Avrupa'nın su konusundaki başarı ve sorunlarının" üzerinde durdu. Hollanda Ulaşım, Bayındırlık Hizmetleri ve Su Yönetimi Bakanlığında Renske Peters, sürdürülebilir su kullanımı için uzun vadeli ve kapsamlı bir yönetim yapısına olan ihtiyacın üzerinde durdu. Ukrayna Su ve Temizlik İşleri Programı'ndan, Anna Tsvietkova su ortaklıklarının ülkesindeki su diyalogunun başlatılmasındaki işlevi üzerine konuşurken, İspanya'nın Kastellon şehrinde José Pascual Gil, Valensiya bölgesindeki sulama işkolu tarafından gerçekleştirilen yenilikleri vurguladı. Suez Çevre'den Diane d'Arras atık su arıtmasını ve tekrar kullanmasını geliştirilmek amaçlı teknik yeniliklerin altını çizdi. Fransa'nın Normandi'deki Mançe Konseyi'nden, Jean François le Grand bölgesel uyarlamalı çözümlere olan ihtiyacı vurguladı. Almanya KPW Bankası'ndan Doris Köhn, su altyapısını iyileştirmek için risk yönetimi getiri götürü çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtirken,

Soldan-sağa: Helmut Blösch, Avrupa Komisyonu; Marga Kool, Su Kurulu, Reest en Wieden, Hollanda; Peter Cook, Avrupa Su Birliği; Sascha Gabizon, Avrupa Kadın Ortak Geleceği (AKOG); ve Jean Duchemin, Sen-Normandi Su Kurumu

Avrupa Yatırım Bankası'ndan Matthias Kollatz Ahnen, ulusal boyuttaki geniş kapsamlı ekonomik kararlılığın su projelerinin "bankalaştırılması'na" olan katkısının üzerinde durdu.

Avrupa Kadın Ortak Geleceği'nden (AKOG) Sascha Gabizon reform için gerekli ana nedenleri (bunların arasında sağlık konuları, sanitasyon için ayrılmış fonlar ve aktiviteler) göz önünde bulundurarak sürdürülebilir sanitasyona ulaşılabilirliğini oturumda tanıttı. Avrupa Komisyonu'ndan Helmut Blöch, Avrupa Birliği'nin sanitasyon, artık su standartları, içme suyu standartları politikalarını açıkladı, ve bu kapsamda nehirlerin korunmasının ana bir başarı olduğunu belirtti.

Panelistler dört vaka sunumu yaptılar ve tartıştılar, bu vakalar: 2008 İsviçre ulusal bilinçlendirme kampanyası; Paris metropolitan alan ve Hollanda'da su arıtma ve sanitasyonu yenilikleri; ve ecosan tuvaletlerinin Moldova'nın kırsal kesimlerdeki promosyonu şeklinde idi.

Avrupa Su Derneğinden Peter Cook, sektörün gelecekte yüzleşeceği konuların iklim değişikliğinin azaltılması, nüfus hareketliliği ile mücadele ve altyapı modernizasyonu olarak özetledi.

Macaristan Sudan Sorumlu Devlet Başkanı Laszlo Kothay son havza yönetimi ve sınırları aşan işbirliği oturumunun başkanlığını yaptı.

Havza Örgütlenmeleri Uluslararası İletişim Ağı'ndan Jean François le Grand açılış konuşmasında Avrupa'da birçok havza, göl ve ırmakların ortak olduğunu ve Avrupa Su Direktifi uygulamalarının ortak bir çerçevede uyum içinde olmasının sağladığını belirtti.

Panelistler Uluslararası Tuna Nehri'ni Koruma Komisyonu; Birleşmiş Milletler Ekonomik Komisyonu Orta Asya'daki Avrupa Su Kongresindeki rolü; Avrupa Birliği-Çin Irmak Havza Yönetimi Programının Sarı ve Yangtze ırmak havzalarına yardımı; ve Senegal nehir havza yönetimi uygulaması üstüne bildirim sundular.

Santha Sheela Nair,
Hindistan Kırsal Yörelere
Geliştirme Bakanı

TEMATİK OTURUMLAR

İDARE VE YÖNETİM SU VE SANİTASYON İLE İLGİLİ İNSAN HAKKLARI: BM Genel Sekreteri Danışma Kurulu (BMGSDK) Başkanı Uschi Eid son beş yılda insanlara verilen su ile ilgili haklarda bir hızlanma olduğunu belirtti. Hindistan'daki Kırsal Yörelere Geliştirme Bakanı Santha Sheela Nair insanların su haklarına sahip olduklarını ve diğer bütün canlıların da bu hakka sahip olduklarını hatırlattı. Kenya'nın Ev Hakları ve Tahliye Ettirme Merkezinden Kenubo Ikioga yasal yetki verilmesinin su ve sanitasyon için bir ön koşul olduğunu açıkladı. İnsan Hakları Yüksek Komisyonu ofisinden Lucinda O'Hanlon BM bağımsız eksperine su ve sanitasyon yaptırımları ile ilgili diyalogu güncel tutmak istediğini belirtti.

Kenya Nairobi Su Firmasından Celestine Kaseve, Nairobi'nin %60'ını oluşturan kaçak yerleşimcilerine daha makul fiyatla su vererek temel su hakkını bu insanlara tanıdıklarını belirtti. Hindistan, Tamil Nadu, Su Bakanı Vibhu Nayar karşılaştıkları şahsi ve kurumsal ayrıcalıklardan söz etti.

Kerubo Ikioga, tarafından yapılan sunumlar, Kenya Ev Hakları ve Tahliye Ettirme Merkezi

Peru Ombudaman Ofisinden Ivan Lanegra atık su tesislerinin güncelleştirilmesi üstünde ve bu servisin iyi yürüdüğüne dair kırsal ve şehrsel olmayan bölgeleri monitör ettiklerini belirtti. BM Avrupa Ekonomi Komisyonundan Francesca Bernardini Avrupa'daki su ve sağlık protokolü üstüne yorumda bulunurken çevre ve sağlığın hukuken bağlayıcı bir anlaşma içinde temiz su ve sanitasyona uluslararası ulaşılabilirlikle bağlantılı olduğunu belirtti.

Paneldekiler 5. Dünya Su Forumunun Bakanlar deklarasyonunda dünya halini yansıtması gerektiğini ve suyun bir insan hakkı olduğunu bunun için suyun bir hak olduğu yönünde gerekli yasal işlemlerin ve çoğul sektörlerin uygulamaya geçmesini istediler.

Güney Afrika'dan Cyprian Mazubane ülkesindeki anayasasında su hakkı aşağıdaki gibi çok sert bir dille açıklanmıştır: "Su hayattır ama sanitasyon onurdur". Alman Teknik İş Birliği Organizasyonundan Simone Klawitter Zambiya'daki su ve sanitasyon deneyimlerini paylaştı. Zambiya'da dar gelirli kolları kollayan sepet örme çalışmaları örnek olarak gösterildi.

Fransız Su Akademisinden Henry Smets her ülkenin su maliyetinin indeks ile hesaplanması gerektiğini savundu. Bask Su Bakanlığında Sabin Intxaurrege "Hayat için su ve sürdürülebilir gelişim ile Bask İniyatifi"nde olan insan su hakkını açıkladı. Fransa'dan Francois Muenger insan hakları yaklaşımının yoksul halka karşı ayrımcı uygulamalara neden olduğunu belirtti.

Katılımcılar taraflar arası tartışmalarda şu konuları tartıştılar: sınırlar arası su hakları, suyun özelleştirilmesindeki artı ve eksiler, suyun ulusal ve uluslararası insani bir hak olduğunu görüşü.

GLOBAL DEĞİŞİM VE RİSK YÖNETİMİ

SU İLE İLGİLİ RİSKLERİN DEĞİŞEN İKLİMDE YÖNETİMİ: Kore Başkan Yardımcısı Kwon Do Youp oturumu iklimde oluşan değişiklikler ile artan doğal afetlere dikkat çekerek oturumu açtı. Bu doğal afetlerin verdiği

Soldan-sağa: Zafar Adeel, BM Üniversitesi; Chris Zevenbergen, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü -Su Eğitim Enstitüsü; Kwon Do Youp, Kore Kara, Ulaşım ve Deniz İşleri Başkan Yardımcısı; ve Avinash Tyagi, Dünya Meteoroloji Organizasyonu

Su ile ilgili risklerin değişen iklimde yönetimi oturumundaki katılımcılar

zararları azaltmak ve zorlukları yenme gücünü artırmak için ihtiyaç duyulan yapılaşma ve alt yapı, sel yönetimi entegrasyon uygulaması ve bilgi değişimine de değindi.

Dünya Meteoroloji Organizasyonundan Avinash Tyagi hava ve doğada olan değişimlerden dolayı oluşan su riskini açıkladı. Japonya Kara, Altyapı, Taşıma ve Turizm Bakanı Toshio Okazumi Japonya'da risk bazlı sel yönetimini nasıl uyguladıklarını açıkladı.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, Kültür Örgütü Su Bilgilendirme Enstitüsünden Chris Zevenbergen uygulanması gereken değişiklikleri şu şekilde sıraladı: risk algılanmasının değişimi, insan davranışları ve iletişim, en iyi yolları ve başarısızlıkları öğrenmek, yeni ilişkiler ve ağlar kurmak. Olağan üstü olayların bir afete neden olabileceğini vurguladı aynı zamanda olağanüstü olaylara insan tepkilerinin de afete neden olabileceğini anlattı. Sayın Zevenbergen taraflar arası etkiler üstünde yoğunlaşmak gerektiğini vurguladı. Uluslararası sele dayanıklılık merkezi kurarak yönetimlerdeki yenilikleri ve teknolojik bilgileri paylaşmayı önerdi.

Paneldekiler ve katılımcılar tartışmalarına şu yönde devam ettiler: iklim değişikliklerinden dolayı oluşan ekonomik harcamalar, esneklik uygulama merkezi oluşturulması, şehir planlama stratejilerine şehir meteorolojisinin eklenmesi, sınırlar arası akarsuların havuzlarının taşması.

İran'dan Saeed Naziri Uluslararası Sulama ve Drenaj Komisyonuna bağlı olarak ele almış oldukları kuraklık, su azalması ve risk yönetimi ile ilgili çalışmalarını anlattı. Açıklamalarında daha önceki yaklaşımlarda daha çok suyu az olan ülkelerde kuraklık yöntemi ile ilgili olduğunu ama ilerideki çalışmalarının daha çok uygulama ve tarımsal suyun kullanımı üzerine olacağını açıkladı.

Romanya'dan Mary-Jeanne Adler ülkesinin iklim değişimlerinden dolayı olan su bağlantılı felaketler için yarattığı önerileri paylaştı. Önceden tahminin ve başka deneyimlerinin paylaşıldığı zaman potansiyel felaketlerin hızlı cevapla engellenebildiğine değindi.

Kore'den Soontak Lee oluşan iklim değişimleri ile yarattıkları alt yapı tasarımı ile ilgili bilgi verdi. Ülkesinde olan anormal iklim değişikliklerinden ötürü barajların tekrar gözden geçirilmeleri gerektiğini açıkladı. Hollanda'dan Cees van de Guchte ülkesinin iyi bir risk yönetimi örneği olduğunu söyledi. İklim riskini azaltma konusunda yenilikçi ve alışa gelen teknolojilerin dışındaki teknolojilerin rolünü, riskin sürekli yeniden değerlendirilmesini ve doğa ile uyum halinde inşaat konseptinin önemini anlattı.

Nepal'den Basanta Shrestha dağlarda yaşayan toplumların maruz kaldığı sorunları vurguladı. Belirsizliğin giderilmesi, kapasitenin artırılması ve dağlarda yaşayan toplumlar arasında esnekliğin geliştirilmesinin önemini açıkladı.

Katılımcılar daha sonra şu konuları görüştiler: yerel hükümetlerin sorumluluklarının önemi, iklim değişikliğine neden olan etkenlerin kaynakları, altyapıları iklim değişim tahminlerine uygun yapmanın önemi, iklim değişikliğine holistik olarak yaklaşmak, ön uyarı sistemlerinin etkin çalışması ve proje finansmanını iyileştirmek.

BM Üniversitesinden Zafar Ad Eel zararların azaltılması ve uyum sağlamaya aynı zamanda eğilimin önemini anlattı. Aynı zamanda ulusal boyutta politikaların nasıl işlediğine ve altyapı yatırımlarının yapılması gerektiğini belirterek konuşmaları noktaladı.

YAN ETKİNLİKLER

PRENS II ALBERT MONAKO VAKFI: ENTEGRE

VE SÜRDÜREBİLİR SU KAYNAKLARI YÖNETİMİ PROJE VE İSTATİSTİKLER:

Monako Vakfından Prens II. Albert başkanlığında toplanan Akdeniz bölgesindeki entegre ve sürdürülebilir su kaynakları yönetimi ortaklık inisiyatifi Prens tarafından açıklandı. Bu projelerin kapsamının uluslararası, ulusal ve bölgesel olması gerektiği vurgulandı.

Monako Prensi Albert II

Bu vakfın başkan yardımcısı ve yönetim kurulu başkanı Berbard Fautier önceliklerini şu şekilde sıraladı: suya erişim, su sürekliliği ve bilgi yönetimi, aynı zamanda deneyimleri paylaşma.

Bu organizasyon ile ortak olanlarda kendi düşünce ve katılımlarını açıkladı. Birkaç konuşmacı ekolojik sistemler ve su yönetimindeki politik sınırlamaların zıtlıklarından ve uzlaşmalardaki sorunlardan söz ederken projenin yerel yönetim ile havzalara yönelik sorunları çözümlenmeye çalışmak gerektiğini belirtildi. Mavi Plan dan Lucien Chabason, bu projede finansal ve teknik sorunlara değinildiğini ama değişik düzeylerde yönetimin önemini de beraberinde hatırlattı. BM Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Jocelyn Fenard inisiyatifin önemini ve araştırmanın nasıl harekete geçirilebileceğini söyledi. Veolia Çevre'den Dominique Heron proje ortaklarının değişik tecrübelerinden yararlanmanın önemini belirtti. Kapanışta ise Meksika ve Togo kendi pratik deneyimlerini sundular.

Monako Prensi Albert II katılımcılara yan etkinlikler sırasında hitap ederken

Dünya Su Forumu Bülteni

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/ymb/water/worldwater5/)
YAYIN #3, CİLT 82, NUMARA 18, PERŞEMBE, 19 MART 2009

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

iisd | Reporting
Services

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 18 MART 2009 ÇARŞAMBA

5. Dünya Su Forumu 18 Mart'ta İstanbul, Türkiye'de devam etti. Katılımcılar Afrika ve "Türkiye'nin içi ve çevresindeki" bölgeleriyle ilgili bölgesel sunumlara katıldılar. Parlamenterler gün boyunca siyasi sürecin parçası olan sonuçları hazırlamak amacıyla toplandılar. Parlamenterler aynı zamanda tematik oturumlara ve yan etkinliklere katıldılar. Su Fuarı ve Su Sergisi ise Forumun iki ayrı toplantı yerinde devam etti.

Türkiye'nin geçmiş Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel bölgesel "Türkiye'nin içinde ve civarında" adlı oturumdaki katılımcılara hitap etti.

BÖLGESEL OTURUMLAR

TÜRKİYE'NİN İÇİNDE VE CİVARINDA: Türkiye Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Haydar Koçaker, bölgesel süreci başlatmak için tüm paydaşların katılımı ile 22 hazırlık oturumu yapıldığını bildirdi.

Dünya Su Konseyi (DSK) Başkanı, Loïc Fauchon, Türk hükümetinin 5. Dünya Su Forumunu organize etmesindeki başarı için tebrik etti. Sayın Fauchon, bu Forumda birçok "ilke" imza atıldığını bildirdi. Bu "ilkleri" şöyle sıraladı: hükümet temsilcilerinin dört değişik politik düzeyde Foruma katılımları- yerel yöneticiler, parlamenterler ve millet meclisi üyeleri, bakanlar, devlet liderleri. Sayın Fauchon, Forumun sonuçlarının bütün dünyaya suyun önemini anlatacağını belirtti.

Haydar Koçaker, Türkiye Devlet Su İşleri Genel Müdürü

Veysel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı

Türkiye Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan Veysel Eroğlu, "çevresel değişimlerin" özellikle de kuraklık ve sel yönetimi bağlamında uyum ve zararı azaltma stratejilerinin uygulanmasını gerektiğini anlattı. Su yönetimi ile ilgili yeni ortaya çıkan ortaklıkları memnuniyetle karşıladığını söyledi.

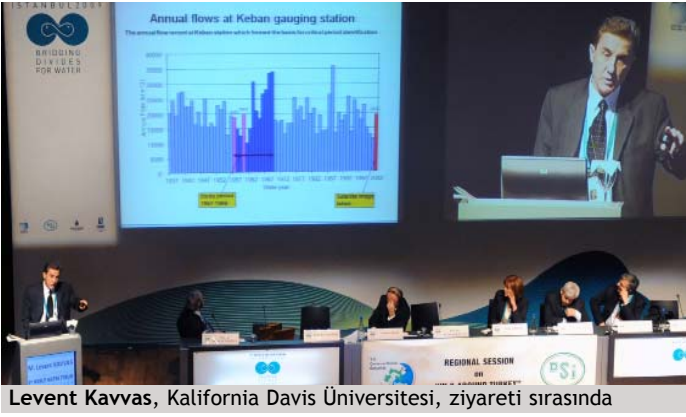

Soldan-Sağa: Oktay Tabasaran, Dünya Su Forumu Genel Sekreteri, ve Veysel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı

Türkiye'nin su yönetiminde yüzyıllara varan tecrübesi olduğunu ve İstanbul'un da "su yönetimi teknolojilerinde" ana bir merkez olduğunu vurguladı.

Türkiye'nin geçmiş Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, insanların suyun yönetimini daha iyi bir şekilde yaparak dünyayı korumak yükümlülüğü altında olduklarını belirtti. Sayın Demirel "suyun evrenin merkezi" olduğunu vurguladı. Sayın Demirel içilebilir suyun az bulunan bir kaynak olduğunu yineledi ve nüfus artışının hali hazırda güvenilir içme suyu ve sanitasyona erişimi olmayan milyonlarca insanın durumun çok daha fazla zora sokabileceğini de bildirdi. Barajların ekonomik büyüme ve sosyal ilerleme üzerindeki önemini de vurguladı.

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayımıdır. Bu yayın Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayın hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Levent Kavvas, Kaliforniya Davis Üniversitesi, ziyareti sırasında

Veysel Eroğlu daha sonra bakanlar düzeyinde bölgesel iklim değişimi ile ilgili oturumu yönetti. Sayın Eroğlu hukuki düzenlemelerin, erken uyarı sistemlerinin, uyum stratejilerinin ve işbirliğinin önemine değindi. Ürdün Su ve Sulama Bakanı, Raed Abu Saud işbirliğini destekleyen mekanizmaların önemini vurguladı ve sınır aşan sular için hukuki düzenlemelerin önemini anlattı. Kırgızistan Su Kaynakları ve İşletmesi ve Tarım Bakanı Yardımcısı, Baratlı Koshmatov, ülkesinde iklim değişimine uyum için yapılan çalışmalardan bahsetti.

Fas Su ve Çevre Devlet Bakanı Abdelkbir Zahoud, ülkeler arası ortaklıkları kurmak için bilim ve teknolojinin önemine dikkat çekti. Tacikistan Su Kaynakları İdaresi Bakanı, Said Yokubzod, BKHnin belirlediği hedefleri hatırlatmış, bu hedeflerin bölgesel süreçleri uygularken ve uluslararası on yıllık su planları hedefleri çerçevesinde de uygulanmalarını önermiş ve 2012 yılını Uluslararası Su Diplomasisi yılı ilan etmek için teklifte bulundu.

Yakın Doğu Üniversitesi Rektör Vekili, Hüseyin Gökçekuş, Dünya Bankası'nın Küresel Su Ortaklığı bildirisinin kuzey Kıbrıs'ta ki kuraklık dahil olmak üzere Akdeniz'deki çeşitli sorunları açığa çıkardığını belirtti. Sayın Eroğlu, güney Türkiye'den kuzey Kıbrıs'a asma boru hattı döşemek yolu ile su temin edilmesi projesini anlattı.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Doğan Altınbilek tarafından yönetilen oturumda İstanbul'daki su durumu ile ilgili çeşitli sunumlar yapıldı. Ege Üniversitesinden, Ünal Öziş Türkiye'de su işlerini anlattı. Sayın Öziş Türkiye'de kullanılan barajlar, su depoları ve kanallar konusunu anlattı ve bunların bazısının 500 yıldan fazla kullanıldığını da vurguladı. İstanbul Teknik Üniversitesi'nden, Hasan Sarıkaya "Türkiye ve çevresindeki yöreler için bölgesel iklim değişikliği senaryoları" konulu sunumu yaptı ve bu sunumda bölgede uyum ve zararın azaltılması stratejilerinin uygulanmasının önemine değindi. Sayın Sarıkaya, yazın derecelerinin arttığına ve kışın

Gün boyunca yerel dansçılar delegelere sunum yaparken

Ödül kazananlardan biri Türk Günü Teknik Oturumu Ödülü Resepsiyonu sırasında ödülünü gösterirken

ise yağmur oranlarında azalma olduğuna dikkat çekmiş ve ileride Türkiye'nin su azlığı ile ilgili sorunlarla karşı karşıya kalacağını sözlerine ekledi.

Kaliforniya Üniversitesi Davis'ten Levent Kavvas, su dengelerini inceleyen Fırat-Dicle nehri su bölümü çizgisi hidro-klimatik modelini anlattı. Sayın Kavvas havzada ve havza çevresindeki bölgede meydana gelen hava derecelerindeki artışın karın erimesine ve bunun sonucunda havzadaki su seviyelerinde artışlara neden olduğunu belirtti.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İşleri İdaresi'nden, Aynur Gerzile, Haliç Çevre Koruma Projesini "Geçmişten Günümüze Haliç" başlığı altında sundu. Sayın Gerzile, sanayileşmeye ve nüfus artışına dayalı ciddi boyuttaki kirliliğin 653 milyon ABD dolarına varan projeyi gerekli kıldığını anlattı. Proje kapsamında Haliç'i çevreleyen bölgelerin onarımı, çevreye yeniden kazandırılması ve güzelleştirilmesi amaçlanmış ve bu amaçla geri dönüşüm yolu ile toplanan atık sular şehir içinde başka projelerde kullanıldı.

Devlet Su İşleri'nden, Ömer Özdemir Büyükşehir İçme Suyu İnisiyatifi adlı sunumu gerçekleştirdi. Sunumda İstanbul da oturan sakinlere temiz içme suyu temini projesi anlatıldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesinden Raif Mermutlu, İstanbul içme suyu sağlama projesi üzerine açıklamalarda bulundu. Sayın Mermutlu, İstanbul'daki mevcut nüfus artışı ile İstanbul şehrinde oturanlara içme suyunun temin edilmesinde yakın zamanda büyük sorunlarla karşılaşılacağını belirtti.

AFRİKA: Afrika Su Bakanlar Konseyi (ASBK) İdari

Bai-Maas Taal, İdari Sekreter, ASBK

Sekreteri Bai-Maas Taal, bu toplantının Afrika Yerel Gazetesi için bir yayın olabileceği gibi yerel ve uluslararası dayanışma ile Afrika'yı bölen su ve sanitasyona yardımcı olabileceğini de sözlerine ekledi. Etiyopya Su İşleri Bakanı Asfow Dingamo Dünya Su Forumunda bir tek felaket senaryolarının Afrika'nın başarılarının da kapsanması gerektiğini açıkladı.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu Başkanı (SSDK) aynı zamanda da Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander temel su sorunlarında genel bir yoksul birliği olduğunu dolayısıyla Afrika ve yandaşlarının bir an önce gerekli vaatleri yerine getirmesi gerektiğini açıkladı. Prens resmi gelişim yardımlarını daha başarılı yapmalarının onlara yardım edenler açısından önemli olduğunu ve gerekiyorsa SSDK'nın onlara gerekli yardımı yapacağını sözlerine ekledi.

5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri Oktay Tabasaran, bu su forumu sayesinde suyun uluslararası gündeme geldiğini ve karar mercilerinin bu konuları tartışabilecekleri forum

Erastus Mwencha, Başkan Vekili, AB Komisyonu

oluşturulduğunu bununla beraber su ile ilgili sorunların iletilebileceğini sözlerine ekledi. G8 Su ve Sanitasyon Uzman Grubu Başkanı Sfara Giorgio G-8 Afrika Su Müttefikleri nin kurulduğunu bildirdi. Bu müttefiklerin Tokyo ve Evian'dan alınmış dersler ile yola çıkacağını sözlerine ekledi.

Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon (DSK) “ yakından bakıyoruz ve dikkatli dinliyoruz” diyerekten Afrika'nın tecrübesini ve önceliklerini belirlemesini önerdi. Sayın Fauchon Afrika'nın su enstitüsyonlarının kendilerini bu tecrübeler doğrultusunda yeniden yaratmalarını ve buna bağlı olarak su haklarını Afrikada kendi deyimleri ile anlatmanın yolunu bulmaları gerektiğini belirtti. Ana konuşmacı, Afrika Birliği Komisyonu (ABK) Başkan Vekili Erastus Mwencha 2008 de Sharm el Sheikh şehrinde olan Afrika Birliği Zirvesindeki çıkan ve 25 Afrikalı Ülke Liderlerinde onayladığı su güvenliği ve sanitasyon ile ilgili vaatleri memnuniyet ile karşıladı. Sayın Mwencha konuşmasını sonlandırırken Afrika'nın tek bir ağızdan aynı şeyleri söylemesi gerektiğini belirtip kıtanın zorlu su ve bölünmüş sanitasyon sorunlarını birleştirmesi gerektiğini belirtti.

Dünya Meteoroloji Organizasyonu Genel Sekreteri Michel Jarraud (DMO) Afrika enstitüsünü güçlendirmek için DMO tarafından yapılan çabaların altını çizirken hidroloji çerçevesinde su yönetim sistemlerini nasıl daha ulaşılır ve devamlı yapabileceklerini açıkladı.

Afrika Kalkınma Bankası (AKB) Başkan Yardımcısı Mandala Gantsho Afrika bölgesel raporu: “ Afrika'daki Su Güvenliğini bölenleri birleştirme: Hali hazırda olan Politik Sözlerin yerine getirilmesi” adlı sunumu yaptı. 2025 Afrika su vizyonunda kapsayan ve de şu ana kadar olan kapsamlı danışmanlığı da içerdiğini belirtti. Sayın Gantsho son yıllarda artan su finansmanın hoş karşılarken elde olan sorunun büyüklüğüne değindi. Buna da şunları ekledi:

sulama alanlarının artırılması, Afrika'daki halkın % 60'ının sanitasyonunu geliştirmek ve kapasite aralıklarını çözümlemek gerekliliği.

Afrika Kalkınma Bankası'ndan Adrian Rakotobe “Afrika'nın Su Altyapısını Finansal Sürdürülebilirlik ile Büyütülebilmesi” ile ilgili yaptığı sunumda rapordaki hedeflere ulaşmak için senelik 50 milyar dolar harcama yapmak gerekeceğini ve bununla gereken üç hedefi şu şekilde karşılayabileceklerini belirtti: temiz suya erişilebilirlik ve güvenilir sanitasyon, tarım için gerekli su, ve hidroelektrik gücü ile çok amaçlı depolama.

Afrikalı Havzaları Geliştirme Ağı'ndan Reginald Tekateka, iklim değişikliklerine adapte olabilen sistemlerin daha fazla bilgi yatırıma ve öğrenilmesine ihtiyacı olduğu gibi çeşitlilik, gerekli kurumlarda yapılması gereken değişiklikler ve elverişli alt yapının önemini vurguladı.

Kapanış oturumunda Güney Afrika 7 inci Afrika Bakanları Su Konseyine (ABSK) ev sahipliğini yapacağını belirtirken ikinci Afrika Su Haftasının Kasım 2009'da olacağını söyledi. Aynı zamanda üç sene sonra olacak olan 6. Dünya Su Forumu içinde adaylığını sundu.

POLİTİK SÜREÇ

PARLAMENTERLER

AÇILIŞ OTURUMU: Türkiye Büyük Millet Meclisi sözcüsü Köksal Toptan, dünyanın birçok yerinden gelen milletvekillerini ağırladı ve bu esnada küresel su krizinin ağırlığına ve su yönetimi ile ilgili etkili yaşamın önemli rolüne işaret etti. DSK başkanı Loïc Fauchon'ın yerine konuşan Pierre Victoria, 200 milletvekiline hitap ederken 5inci Dünya Su Forumu parlamento çıktısındaki anlaşmaya varılmış olan temel hususların faaliyete geçirilmesine olan gereksinimin altını çizdi.

Afrika Cumhuriyet'inden Celestion Leroy Gaombalet, paylaşılan suyun paylaşılan fırsatlar olduğuna ve yeni

Narcio Rodriguez (Brezilya)

çözümlerin ve yaklaşımların, Afrika'nın tatlı su talebini karşılamak açısından çok kritik olduğuna işaret etti. Kore Cumhuriyeti sözcüsü Cho Jin Hyeong kuraklık ve çölleşmenin Asya'da azalan bitki örtüsü ve yiyecek bulunabilirliğine sebep olduğuna, bunun yanında yenileme ve önleyici tedbirlerin periyodik kuraklık ve sel baskınlarından kaynaklanan gerilimi azalttığını iddia etti.

Brazilya sözcüsü Narcio Rodriguez, dünya çapında su sorunlarını ele alan parlamenterlerin çabalarını koordine etmek

Afrika Bölgesel Gününde Güney Afrika dansçıların gösterileri

Köksal Toptan, Türkiye Büyük Millet Meclisi

Parlamentar Oturumundan katılımcılar

üzere, DSK ve BMEKÖ- Uluslararası Hidroloji Programı, (UHP)'nin koruması altında kalıcı küresel su parlamentosunun oluşturulması çağrısında bulundu. Bununla beraber Latin Amerika'nın karşı karşıya olduğu suya ulaşmanın adaletsizliği; yeraltı su kaynakları üzerine olan yetersiz yasalar; ve su hizmetleri, fiyatlandırma, ve ekosistem hizmetleri ödemesi üzerine olan yasamanın etkin olmaması hususları üzerinde durdu.

Büyük Britanya ve Avrupa Konseyi sözcüsü Alan Meale, iklim değişikiminin su bulunabilirliği, su ekosistemleri, ve su felaketlerinin ortaya çıkması üzerine olan etkilerine dikkat çekti.

Ürdün sözcüsü Adnan Mohammad Badran, suya erişimin temel bir insan hakkı olduğunu vurguladı ve parlamenterler tarafından ulusal yasalarla uygulanması önerisinde bulundu.

İsviçre'den katılan toplantı başkanı Victor Ruffy, parlamenterler tarafından değerlendirilen şu dört konuyu tartışmaya açtı: küresel değişim; sınır ötesi sular; yerinden yönetilme; ve su ve temizlik hakları. Bir açış konuşmasında, Dünya Su Değerlendirme Programı (DSDP) sözcüsü William Cosgrove 3. Dünya Su Konseyi Geliştirme Raporu'nda adlandırılan su sorunlarını ele aldı.

OTURUM KONULARI:

TBMM'den Mustafa Öztürk, küresel değişim üzerine bir oturumun açılışını yaptı. Gelişmiş ülkelerin iklim değişikimi adaptasyon ve hafifletme mekanizmalarını kar yapma aracı olarak görmemeleri gerektiğini, ve birlikte hareket etmek ihtiyacı üzerinde durdu.

Görüşmeler sürerken, Irak'tan bir parlamenter bölgesel işbirliğini geliştirmek için Fırat ve Dicle nehirleri üzerine üçlü bir anlaşma yapılması çağrısında bulundu. Aynı zamanda Macaristan'dan bir parlamenter, politika ve bilimi birleştirmeyi vurguladı. Avrupa'da sürdürülebilir su kullanımı için daha etkin bir çerçeve geliştirmek üzere Macaristan'ı Avrupa Birliği Başkanlığında kullanmaya söz verdi. Boliva'dan bir parlamenter, buzulların su potansiyelinden yararlanmak için gerekli teknolojilere erişimin eksikliğinden yakındı. Bazı milletvekilleri su kirliliğini önlemenin önemini ve su kalitesi konusundaki anlaşmazlıkların etkilerini ve diğerleri Orta Afrika'da anlaşmazlıkların ve çevre problemlerinin doğal açıktan daha büyük bir tehdit olduğunu söylediler.

Almanya'dan Ursula Eid, sınır ötesi sular oturumunu başlattı. Birleşmiş Milletler Su Yolları Anlaşmasının onaylanmasını ve gelişmekte olan ülkelerdeki nehir havzası kuruluşlarının ODA kullanılarak güçlendirilmesini teşvik etti. TBMM'den Osman Coşkunoglu, bunların yanısıra, sınır ötesi

“çıkart paylaşımını” kolaylaştırmak üzere ulusal kanunlar çıkarılmasını ve nehir aşağısı ve yukarısındaki devletler arasında kabul edilebilir bir denge kurmak üzere sınırötesi sular antlaşması geliştirilmesini tavsiye etti.

Görüşmeler sırasında, bir Türk parlamenter sınır ötesi ve ulusal su yolları arasındaki farkın altını çizdi ve bu ayrı kaynaklar için ayrı antlaşmaların görüşülmesini tavsiye etti; öteki milletvekilleri ise Uluslararası Yasama Kurulu'nun sınır ötesi yer altı suları üzerine olan çalışmalarının önemine işaret ettiler.

Mısır'dan Salwa el Magoli yerel yönetim üzerine olan oturumun açılışını yaptı. Yerel yönetim ile ilişkilendirilen rüşvetçilik ve diğer potansiyel problemlerin önlenmesinde rolü olan etkili yasamanın üzerinde durdu. Yerel yönetim su toplama sınırları boyunca uygulanmalıdır dedi. Diğerleri “Dünya Su Parlamentosu” kurulmasını desteklediler. Milletvekilleri, barajların yararlarını ve sınır ötesi sulara baraj kurulmasının komşu ülkeler üzerindeki muhtemel zararlı etkilerini görüştüler.

TBMM'den Ali Rıza Alaboyun, su ve sanitasyon hakkı konusundaki sunumu açtı ve milletvekillerinin ayrımcılık yapmadan vatandaşlarına maddi güçlerinin yeteceği su ve sanitasyon sağlamaya gayret göstermeleri gerektiğini vurguladı.

Uganda'dan David Ebong, etkili su yönetiminin suya erişim insan hakkına temel olduğunu ve halka açık kaynak izlemesini; hakları tatbik etmek üzere mahkemelere erişim; esneklik; ve ortaklıkları içermesi gerektiğini iddia etti.

Müzakerelerde, bazı milletvekilleri suyun evrensel bir hak olduğunu ve suyun tedarik edilmesinin bir kamu kurumu sorumluluğu olduğunu belirtti. Diğerleri suyu bir insan hakkı olarak anayasallaştırmanın zorluklarına ve gelişmekte olan ülkelerin su ve sanitasyon hizmetleri sağlamadaki güçlüklerle işaret etti.

Birleşik Devletler'den Richard Durban, oturumu geliştirmekte olan ülkelerdeki 100 milyon insan için su tedarik etmeyi sağlayan, Birleşik Devletler Senatosu'ndaki yasayı duyuran bir video bildirisiyle sonlandırdı.

TEMATİK OTURUMLAR

KÜRESEL DEĞİŞİM VE RİSK YÖNETİMİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM YETERLİ OLARAK FİNANSE EDİLEBİLİR Mİ?: KfW Kalkınma Bankası'ndan, Juergen Welschof, “Uyum için finansal problemlerin aşılması” başlıklı oturumu açtı. Oturumda, finansmanı etkili kullanan projelerin, finansman için yeni kaynaklar ve mekanizmalar bulunması kadar önemli olduğu konusunu vurguladı. Dünya Su Değerlendirme Programı'ndan (DSDP) William Cosgrove, Dünya Su Kalkınma Raporu (DSKR-3) baş yazarlarından olup DSKR ile ilgili ana konulara temas etti. Raporda para verenlerin bu sektöre desteklemeleri için devletlerin su yatırımlarını öncelik sıralamasına tabii tutmaları gerektiğini anlattı.

Avrupa Kalkınma Bankası'ndan Christoph Gleitsmann başkanlığında yönetilen ilk oturumda ulusal düzeyde uyum planlaması yapan 3 değişik ülkenin deneyimleri anlatıldı. Tunus Tarım ve Su Kaynakları Bakanı Mohamed Ben Saka, ülkesinin uyum için eylem planını anlattı. Sayın Saka planın kısa vadeli risk yönetimleri yerine uzun vadeli stratejiler üzerinde durduğunu vurguladı. Almanya Teknik İşbirliği Organizasyonu'ndan Eberhard Goll, uyum için birden

Mustafa Öztürk, Türkiye Büyük Millet Meclisi

William Cosgrove, BMSDSDP

fazla seviyede- yerel, bölgesel, ulusal yapılacak çalışmaların önemini belirtti. Çek Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı'ndan Pavel Puncochar kendi kendine yetebilir duruma gelecek ve iyi tasarlanmış projeler için çağrıda bulundu. Bu tip projelerin devlet ve kamunun da desteğini çekeceğini belirtti. Hollanda, Taşıma Bayındırlık İşleri ve Su Yönetimi Bakanı Niels Vlaanderen uzun vadeli ve güvenilir finansman bulunmasının, denetim stratejilerinin geliştirilmesi, ve uyum politikalarının daha geniş tabanlara yayılmasının önemini vurgulamıştır. Taraflar arasında aşağıdaki konularla ilgili sorular oluşmuştur: finansal krizin hükümetten sağlanacak finansman üzerindeki etkileri, bütçe planlarına uyum çalışmaları, merkezden ayrı karar verme mekanizmaları ve yerel katılım.

Öncelikler ve uyum opsiyonları konulu ikinci oturumda, Dünya Bankasından Vahid Alavian su yöneticilerinin sürekli su belirsizlikleri ile uğraşmalarına rağmen, su yöneticilerinin kullandıkları yönetim araçlarının ve sistemlerinin düzenli olarak iyileştirilmeleri ve çeşitlendirilmelerinin önemine değindi. Denizaşırı Kalkınma Enstitüsünden Nanki Kaur ve Roger Calow ortak sunumlarında, uyum ve gelişim arasındaki farklılıklara ve benzerliklere dikkat çekmişlerdir. Sayın Kaur ve Sayın Calow

tarafar arasında şu konulara da değinmişlerdir: kalkınmayı iklim değişiminden arındırmak, afete cevap verme mekanizmalarını güçlendirmek, altyapı yatırımları, entegre su kaynakları yönetimini herkese ulaşılabilir duruma getirmek. Karşılaştırmalı bir çalışmayı değerlendirirken sahara altı Afrika için ana problemin mevcut su kaynaklarına erişimin hızlandırılması olduğunu anlattılar.

Çin'in ise çok daha yüksek bir uyum kapasitesine sahip olduğunu ve birbiri ile çelişen talepleri karşılamak için çalıştığını açıkladılar. Mısır Su İşleri'nden Nadia Abdul Nil Deltasındaki uyum programları kapsamında yaptıkları çalışmaları anlattı. Sayın Abdul'un anlattığı programlar şunlardı: suyun verimli kullanımı ve tuzdan arındırma projelerinin artırılması ve iyileştirilmesi. Sürdürülebilir Gelişim için Dünya İş Konseyi daha iyi kararların verilebilmesi için mevcut analitik araçların çeşitlendirilmesinin gereğini vurguladı.

Üçüncü oturumda Dünya Bankasından oturumu yöneten Ron Hoffer, geleneksel maliyet-fayda analizi ve teknik yaklaşımları bu denli çok değişen şartlarında yetersiz kaldığını açıkladı dolayısı ile sosyal kaygıların adil dağılımı ve yükün paylaşımı gerektiğini sözlerine ekledi. Hollanda Su ve İklim Kooperatif Programı'ndan Marloes Bakker uyum ve gelişim arasındaki uyumsuzluğun projenin tasarımına ve finansmanına engel olduğuna deyinmiştir. Ayrıca Sayın Bakker uyum için finansmanın yeterli, adil, etkili ve önceden tahmin edilebilir olmasının gerekliliğini anlatmıştır.

Hollanda Bölgesel Su Makamları Ortaklığı'ndan Jan Schrijen, büyük ölçekli altyapı yatırımlarının merkezi hükümet tarafından yönetildiği, bölgesel makamların küçük ölçekli altyapıları denetlediği ve yerel ilgililerin bölgesel su vergisi ödediği ve su yönetimi faaliyetlerini desteklediği sel yönetim finansmanı için "Hollanda Modeli'ni" anlattı. Romanya Su Kurumu'ndan Schrijen ve Vasile Hollanda modelinin uygulanabilirliğini ve Avrupa Birliğinin sorumluluğun dağıtılmış olduğu su yönetimine desteğini tartıştılar.

Afrika Kalkınma Bankası ve Afrika Su Tesisi'nden Tefera Woudeneh yeni kaynaklar edinebilmek için farklı stratejiler sundu. Bunların arasında yerel kaynakları mobilize etme, daha temiz enerji üretimini teşvik ve dış bölgelerden para yardımı

talebi vardı. Hollanda Flemenk Su Sınırları Derneği'nden Rafael Lazaroms hedeflenmiş su vergileri ile ilgili genel düzenleme ilkelerini tartıştı. Bu vergilerin su yönetimi etkinlikleri ile ilgili güvenilir vergi geliri teşkil ettiğini ve bankaların kredi borçlarına karşılık da güvence görevi gördüğünü belirtti. Konu ile ilgili yerel vergi ödeyen kişiler ile de bu konun tartışılmasındaki önemi ekledi.

Katılımcılar önemli politik mesajları son oturumda göz önüne aldılar. Bazı katılımcılar karar mevkilerinin yetersiz verilerle yaklaşık bir fiyat adaptasyonunun doğru olup olmadığını tartıştılar. Başka katılımcılar ise her ne kadar var olan modellerin geliştirilmesinin gerekliliğinden bahsetseler de, ilk adımı atmak için yeterince "fırsatlar" olduğu konusunda anlaşıldılar. Su ve sanisyona eşitlikçi erişimin sağlanması için güçlü ve sorumlu kurumların önemi birkaç konuşmacı tarafından belirtildi. Danimarka Dış İşleri Bakanı Geert Aagaard, kapanış konuşmasında oturumun sonuçlarının 2009'da Kopenhag'da yapılacak olan BM iklim değişikliği müzakerelerinde göz önüne alınacak beş ana ilkeyi yansıttığını belirtti. Bu ilkeler: kalkınma hedeflerinin uygulanabilirliği, iklim değişikliği ile başa çıkmak için esnekliğin geliştirilmesi, güçlü bir yönetim çerçevesi, sağlam veri ve bilgi alışverişi ve yeterli finansmandır.

İDARE VE YÖNETİM

ACİL DURUMLARDA SU HAKKI: KURALLAR KOY VE UYGULA VEYA PRATİK OL: Fransa Açlığa Karşı Eylem'den (AKE) Jean Lapegue, oturumun amacını su ve sanitasyon hakkının tabii olduğu hukuki çerçeveyi belirlemek ve bu hakların acil durumlarda nasıl uygulanacakları tespit etmek ve en iyi sonuçların nasıl elde edileceğini saptamak olarak belirledi.

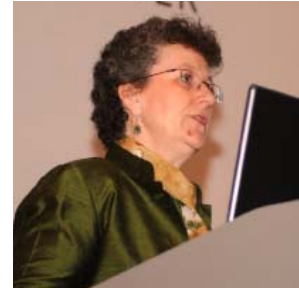
Uluslar arası Kırmızı Haç Komitesinden Cyril Laucci, su hakları ile ilgili uluslararası hukuki düzenlemelerinin ana noktalarını belirterek, uluslararası insanîyet hukuku ve uluslararası insan hakları hukuku arasındaki farklılıkları da açıkladı. Sayın Laucci, uluslararası insan hakları hukukunun Cenevre Anlaşması ve ilgili protokollerine tabii olduğunu ve esasen uluslararası ve sivil askeri uyumsuzluk yaşayan devletlerde uygulandığını, uluslararası insanîyet hukukunun ise barış zamanlarında ve doğal afetler meydana geldiğinde uygulandığını belirtti.

BM Çocuklara Yardım Fonundan (BMÇYF) Clarissa Brocklehurst, ve AKE'den Julie Aubriot, BMÇYF tarafından yürütülen ve acil durumlarda su ve sanitasyon hakkını içeren Su, Sanitasyon ve Sağlık Projesini (SSSP) anlattılar. Sayın Aubriot, sadece birkaç kuruluşun hem su ve sanitasyon hem de insan hakları konusunda eşzamanlı çalıştıklarını belirtmiş ve bu gruplar arasında ortak bir dilin geliştirilmesinin önemini vurguladı.

Antoine Delepere, Terre des Hommes insan haklarına dayalı yerinde uygulamalı bir yaklaşımı tartıştı. Aynı zamanda acil durumlarda toplumu da olaylara dahil etmenin yol açabileceği sorunlara değindi. BM Haiti'yi Stabilize etme Misyonu'ndan Jakaranda Neptune, her ne kadar Haiti Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar

Nadia Abdul, Mısır Iskenderiye Su Kuruluşu

Clarissa Brocklehurst, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

Julie Aubriot, AKE

Yerel dansçılar öğleden sonra fotoğrafçılara poz verdi

Anlaşmasına (UESKHA) taraf olmamış olsa da; su ile ilgili insan haklarını ele almak açısından UESKHA'nın yararlı bir başlangıç noktası olduğunu bildirdi.

Ev Hakları ve Tahliye Ettirme Merkezi'nden Lara El-Jazairi, Kıyı Belediyeleri Gaza Su Hizmet Kuruluşu tarafından hazırlanan bir değerlendirme raporunu açıkladı. Raporla İsrail ile olan savaşın su ve sanitasyon altyapısı alanında 6 milyon ABD doları zarara neden olduğu belirtildi. Sayın El-Jazairi, İsrail'in işgalci bir güç olarak ve savaş sırasında yapmış olduğu uluslararası insan hakları ihlallerini sıraladı.

Filistin Su Otoritesi Hukuki Danışmanı Faud Bateh insan haklarının önemli bir parçası olan su hakkının ve sanitasyonun tanınması gerektiğini ve uluslararası su hukuku çerçevesinde de Filistinlilerin su haklarının tanınmasının önemini açıkladı. Sayın Bateh minimum su hakları yerine İsrail ve Filistin arasındaki suya erişilebilirliğin adil ve makul olmasının üstünde durulması gerektiğini bildirdi.

Taraflar arasında yapılan bugün ki görüşmelerde şu konular tartışıldı: acil durumların tanımı, özellikle acil durumların uzaması ve tekrar ettiğinde yapılması gerekenler, insanların günlük su tüketimini minimum 50 mL çıkartmak, özellikle doğru beslenme sağlanabildiğinde; uzun süreli acil yardımların uzun süreli kalkınma etkinlikleri ile bağlantılandırılmasının önemi, su haklarına gösterilen direniş sebepleri, devletlerin bağımsızlığı ve uluslararası toplumun devletlerinde uyumsuzluk olan insanlara su haklarının tanınması için gerekli yardımın sağlanabilmesi; ve Dünya Su Forumu Bakanlar Deklarasyonunda su haklarının tanınmasının önemi.

YAN ETKİNLİKLER

BİLL VE MELİNDİ GATES VAKFI 'NDAN YARDIM ALANLAR İLE SOHBETLER: Vakfın Su Sanitasyon Sağlık Programı Direktör Yardımcısı Louis Boorstin ana gayelilerinin etki, sürdürülebilirlik ve ölçeklenebilirlik olduğunu belirtti. Vakfın özellikle sürdürülebilir çözümler üretmek üzerine yoğunlaşmak istediğini aynı zamanda liderlik ve bilginin de çok önemli olduğunu belirtti. Vakıftan yardım alan 4 kişi tarafından farklı sunumlar gerçekleştirildi.

PATH Güvenilebilir Su Projesi'nden Glenn Austin sürdürülebilir ve ölçeklendirilebilir su arıtma ve depolama araçlarını kapsayan proje ile ilgili bilgi verdi. Aynı zamanda sağlık zorlukları ile mücadele için ticari çözümlerin en yoksul halk için ulaşılması zor olduğu ve daha yaratıcı sistemler ile yoksul halkın da piyasaya dayanan kendi kendine yetebilir çözümler üretebileceğini belirtti.

Su ve Sanitasyon Programı'ndan Jae So, sanitasyon projesini global orantıya göre büyüme konulu sunumda sanitasyona ve onu destekleyen altyapıyı oluşturmaya yardımcı olan çevre sanitasyon sistemleri ile beraber sanitasyon piyasaya yaklaşımı ve toplum öderliğinde oluşan sanitasyondan söz etti.

Şehirli Yoksul için Su ve Sanitasyon'dan Sam Parker geniş şehir bölgelerinde yerel servis verenlerin desteklenmesi, su ve sanitasyon için özel sektörden gelen yardımların gerektiği gibi kullanımı, ve yerel organizasyonların geniş şehir alanlarında birbirlerine bağlanması ile ilgili proje kapsamında bilgi verdi.

Uluslararası Su ve Sanitasyon Merkezinden Ben Lamoree ve Catarina Fonseca Su Sanitasyon ve Sağlık Projesi maliyeti programı ile ilgili bilgi verdi. Aynı zamanda bu projenin uzun vadeli muhafaza ve sürdürülebilirliği daha istifadeli bir hale getireceğini belirttiler.

Oturuma katılan taraflar arasında şu konulara değinildi: dar gelirli halka ulaşılabilirlik, kültürel farklılıkların proje uygulamasında görülebilecek zorlukları, öğrenmeye yönelik projelerin değerlendirme kriteri, su arıtımı ve sanitasyon servisleri oluşabilecek taleplerden doğan zorluklar, ve vakıftan yardım almış olan kişilerin politik ortamlarda projelerini nasıl hazırladıkları şeklinde idi.

FORUM ETRAFINDA

DÜNYA SU SERGİSİ VE FUARI: Dünya Su Fuar ve Sergisi Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu tarafından açıldı. Sergide uluslararası su ve çevre firmalarının stantları sergilendi. Sayın Eroğlu Türkiye'de devam eden 5. Dünya Su Forumunun önemini bu denli çok firmanın katılımcı olarak gelmiş olmasından anlaşılabileceğini belirtti.

Veysel Eroğlu, Türkiye Orman ve Çevre Bakanı, Dünya Su Sergi ve Fuar açılışı sırasında

Dünya Su Forumu Bülteni

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YWB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/ywb/water/worldwater5/)
YAYIN #4, CİLT 82, NUMARA 19, CUMA, 20 MART 2009

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

iisd | Reporting
Services

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 19 MART 2009 PERŞEMBE

Katılımcılar perşembe günü Akdeniz ve Arap ülkeleri bölgesel gruplarının oturumlarına katıldılar. Politik süreç, sabah yerel yönetimler ve parlamenterlerin konuşmaları, öğleden sonra İstanbul Su Uzlaşmasına uyum konusu ile devam etti. Tematik oturumlar “İnsan Kalkınmasının İlerletilmesi ve BKH” ve “Finans” konuları ile devam ederken, “Küresel Değişim ve Risk Yönetimi” ile beraber “İdare ve Yönetim” oturumları ile son buldu.

İki konferans mekanını birleştiren köprüde “dalga” oluşturmak için genç katılımcılar bir arada

BÖLGESEL OTURUMLAR

AKDENİZ ÜLKELERİ GRUBU: Akdeniz Su Enstitüsünden, Hachmi Kennou, bu oturumda belirtilen yorumların Akdeniz bölgesel bildirisinin son metnini oluşturacağını söyledi. Başlangıç yorumlarında Amb Roza Ieremia (Yunanistan) bölge için politik öncelikleri belirledi. Bu öncelikler şunlardır: sürdürülebilir finansman, iklim değişimine uyum ve zararların azaltılması, entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ve entegre kıyısal bölge yönetimi (EKBY) arasında sinerjiler yaratmak. Fas Devlet Bakanı, Abdelkebir Zahoud bilgi ve teknoloji transferinin önemini anlattı.

Küresel Su Ortaklığı-Akdeniz'den (KSO-Akdeniz) Michael Scoullos, taslak Akdeniz metninin içeriğini özetledi. Özetle, bölgenin Forum'a yeni politik taahhütlerle yaklaştığını belirtti.

Mavi Plan'dan Henri-Luc Thibault, su talebi yönetimi ve iklim değişimine uyum ve su idaresi ve finansmanı adlı ilk oturumda talep yönetiminin ve verim prensiplerinin önemini vurguladı. KSO-Akdeniz'den Vangelis Constantianos, eğitim, tüm paydaşların katılımı ve cinsiyet farklılığının dikkate

Henri-Luc Thibault, Mavi Plan

alınması gibi etkenlerin idari sorunları ele alırken önemli rol oynadıklarına değindi.

Lübnan Enerji ve Su Bakanı, Fadi Comair Lübnan'da uygulanan iki ayrı su idaresi inisiyatifi ile ilgili sunumda bulundu. Tunus Ulusal Su Temini Yetkilisi, Mohamed

Ali Khouadja iklim değişiminde önlemleri mobilize etme çalışmaları ile Tunus'un edinmiş olduğu tecrübeleri anlattı. Avrupa-Akdeniz Sulama Toplumu'ndan, Juan Valero De Palma Manglano sulamanın bölgedeki önemini anlattı. Avrupa Kalkınma Bankası'ndan Niraj Shah ise değişik finansman stratejilerinin gerekliliğine işaret etti.

Katılımcılar taraflar arasında sanal su; işgal altında, uyuşmazlık durumlarında ve sınır aşan sular gibi çeşitli durumlarda su yönetimi; su, enerji ve yiyecek gereksinimleri arasında karşılıklı etkileşim süreci; kuzey-güney Akdeniz havzasında işbirliği imkânları gibi konuları tartıştılar.

Oturumun ikinci panelinde ele alınan su ve kıyı gelişiminde, Dünya Su Konseyi Başkanı (DSK) Loïc Fauchon tartışılabilir olmasına rağmen Akdeniz'de modern teknolojinin oynayabileceği role bakmak gerektiğini belirtti. Oturumun Başkan yardımcısı Çevresel Deniz Bölgeleri Akdeniz İç Komitesi Konferansı'ndan Michel Vauzelle turizm, kentselleşme ve göçün kıyı şartlarına uyguladığı baskılardan söz etti. Oturum Başkan yardımcısı ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı'ndan Ivica Trumbic karasal ve kıyısal bölgeler arası olan zayıf entegrasyonun yoksul ve zengin nüfus arasında gergiliklere neden olduğunu belirtti. Katılımcılar taraflar arasında şu konuları konuştular: kıyı bölgelerinde turizm ve tarımın su için rekabet eden sektörler olduğu, Akdeniz kıyı bölgelerinde tuzdan arındırma ve atık su arıtımı tesislerinin önemi, entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ve entegre kıyısal bölge yönetimi (EKBY) bazen birbiri ile çelişki halinde olsa da ESKY ve EKBY prensiplerini eşzamanlı uygulamanın önemi, Avrupa Birliği'nin kıyısal bölgelerinde, Avrupa Birliği Su Çerçeve Yönergesi'nin doğuracağı sonuçlar, ve diğer bölgesel inisiyatifler. Diğer bölgesel inisiyatiflere örnek olarak

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayımıdır. Bu yayın Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayın hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Avrupa-Akdeniz Ortaklığı, ve bölgesel işbirliğini teşvik eden Deniz Çevresini ve Akdeniz Kıyı Bölgesini Koruma Anlaşması gösterildi.

Oturumun kapanışında İspanya Su Bakanı Müsteşarı Teodoro Estrela şu konulara değindi: halkı bilinçlendirmenin önemi, fiyatlandırma politikası ve su talep etme yönetiminde politikaların bütünleşmesi. Sayın Trumbic su yönetimindeki Avrupa Birliği Ufku 2020 programı kapsamında olan bölgesel ortak çabaların önemini paylaştı.

Fransa Ekoloji, Enerji, Sürdürülebilirliği Kalkındırma ve Bölgesel Kalkınma Bakanı Jean-Claude Vial, politik aktarımların taahhütünün yapılmasını istedi. Aynı zamanda İspanya Çevre ve Kırsal Bölge Deniz İşleri Bakanı Elena Espinosa Mangana su talepleri ve çevre koruması ile ilgili ülkeler arası daha uyumlu bir dayanışma olması gerektiğini belirtti.

ARAP ÜLKELERİ GURUBU: Arap Su Konseyi (ASK) Başkanı Mahmoud Abu Zeid, suyun sınırlı olduğu Arabistan bölgesinde tarım, endüstri ve evlere yeterli su dağıtımının zorlu olduğunu belirtti. Bu problemlerin şu şekilde çözümlenebileceğini belirtti: Arap Su Akademisi dahil bölgenin insan kaynaklarının teşviki, eyaletler arası işbirliği ve de uluslararası bilgi alışverişinin devamı.

DSK Başkanı, Loïc Fauchon forumun ana yükümlülüklerini belirtti, bunlar: suya olan hakkın uygulanması; su ve sanitasyon için daha fazla fon bulunması ve daha verimli kullanımı; temiz sürekli su tedarikinin sağlanmasını denetleyen su müdürlerinin gerekli mevkilerde olması, ve su kaynaklarıyla ilgili eğitimin sağlanması.

ASK Genel Direktörü Safwat Abdel-Dayem Arap ülkelerinin bölgesel süreçlerini anlattı. Ayrıca su hakkının uygulanması ve işbirliği ile beraber alış veriş sayesinde insanlar arasındaki ayırımı birleştirmek dahil olmak üzere su yönetimini geliştirici gerekli mekanizmaları vurguladı.

Geçmiş Sudan Başbakanı Al Sadiq Almahdi, anlaşmaya varabilmek için tarafsız paylaşımın önemini vurguladı. Sayın Almahdi, petrolün aksine, suyun paylaşılacak bir kaynak olduğunu ve sadece uygun politikalar ve birbirine karşı saygı ile yönetilebileceğini belirtti.

Irak Su Kaynakları Bakanı Abdulatif Rasheed, çoğu su kaynaklarının dış ülkelere sağlanmasından dolayı, Irak'ın "su garantisinin olmadığını" belirtti. Sayın Rasheed Türkiye

Al Sadiq Almahdi, Geçmiş Sudan Başbakanı

Soldan-Sağa: Mahmoud Abu Zeld, ASK Başkanı; Abdulatif Rasheed, Irak Su Kaynakları Bakanı; ve Kaoru Ishikawa, Mısır'daki Japon Büyükelçisi

ve Suriye ile var olan çabaların yenilenmesi için dialogları desteklediğini ve Arap ülkelerin hali hazırda var olan sınırlı su kaynaklarını anlaşmalarını onaylamalarını teşvik etti.

Tarım Kalkınması için Uluslararası Fon'dan Kevin Cleaver Arap ülkelerini bölgenin tarihsel açıdan zengin ve eşsiz bilgi birikimine başvurmaya davet etti. Sayın Cleaver birçok modern tarım sisteminin suyu verimsiz kullandığını işaret etti. Sayın Cleaver mevcut inisiyatif sistemlerinin daha verimli teknoloji ve ürün yetiştirmeleri için yeniden yapılandırılmaları çağrısında bulundu. Suyun özelleştirilmesi ile ilgili yoğun muhalefete karşı özelleştirme yerine daha az tartışma yaratacak terimler kullanmayı önerdi. Yeni terimlerin değişik politik alternatifleri artıracak açık oturumlara teşvik edeceğini ve her halükarda suyu teslim almak için birinin bir ödemede bulunması gerektiğini bildirdi.

Mısır'ın Japonya Büyük Elçisi Kaoru Ishikawa su ve bilim ile ilgili beş mesaj verdi. Sayın Ishikawa'nın verdiği bu beş mesaj şunlardır: mevcut kaynakların verimli kullanımına saygı, tuzdan arındırma gibi tekniklerin kullanılması, teknoloji kullanarak kirli su kaynaklarını temizleme "doğaya yardım", su kullanıcıları kuruluşlarını adil su kullanımı için güçlendirme ve sanitasyon ve suyun yeniden kullanımı ile ilgili halkın görüşlerini düzeltme.

Kapanış oturumunda akademi politik kuruluşlar devlet ve sivil toplum örgütü katılımcıları Arap paydaşların 5. Dünya Su Forumuna vermiş oldukları ana mesajları tartıştılar. İleriye gitmek için olağan dışı görüşlerin önemi taraflar arasında konuşuldu. Bu görüşlerden bazıları şunlardır: su sektörü dışındaki yenilikleri takip etmek, sivil toplumun katkılarını tanımak, iyi uygulamaları yaymak, eğitim ve araştırma ile ilgili iş birliği çalışmalarını güçlendirmek, ESKY görüşlerini teşvik etmek ve su uyumsuzlukları ile ilgili uluslararası anlaşmaların onaylanmasını hızlandırmak.

POLİTİK SÜREÇ

YEREL YÖNETİCİLER VE PARLAMENTERLER

ARASINDA KONUŞMALAR: Çarşamba günü çeşitli toplantılardan sonra parlamenterler ve yerel su idarelerinden

Oturum Başkanı Mohamed Saad El Alami, Fas

temsilciler merkezi yönetimin sorumluluğunun dağıtılması, su ve sanitasyon hakkının tartışılması için bir araya geldiler. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden Mustafa Öztürk toplantının tarihi önemine dikkat çekti ve parlamenterler ve yerel idareciler arasında işbirliğinin önemini vurguladı.

Soldan-Sağa: Kevin Cleaver, Başkan Yardımcısı, Uluslararası Tarım Kalkınma Fonu; Al Sadiq Almahdi, Geçmiş Sudan Başbakanı; Mona El-Shazli, Mısır TV; Mahmoud Abu Zeld, ASK Başkanı; Abdulatif Rasheed, Irak Su Kaynakları Bakanı; ve Kaoru Ishikawa, Mısır'daki Japon Büyükelçisi

Yerel yönetim katılımcıları poz verirken

Oturum yöneticisi Fas'tan Mohamed Saad El Alami, dünya nüfusunun yarısından çoğunun şehirlerde yaşadığını ve bunun yerel idareciler üzerinde ağır bir yük oluşturduğunu anlattı. Su kaynaklarının sürdürülebilirliğini hukuki ve politik açılarından temin etmek için işbirliğinin şart olduğunu belirtti.

Mohammed Bin Abdallah Al-Guwaihes, Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'dan Mohammed Bin Abdallah Al-Guwaihes ve Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'nden (BBK), Louis Le Pensec ulusal ve yerel idare sistemlerinin farkı, özel sektörün atık su arıtımı tesisleri ve sanitasyondaki rolü, ve ülkelerindeki merkezi yönetimin sorumluluğunun dağıtılması konularında konuştular.

Ayrıca Sayın Al-Guwaihes ve Sayın Le Pensec iklim değişimi, kirlilik, kaliteli su temin edilmesini hem parlamenterler hem de yerel idareciler tarafından çözülmesi gereken sorunlar olarak

belirlediler.

Manche Fransa'nın Ülke Konseyi'nden Jean-François le Grand, bugüne kadar olan ve parlamenterlerin katıldığı oturumları özetledi. Sayın le Grand çoğu parlamenterin prensip olarak su ve sanitasyon hakkını tanıdığını ve bu hakkın devletlerce de çevre ile ilgili endişelerle aynı bağlantıda tanınması gerektiğini anlattı. Gaza Valisi ve aynı zamanda Filistin Su İdareleri Ortaklığı Başkanı, Maged Abu Ramadan

Maged Abu Ramadan, Gaza Belediye Başkanı ve Filistin Yerel Otoritesi Birliği Başkanı

birçok Filistinli'nin işgal ve adilane olmayan paylaşımlardan dolayı makul bir yolla suya erişimden yoksun olduğunu anlattı. Sayın Ramadan BKHYe ulaşmak için Johannesburg Eylem Planının uygulanmasının hızlandırılmasının önemini vurguladı.

Parlamenterler ve yerel otoriteler arası olan tartışmalarda insani su hakları, geçerli yasaların yapılması ve bu yasalar için gerekli finansal yardımın yerel mercilere verilmesi konuşuldu. Gelişmekte olan ülkelerin yerel yönetimleri tarafından % 1

resmi kalkınma yardımının su kaynaklarının etkili yönetimine yardımda bulunmak ve de bin yıl kalkınma hedefinin (BKH) desteklenmesi ve uygulamasına yardım amaçlı kullanılması önerildi. Türkiye'den katılan bir parlamenter uyuşmazlık hallerinde su alt yapısının zarar görmesi durumunda bu zararın tazmin edilmesi gerektiği önerisinde bulundu.

İstanbul'dan Zekai Şen müzakereleri özetlerken bu görüşmelerin sonucundaki neticelerin kesin uygulamaya geçirilmesi gerektiğinin altını çizdi. Aynı zamanda parlamenterler ve yerel yönetimler arası konuşmaların devam etmesi gerektiğini, insan su haklarını herkes için suya dönüştürmek, ve kirlen-öder prensibinin küresel iklim değişimine uygulanması gerektiğini de sözlerine ekledi.

YEREL OTORİTELER: Öğleden sonra, Fransa'nın eski Dışişleri Bakanı olan oturum başkanı Charles Josselin, Yerel ve Bölgesel Makamlar genel meclisini oturuma açtı. Fransa'dan

Soldan-Sağa: Jean-Yves Pidoux, İsviçre Lozan Belediye Başkanı Yardımcısı; ve Gaye Doğanoglu, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Makamlar Kongresi

Yerel Yönetim ve parlamenterler arasındaki konuşmalardan kuş bakışı görüntü

Istanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş (sağ) ve yerel yönetimler toplantısından bir katılımcı

Maxeville Belediye Başkanı Henry Bégore, yerel otoritelerin sorumluluk almaları gerektiğini ve su arıtma ve sanitasyon için gerekli finans araçlarını hızlı gelişen şehirlerde harekete geçirebilme yeteneğine sahip olmaları gerektiğini belirtti.

DSK üyesi ve Yerel Hükümetler için Süreklilik (ICLEI) organizasyonu temsilcisi Margaret Pageler, hidrolojik baskıyı önleme amacına yönelik olan adaptasyon önlemlerinin önemine işaret etti. Bu önlemler arasında eğitim; esneklik; iklim değişikliğinin muhtemel etkisinin değerlendirilmesi; ve felaket yönetimi ve planlaması gelir. İstanbul'dan Zekai Şen insanların faaliyetlerinden ve kirlilikten dolayı su devriminin değiştiğini ve bu değişikliklerin sağlık ve beslenmeyi etkilediğini belirtti.

Sayın Pageler, yerel yönetim temsilcilerine, milletvekili ve bakanlara ne gibi önemli mesajlar aktarmak istediklerini sordu. Müzakereler sırasında, yerel yöneticiler etkin düzenleyici sistemler yardımıyla ve finans desteğiyle güçlendirilmelerinin gerektiği ve kıt kaynakların korunması gereği üzerinde durdular. Yerel otoritelerin vatandaşların ihtiyaçlarını en iyi anladıklarını, ve ulusal ve uluslararası kaynakların bu seviyedeki denetime tabi tutulmaları koşuluyla, suyun insan hakkı olarak sağlanması için daha iyi bir mevkide bulduklarını vurguladılar.

Istanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş, bir "İstanbul Su Anlaşması (İSA)'nın son kabullenmesi" oturumuna başkanlık ettiği sırada, yerel ve bölgesel otoritelerin su güvenliğinin ve Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (BYKH)'nin başarmaktaki görevlerinin üzerinde durdu. Ortadoğu ve Batı Asya Birleşik Şehirler ve Yerel Hükümetler Genel Sekreteri Selahattin Yıldırım, İSA'nın sadece bir anlaşma olmadığını, aynı zamanda daha uzun bir uygulama sürecinin başlangıcını temsil ettiğini not etti.

Su Fuarı'nda katılımcılar

Filipinler Belediye Başkanı Reinaldo Asperin Bautista, İSA'nın yerel yönetimlere eylem taslağı sağladığını ve yerel otoritelerin 2012'deki Dünya Su Forumuna İSA'nın belli başlı uygulamalarında önemli adımlar atmış olarak geri gelmelerini arzu etti.

Dört imza sahibi şehir temsilcileri, ismen Togo'nun Atakpamé şehri; İsviçre'nin Lozan şehri, İspanya'nın Barcelona şehri; ve Yunanistan'ın Thessaloniki şehri, yerel otoriteleri İSA'yı imzalamaya davet etti. Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Otoriteleri Kongresi sözcüsü Gaye Doğanoglu, anlaşmayı imzalamış bulunan şehirlerin temsilcilerini kutladı, ve yerel ve bölgesel otoritelerin ulusal ortaklarından, hem ödünç almada hem de harcamada daha iyi finansal performans gösterdiklerini not etti.

Bazı yerel otorite temsilcileri Yerel ve Bölgesel Eylem Planı Talimatı'nın ekinde referans verilen "su havzaları arası aktarmaları"nın ekten çıkartılmaması durumunda Anlaşma'yı imzalamayacaklarını üzümlerle belirttiler. Diğerleri halî hazırda havzalar arasında su paylaşımının olduğunu belirttiler ve ifadenin çıkartılmasına karşı çıktılar. Yıldırım söz konusu ifadenin "su havzaları arası aktarmaları"nın "yerel sınırlar içerisinde" şeklinde kısıtlanmasını tavsiye etti. Bu öneriye, bazı yerel otoriteler (sınır ötesi sular aktarımlarının gelişmekte olan ülkeler için potansiyel önemini vurgulayanlar) tarafından karşı çıktı. Bu ifadenin dahil olması konusunda endişe duyanlar kahve arasında görüşmelere devam ettiler. Yıldırım "havzalar arası aktarım" ifadesinin çıkartılıp yerine havzalar arası aktarımı destekleyen yerel otoritelerin listesinin dipnot olarak konulmasını tavsiye etti.

Fransa'nın Cergy-Pontoise Belediye Başkanı Dominique Lefebvre, İSA'nın uygulanması konusundaki oturumun açılışını yaptı ve "Galip veya Destekleyen Şehirler" i, bu şehirlerin İSA'daki taahhütlerinin yanı sıra İSA'nın elçileri olarak hareket etmeyi; kendi bölgelerinde teşvik etmeyi; bir temaya önderlik etmeyi ve bu tema üzerinde yerel otoriteler arasındaki işbirliğini desteklemeyi; ve uygulama konularında edindikleri bilgi ve tecrübeyi paylaşmayı kabul ettiklerine dikkat çekerek tanıttı. Lozan, İsviçre; Viyana, Avusturya; ve İncheon, Kore Cumhuriyeti yerel otoriteleri İSA'nın uygulanmasında başrol almayı kabul ettiler.

Uygulama konusunda, yerel otoriteler su tedarik etme kontrolünün devamına, özellikle de hizmetler özelleştirildiğinde; sudan elde edilen kazancın ve arıtmasındaki zorlukların paylaşılmasına; ve bütün evlerin ve şirketlerin suya erişimine olan ihtiyacın "Galip ve Destekleyen Şehir" olmakta bir ön koşul olmasını görüştüler.

Kapanış konuşmasında Belediye Başkanı Topbaş su ve sanitasyon ihtiyaçlarının yerel otoriteler tarafından karşılanması gerektiğini vurguladı ve İSA'ya tüm desteğini verdi. Yerel yönetimler içerisinde bir su kurulu oluşturulmasını önerdi ve otoritelerin, bir sonraki Dünya Su Forumu'nda İSA'nın prensiplerini yerine getirmeleri ve katettikleri gelişmeleri rapor etmeleri gerektiğini ekledi.

TEMATİK OTURUMLAR

KÜRESEL DEĞİŞİM VE RİSK YÖNETİMİ AFETLERDEN SONRA VE UYUŞMAZLIK

ORTAMLARINDA SU YÖNETİMİ: Uluslararası Kızıl Haç Komitesi'nden Robert Mardini, afetlerin ilk meydan geldiklerinde çok yoğun bir şekilde basının ve bağışta bulunanların ilgisini çektiğini fakat uluslararası ilginin azalması ile beraber finansmanda güçlüklerle karşılaşıldığına dikkat çekti. Oturumun Filistin'de işgal altında olan bölgelerde içme suyuna erişim ve sanitasyon konusu üzerine yoğunlaşacağını bildirdi.

Fransız Kalkınma Örgütü'nden Stephanie Oudut, Filistin'de su sektörünün tam bir karmaşa içinde olduğunu belirtti. Fakat bu karmaşanın nedeninin kapasite veya finansman eksikliğinin değil politik durumun bir sonucu olduğunu belirtti. Sayın Oudut bağışlarla yürütülen bir çok projenin İsrail sınırından yapı malzemeleri ve işçi geçişine izni için müzakere yapmanın zorlukları nedeni ile durdurulmak zorunda kaldığını anlattı. Alternatif olarak, durumun Gaza veya Mısırda bir tuzdan arındırma tesisi kurularak rahata kavuşturulabileceğini ancak yeniden uyumsuzluk ortamına girilebileceği için bölgeye yatırımların garanti edilemediğini anlattı.

İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Örgütü'nden Annika Johansson olay mahalinde işbirliğinin önemine ve esnekliğinin ve Filistin'de bağış yapanların uzun vadeli bir görüşleri olması gerektiğine değindi. Japonya Uluslararası İşbirliği Örgütü'nden (JUIÖ) Takeshi Naruse ve Okazaki Yuji, JUIÖ'nün Filistin, İsrail ve Ürdün arasındaki su problemlerini uzlaştırmak için su altyapısını geliştirmek için yaptıkları yardım hizmetlerini anlattılar. Fransa Solidarite'den, Alain Boinet ve Pierre Gallien aşağıdaki konuların önemini belirttiler: bilgi paylaşımının artırılması, uyumsuzlukların azaltılması için daha kararlı insani yardım taahhütleri, yeniden yapılandırma çalışmalarında toplum katılımı, uyumsuzluk sonrası yeniden yapılandırma inşaatlarında fonların mobilizasyonu.

Arap Ülkeleri Birliği ve Filistin Otoritesi'nden temsilciler bölgede suya erişimle ilgili hukuki konuları tartıştılar. Suyun uluslararası insanîyet hukukunda "insanın yaşayabilmesi için elzem olan sivil bir nesne" olarak korunmaya tabii olduğunu bildirdiler.

Kendisini Sanal Su Bakanı olarak tanıtan Filistin Su İdaresi Başkanı Shaddad Attılı, Filistin'in su ile ilgili güvensizliklerine kalıcı çözümler bulunmasının zorluklarını anlattı. Sayın Attılı, Cumhurbaşkanı Abbas'ın suyun Filistin-İsrail uyumsuzluğu kapsamında çıkarılması çağrısını hatırlattı ve Filistin Otoritesi'nin 1997 BM Suyolları Anlaşmasını destekleyeceğini ve bu konu ile ilgili olarak İsrail ile görüşmelere devam edileceğini bildirdi. Sayın Attılı, tuzdan arıtmanın "ayaklarımızın altında olan suyu terk etmek" anlamına geldiğini anlattı ve bunun yerine uluslararası hukuku kullanarak sınır aşan kaynakların paylaşılmasının yollarını bulmayı teklif etti.

TEMATİK ÖZET "KÜRESEL DEĞİŞİM VE RİSK YÖNETİMİ": Dünya Su Konseyi'nden (DSK) Ger Bergkamp'ın yönettiği oturumun teması iklim değişiklikleri, göç ve afetler şeklinde idi.

İklim değişikliklerine uyumda Su ve İklim Kooperatif Programı'ndan Henk van Schaik bölgesel görüşmelerdeki iklim değişikliği uyumunu şu şekilde özetledi: planlama ve finans, taraflar arası yapılması gereken bilgi değişimi, uyum için uygulanacak olan ulusal bütçe, ve finans çerçevesi. Panel ve

katılımcılar tartışmalarına şu yönde devam ettiler: uyumun bir hayat tarzı olması, yerel düzeyde uyum mekanizmaları, kıraç ve yarı-kıraç bölgelerde su teminatı, yerel eylemler için gerekli uluslararası finansman, mangrove türü ağaçlar, ormanlar ve sulak alanların iyileştirilmesi.

Göç konusunda Birleşmiş Milletler Çevre Programı'ndan Tim Kasten ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Janos Bogardi göçün temelini teşkil eden sorunların nedenlerinin bulunup kırsal kesimlerdeki bu nedenlere öncelik verilmesi gerektiğinin altını çizdiler. Göçün farklılıklarında kırsal ve kentsel ve aynı zamanda uluslararası ve yurt içinde olduğunda bir çeşit uyum olduğunu açıkladılar. Tartışmaların devamında şu konulara da değinildi: göçte suyun direkt bir neden olmasındaki farklı görüşler, artan kentselleşme ile başa çıkabilecek yeterli su sistemlerinin planlanması ve cinsiyeti göz önüne alma şeklinde idi.

Afet yönetimi konusunda Uluslararası Hidroloji Cemiyeti'nden Kuniyoshi Takeuchi öneri ve sonuçları şu şekilde özetledi: proaktif bir politikanın reaktif politika ile yer değiştirmesi gerektiği, ulusal sorumluluğun önemi, etkin erken uyarı sistemlerinin önemi şeklinde idi. Panel ve katılımcıların tartışmaları şu şekilde devam etti: acil cevap ve önlem için gerekli finansman, dış dünya ile konuşmalarda kullanılacak basit dil, su ve sanitasyon hakları ile kadınların karar verme aşamasındaki konumunun önemi, modern ve geleneksel iletişim araçlarının birleştirilmesi, adilane su paylaşımı, ve iyi su yönetimi.

Son görüşlerin ardından Sayın van Schick iklim değişikliklerini, göç ve afetlerin küresel bir olay olduğunu, ve bunlar için yerel çözümler bulunması gerektiğini sözlerine ekledi. Gençlik Forumundan bir katılımcı iklim değişiklikleri gündeminde suyun önceliği ve önlenilebilir tedbirler için gerekli olan uyarı sistemlerini uygulamaya geçirmek gerektiğini belirtti.

Katılımcılar şu konuları da göz önüne aldı: özel sektörün katılımı ile bulunabilecek çözümler, uyum fonunun denetleyici mekanizmalar, para kaynaklarını doğru kullanmak için yapılması gereken kuruluş, adaptasyon ve kalkınma için gerekli planın koordinasyonu, ve su ile uyumun bağları.

İNSANİ KALKINMAYI İLERLETME VE BKH

DAHA İYİ SU YÖNETİMİ YOKSULLUĞU VE AÇLIĞI NASIL ÖNLEYEBİLİR? BİR SENTEZ:

Uluslararası Sulama ve Drenaj Komisyonu'ndan (USDK) Chandra Madramootoo sentez oturumunu açtı. Bu oturumda Sayın Madramootoo yoksulluk ve açlık ile ilgili tartışmayı yiyecek krizi bağlamına taşıdı ve bu krizin BKHine ulaşmakta güçlükler yarattığını belirtti.

Uluslararası Tarım Araştırması Danışma Grubu'ndan Jonathan Woolley, su kaynaklarını ana olarak kullanan alanın tarım olmasına karşın, tarımın Forumda pek ele alınmadığına dikkat çekti ve tarımın su ile ilgili tartışmalarda daha merkezi bir rol alması için çağrıda bulundu.

Arap Su Birliği'nden Salih Abdin, yiyecek üretimi ile ilgili sorunlara değindi ve bu bağlamda nüfus artışı, doğal felaketler ve tarım ürünlerinin biyoyakıt olarak kullanımı ile ilgili alanlara temas etti. Sayın Abdin uluslararası işbirliğinin önemine ve uluslararası yiyecek ticaretinin sistemli bir şekilde yönetilmesinin gereğine dikkat çekti.

Su ve tarım ile ilgili üç tematik oturuma katılan gazeteciler konu ile ilgili izlenimlerini özetlediler. Uluslararası Sulama ve Drenaj Komisyonu'ndan (USDK) Suresh Kulkarni "artan talebi karşılamak üzere yiyecek üretimi yapabilmek" konulu tavsiyeler, taahhütler ve inisiyatifleri sundu. Bu sunum artan yiyecek talebini karşılamak için kısa ve uzun vadeli çözümleri,

Kapanış konuşmalarındaki katılımcılar

veri toplama ve analizini iyileştirme çalışmalarını ve kadınları su yönetimi ile ilgili sorunların karar verme sürecine katma çalışmalarını da kapsadı.

Teshome Atnafir Guyo “yiyecek ilgili piyasa mekanizmalarının kırsal gelişimi nasıl iyileştirebileceği ve yoksulluğu azaltmak” oturumunda açıklanan ana noktaları özetledi. Sayın Guyo çiftçilerin kredi ve piyasalara ulaşabilmelerinin önemini de anlattı.

Yiyecek için biyoenerji veya su konulu oturumda WSM Leshika Danışma Şirketi’nden Isobel Van der Stoep katılımcılara yiyecek ve petrol için suya yoğunlaşmayı, çiftçi katılımı, entegre politik kalkınma, araştırma ve geliştirme için gerekli finansmandan söz etti.

Panel Başkanı Khalid Mohtadullah su ile ilgili sektörlerin birleştirilmesi tavsiyesini överken Sayın Guyo önemli tavsiyeleri şu şekilde özetledi, ulusal ve uluslararası bağlamda entegre su yönetiminden entegre kaynak yönetimine döndüğünü belirtti.

Bu müzakereler sırasında katılımcılar içinde bulunduğumuz finansal krizin yoksulluğa ve açlığa olan etkisinden bahsederken ulusal ve uluslararası Bakanların da konu ile ilgili ortak hareket etmelerini istediler. Katılımcılardan bir tanesi su hakkının tanıdığından ama bunun yiyecek için su hakkına yansıtılmadığını belirtti.

Paneldekiler ve katılımcılar aralarında şu konuları tartıştı: arazi ayrıcalığı ve su hakları, daha yüksek emtia fiyatlandırılması, bağış yapan toplum ile görüşmeler, teknolojik transferler ve artan su üretimi için gerekli teknoloji, petrol ve yiyecek fiyatlandırılmaları ile ilgili bağlantılar, kuraklık ve arazilerin bozulmasından kaynaklanan yiyecek üretiminin azalması.

FİNANS

SU SERVİSLERİNİN FİYATLANDIRILMASI- SÜRECİN ÖNEMİ: ANLAŞMAZLIKLARIN ÜSTÜNDEN GELMEK, DIALOG KURMAK: Su Dialogları’ndan Robin Simpson, oturumun hedefinin tam maliyet vergi yenilenmesi çerçevesinden, çoklu fiyatlandırma mekanizmalarına bağlı geçişin gerçekleştirilmesi olduğunu belirtti. Farklı bakış açıları olan oturumcuları şu konulara değinmek üzere davet etti: fiyatlandırma stratejilerinin oluşturulmasında politik hedefler; vergi saptama konuşmalarındaki farklılıklar; şeffaf, bilgili ve katılımcı süreçler kurmanın yolları.

Portekiz Su ve Katı Atık Düzenleme Enstitüsü’nden João Simão Pires, hernekadar nüfusun büyük bir kısmının hizmetler için ödeme yapabilmelerine rağmen, su fiyatlandırılması kriterlerinin standardizasyonunun gerekliliğinden söz etti. Hindistan Tamil Nadu Eyaleti IAMWORM Projesi’nden Vibhu Naylor bu tartışmalarda genellikle karşılaşılan yanlış

anlaşmalardan bahsetti. Bunların arasında yeterli mali sermaye gereksinimi, maliyet yenilenmesinin daha verimli hizmet sağlamasına yol açtığını ve sürdürülebilir kaynakların kullanımını belirtti. Savunma Fonu Ortaklığı’ndan Maurice Bernard su servis fiyatlandırılmasında yoksullar lehine olan bağış yapanların inisiyatiflerinin altını çizdi. BKH’nin bir kısmında bilgi kapasite oransızlığını azaltmak için kullanılabileceğini sözlerine eklerken bunun da bütün kamunun katılımı ve daha iyi idare için önemli bir ön koşuldur dedi.

Filipinler Manila Su’dan, Perry Rivera şirketinin başarılarını anlattı. Manila Su’yun yoksul bir müşteri kitlesi olmasına rağmen birbiri ile rekabet halinde olan kamu isteklerini yerine getirmek, kendi hizmet gereklerini yerine getirmek ve tarifeleri on yıllık bir zaman dilimi içerisinde yediye katlamak gibi konularda çok başarılı olduğunu anlattı. Bu başarının nedenini güvenilir ve yüksek kalitede hizmet vermelerine ve yoksul müşterilerin gelir verilerinin düzenli olarak değerlendirilmesi sonucunda yoksul müşterilerin verebilecekleri doğru “maliyeti” tespit edebilmeleri olarak belirledi. Uluslararası Kamu Hizmetleri’nden David Boys çalışanların daha yüksek verim almak adına daha yüksek maliyetlere maruz kaldıklarını belirtti. Maliyeti düzenlemek için ve daha çok kullanımda bulunanların daha çok ödemesi ve daha çok ödeme gücü olanların daha çok ödemesi için 3T görüşlerine (tarifeler, vergiler ve transferler) önem verilmesi gerektiğini bildirdi.

Tartışmalar sırasında birkaç katılımcının önemle değindiği ana sorunlardan bir tanesinin sürdürülebilirlik için gerekli olan maliyet kurtarmanın özellikle tarım için su üretimine bağlı olarak su kullanım hacmine hedeflenmek şeklinde konuşuldu. Bunun dışında ortaya atılan başka sorunlar ise şu şekilde idi: kamu-özel sektör ortaklıklarında oluşabilecek ön görülmemiş gizli maliyetler, kötü proje tasarımı ve ülke riski borcu arasındaki bağ, bunu uygulamaya koyabilmek için de şeffaf, katılımcı ve güvenilir araçların yaptırılması.

KONFERANS MERKEZİ ÇEVRESİNDE

GENÇLİK GÖSTERİLERİ VE DİĞER

ETKİNLİKLER: Öğlen yemek saatinde Gençlik Forumu 5. Dünya Su Forumunu iki farklı mekânı birbirine bağlayan Haliç köprüsü üzerinde gösteriler yaptılar. Akşamüstü de 20 Mart Cuma günü kapanış merasimi hazırlıkları için tematik bir senteze katıldılar.

GELECEK KÜLTÜREL FALİYETLER: Forumun kültürel etkinlikleri çerçevesinde katılımcılar için de 20 Mart Cuma akşamı saat 8:30 da Cemal Reşit Rey konser salonunda dünyaca ünlü vurmalı çalgı ustası Burhan Öçal tarafından bir konser verilecektir.

Gençlik Geçit Töreni fotoğrafları

iisd | Reporting Services

Dünya Su Forumu Bülteni

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/YMB/WATER/WORLDWATER5/)
YAYIN #5, CİLT 82, NUMARA 20, CUMARTESİ, 21 MART 2009

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 20 MART 2009 CUMA

Cuma günü, politik süreç oturumu sabah saatlerinde bakanlar, milletvekilleri ve yerel makamlar arasındaki yüksek düzeyli üçlü konuşma, öğleden sonra ise Bakanlar Konferansı açılışı ile devam etti. Asya Pasifik bölgesi oturumu ile bölgesel oturum sonuçlandı. Katılımcılar “su kaynaklarının yönetimi ve korunması” ve “eğitim, bilgi ve kapasite geliştirme” tematik oturumlarına katılmaya devam ettiler. Gençlik delegeleri Gençlik Forumu kapanış törenine katıldılar.

Soldan-Sağa: Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri ve Ahmet Mete Saatçi, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreter Yardımcısı

Soldan-Sağa: Ahmet Mete Saatçi, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreter Yardımcısı; Sumru Noyan, 5. Dünya Forumu Bakanlar Süreci Başkanı; Veyssel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı; Jacques Diouf, BM Tarım ve Gıda Örgütü (TGO) Genel Müdürü; ve Loïc Fauchon, DSK Başkanı

POLİTİK SÜREÇ

BAKANLAR KONFERANSI AÇILIŞI: Bakanlar konferansının oturum başkanı Sumru Noyan oturumu açtı. Sayın Noyan Forumun ana sonuçlarının İstanbul Bakanlar Deklarasyonu (İBD) ve İstanbul Su Konsensusu (İSK) olacağını belirtti. 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreter Yardımcısı Ahmet Mete Saatçi, Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon, BM Gıda ve Tarım Organizasyonu Direktörü Jacques Diouf, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veyssel Eroğlu Forum'a katılan bakanları karşıladılar ve bakanlara toplu olarak küresel su sorunlarını çözümlenmekle yükümlü olduklarını hatırlattılar.

Sınır aşan sularla ilgili işbirliği konusunda Suriye katılımcısı, Türkiye, Irak ve Suriye'yi sınır aşan suların paylaşımı ile ilgili olarak makul görüşmeler yapmaya davet etti. Kazakistan sınır aşan sular konusunda Aral havzasındaki olumlu işbirliği gelişmelerini anlattı. Macaristan ve Çek Cumhuriyeti katılımcıları ise Tuna nehri havzasındaki durumu bölgesel su işbirliğine örnek olarak gösterdiler.

Macaristan'dan bir bakan finansmanın son derecede önemli olduğunu vurguladı. Bu bağlamda Macaristan bakanı hem finansal krizi çözmek hem de herkese su ve sanitasyon temin etmek için “yeni bir yeşil inisiyatif”in başlatılmasını teklif etti. Diğer katılımcılar yatırımda teknolojinin ve teknik işbirliğinin

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayımıdır. Bu yayın Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Soldan-Sağa: **Muammer Güler**, İstanbul Valisi; ve **Veysel Eroğlu**, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı

Soldan-Sağa: **Şirin Payzin**, CNNTürk; **Michael Vauzelle**, Fransa PACA Bölgesi Başkanı; **Kasségné Adjonou**, Togo Atakpamé Belediye Başkanı; **M. Hani Abdul Massih**, İşgal altında olan Filistin toprakları Beit Sahour'un Belediye Başkanı; **Ines Ayala Sender**, Parlamento Üyesi, Avrupa Parlamentosu; **Rashad Ahmed**, Birleşik Arap Emirlikleri Çevre ve Su Bakanı; **Mustafa Öztürk**, Milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM); **Oscar Castillo**, Arjantin MERCOSUR Parlamentosu, ve **Ruth Zavaleta Salgado**, Azınlık Vekili, Meksiko Milletvekili Meclisi Vekiller Odası.

önemine değindiler. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden bir katılımcı geliştirmekte olan ülkelerin altyapılarına yapılacak gerçek yatırımların önemini vurguladı.

Bir çok bakan iklim değişiminin etkileri ve meydana gelebilecek olağan dışı hidrolojik durumlardan dolayı iklim değişiminin de mutlaka ele alınması gerektiğini belirttiler. Ayrıca bakanlar su yönetiminin sürdürülebilir gelişme ve çevre koruması bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini de anlattılar. Özellikle Brezilya katılımcısı bu konuların Latin Amerika için önemli sorunlar oluşturduğunu ve ülkelerin bu konularda eyleme geçmek için ortak fakat farklı yükümlülükleri olduğunu söyledi. Ekvator Bakanı suyun özel bir miras olduğunu ve suya dayalı ekosistemleri ve çevreyi korumanın kritik öneminden bahsetti. Diğer bakanlar su iflasını önlemek için sürdürülebilir yönetimi ve su kaynaklarını korumayı desteklediklerini sözlerine eklediler.

Diğer birkaç katılımcı tarafından da desteklenen Bolivya Bakanı, taslak Bakanlar Deklarasyonunda bazı konuların yeterli olarak ele alınmadığını ilettiler. Bolivya Bakanı bu konuları şu şekilde belirledi: insanın su hakkı, toplu haklar, yerel halkların ve yerel toplumların politika belirleme sürecine katılımları, su ve kültür arasındaki bağ. Bunlara ek olarak, oturumda bir çok bakan Deklarasyonda temel bir hak olan insana su hakkı ve sanitasyon hakkının tanınması ve BKH'nin uygulanması için destek verdiler. İspanya temsilcisi su ve sanitasyon konularında cinsiyet eşitliğinin önemine değindi.

Oturum başkanı Sayın Noyan, İstanbul Bakanlar Deklarasyonu (İBD) ve İstanbul Su Konsensusunun (İSK) bağlayıcı hukuki anlaşmalar olmadıklarını belirtti. Forumun politik süreç kısmını oturumun diğer eş başkanları Türkiye Dışişleri Bakanlığı'ndan Vural Altay ve BM Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Andras Szöllösi-Nagy noktaldı.

ÜST DÜZEY PANELLERİ

ÜÇ TARAFLI ÜST DÜZEY GÖRÜŞMELER: Türkiye'nin geçmiş Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış, bakanlar, parlamenterler, ve yerel idareciler arasındaki üç taraflı üst düzey görüşmeleri başlattı. Sayın Yakış yerel idarecileri 19 Mart İstanbul Su Konsensusunu (İSK) kabul ettikleri için ve 50 yerel idarenin bu belgeyi imzalamak üzere söz verdikleri için tebrik etti.

Oturum esnasında Birleşik Arap Emirlikleri'nden, Çevre ve Su Bakanı Rashad Ahmed, geleneksel su kaynaklarının dışındaki kaynakların önemine değindi ve suyun adilane paylaşımının barış için bir önkoşul olduğunu vurguladı.

Arjantin Güney Ortak Pazar Parlamentosu'ndan (GOPP)

Yaşar Yakış, Türkiye Geçmiş Dışişleri Bakanı

Oscar Castillo, küresel su krizinin çözümlenebilmesi için su ile ilgili problemlerin köküne inmek gerektiğini belirtti.

Meksiko Milletvekili Meclisinden Azınlık Milletvekili, Ruth Zavaleta Salgado 4. Dünya Su Forumundan beri suyun bir insan hakkı olduğu konusunda fazla bir gelişme

kaydedilmediği için üzgün olduğunu bildirdi. Bu konuda devam eden çabaların sivil toplumu da dahil etmesi gerektiğini, gelişmiş ülkelerin desteğine ihtiyaç olduğunu ve bir dünya su parlamentosu kurulmasından herkesin fayda göreceğini de sözlerine ekledi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden Mustafa Öztürk, taraflar arasında şu konuların önemine dikkat çekti: teknoloji ve bilgi değişimini gerçekleştirmek, yerel idarelerin kapasitelerini artırmak, kirliliği önlemek, su hukuku mevzuatını iyileştirmek, su ile ilgili konularda toplum bilincini artırmak, sınır aşan su yolları yönetimini iyileştirmek.

İspanya Avrupa Parlamentosu parlamenterlerinden Ines Ayala Sender suya erişimin bir insani hak olduğunu belirtirken çevreye zarar vermeden değişik enerji kaynakları bulmayı ve temiz su kalitesinin temini üstünde konuştu.

Togo Atakpamé Belediye Başkanı Kasségné Adjonou, Fransa Fransız Rivyera'sı (Provans-Alpler-Kot dazur) Bölgesi Başkanı Michael Vauzelle ve Filistin İşgal Edilmiş Filistin Bölgeleri Valisi Beit Sahour suyun bir insani hak olduğunu dolayısı ile yerel yönetimlere bu konu ile ilgili finansal ve teknik yardımın sağlanması gerektiğini öğüt verdiler.

Katılımcılar şu konuları da kendi aralarında tartıştılar: uyuşmazlık durumunda su alt yapısının zarar görmemesi, insanların su hakkı için su kaynaklarını korumaları, yolsuzluk ve finans eksikliğinden doğabilecek sorunlar.

Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon suyun politik kararlar alınması gereken politik bir sorun olduğuna değindi. Forum sürecinde üç taraflı görüşmelerin devamını diledi.

Soldan-Sağa: Julia Marton-Lefèvre, UDKD Genel Müdürü; Tineke Huizinga; Hollanda Ulaşım, Kamu Hizmetleri ve Su Yönetimi Bakan Yardımcısı; Jean-Louis Borloo, Fransa Ekoloji, Enerji, Sürdürülebilir Kalkınma ve Planlama Bakanı; Veysel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı; Jan Dusik, Çekoslovakya Birinci Çevre Bakan Yardımcısı; Angela Cropper, BM Çevre Programı Genel Başkan Yardımcısı; Roger Pulwarty, Ulusal Okyanus ve Atmosfer Derneği; ve David Bresh, Swiss Re

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden Yusuf Ziya İrbeç birçok farklı konularda önemli adımlar atıldığını belirtti. Sayın İrbeç şu konuları da ekledi: sınır ötesi sular, merkezi sorumluluğun dağıtılması, sanitasyon hizmeti ve su temini.

ÜST DÜZEY PANELLERİ

ADAPTASYON: DSK Genel Direktörü Ger Bergkamp, su ile ilgili çevrelerde "iklim değişikliği" teriminin "adaptasyon" anlamına geldiğini not etti. Daha sonra da adaptasyonun tahmini yüksek maliyetini vurguladı. Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, Türkiye'nin Kyoto Protokolünü onaylamasını belirterek, ülkesinin iklim değişikliği konusunu ele alan uluslararası çabalara katkıda bulunmaya kararlı olduğunu söyledi.

Fransa Ekoloji, Enerji, Sürdürülebilir Gelişim, ve Arazi Gelişim Bakanı Jean-Louis Borloo, Kopenhag'da 2009 BM iklim değişimi görüşmelerinin su konusuna odaklanması ve su ve iklim "ailelerinin" birlikte çalışmaları gerektiğini vurguladı. Çek Cumhuriyeti Birinci Çevre Bakanı Jan Dusik, adaptasyon konusunda bir eylem planında Kopenhag'da anlaşmaya varılması gerektiğini söyledi ve Avrupa'daki böyle bir plan oluşturmaya yönelik çalışmanın altını çizdi.

UOAB sözcüsü Roger Pulwarty, öğrenme ve bilgi paylaşımı süreçlerinin iklim değişikliği diyalogunun daha henüz bir parçası olmadığını vurguladı. Finans konusunda, Eroğlu adaptasyon için finansal bir yapının geliştirilmesini ve adaptasyon seçenekleri arasında özelleştirmeyi ileri sürdü. Swiss Re'den David Bresh, adaptasyon fonlarının, hazırlık önleme, teknoloji, ve risk transferi mekanizmaları alanındaki bir Kyoto sonrası rejim yönlendirilmesi ihtiyacını vurguladı.

Borloo, iklim değişimi, ve su ve enerji arasındaki bağlantının üzerinde durdu, ve AB'nin Çek başkanlığı otoritesi altında 10 ana su ve enerji projesinde acil ve somut eylem çağrısında bulundu. AB Çevre Programı Yürütme Direktörü Angela Cropper, suyun kesişen sekörlere ayrılmış doğasının ve bu engeli aşmak için AB-Su'nun oluşturulmasının altını çizdi.

Güney Afrika Su İşleri ve Ormanlık Bakanı Lindiwe Benedicta Hendricks, ülkesinin suyu yaşam destekleyen kıt bir kaynak olarak gören "Büyüme ve Gelişme için Su Çerçevesinden" söz etti. Kaynak yönetimi yerine su kullanımının bulunabilirliğe göre adapte edilmesinin dolaylı sonuçlarının altını çizdi.

Adaptasyonun azaltma kadar önemli olduğunu vurgulayan Hollanda Ulaşım, Bayındırlık İşleri ve Su İdaresi Yardımcı Bakanı Tineke Huizinga, bakanlığı altında gelecek 100 yıl

için esnek bir ulusal adaptasyon stratejisi geliştirmek amaçlı yüksek düzey komitesinin kuruluşunu anlattı. UDKD Genel Müdürü Julia Marton-Lefèvre, adaptasyon üzerine olan görüşmelerde, bent ve baraj gibi altyapıların işlevlerinin sıklıkla vurgulandığını, fakat bu görüşmelerin aynı zamanda da su tabakası ve nehir havzası gibi doğal altyapıları da içermesi gerektiğini söyledi.

Bergkamp, Forum'daki kamu-özel sektör tartışmaları konusunda olan görüşmelerin, adaptasyonu kolaylaştırmak için kamu sektörünün güçlendirilmesi ihtiyacında birleştiğini belirterek oturumu özetledi.

BÖLGESEL OTURUMLAR

ASYA-PASİFİK: Asya-Pasifik Su Forumu'ndan (APSF) Yoshiro Mori, APSF Bakanlarını, Su Güvenliği Girişimi için bakanların sektörler arası diyalog kurabilecekleri bir platform olarak tanıttı.

Asya ve Pasifik Ekonomik Sosyal Komisyonu'ndan Siva Thampi, APSF'nin etkinliklerini, Japonya'da 2007'de yapılan birinci Asya-Pasifik Su Zirvesi ve bölgesel işbirliğin önemini vurgulayarak belirtti.

Asya Kalkınma Bankası'ndan (AKB) Wouter Lincklaen Arriens, AKB'nin Asya Pasifik Bölgesinde suya yatırımın artırılmasındaki kararlılığı ve su yönetimi için kendini adanmış liderlik ve mevcut teknolojilerin geliştirilmesi olduğunu belirtti.

Kuzeydoğu Asya, Orta Asya, Kafkaslar, Güney Asya ve Güneydoğu Asya alt-bölgesel temsilcileri, bölgelere mahsus sel, tuzlu su işgali ve su depolama limitleri gibi sorunları görüştiler. Bunlarla beraber, iklim değişikliği etkileri, nüfus artışı, enerji talebi ve şehirleşme; sınır ötesi su yönetimi stratejileri; ve çevresel korumanın önemi, su tasarrufu ve Bin Yıllık Gelişme Planına (BYGP) ulaşma konularını da görüştiler.

Singapur Çevre ve Su Kaynakları Bakanı Yaacop İbrahim ve Japonya Arazi, Altyapı, Ulaşım ve Turizm Kıdemli Yardımcı Bakanı Yasushi Kaneko bölgedeki bir liderler toplantısında sunucu olarak konuşurlarken şunları iletiler: Yaacop İbrahim, bilgi ağı ve düşük maliyetli su teknolojilerinin önemini belirtirken Yasushi Kaneko, Bakanların Güvenlik Girişimini övdü.

APSF'nin Yönetim Kurulu Yardımcı Başkanı Ravi Narayanan, bölgesel belgeyi çalışmaya açtı. Ravi Narayanan bu belgenin su finans sağlama ve kapasite geliştirmesi yanı

sıra su ile ilgili felaket yönetimi; yatırım ve sonuçların görüntülenmesi ve gelişme için su ve ekosistemler gibi konuları ele aldığını söyledi.

Asya Pasifik bölgesinden bakanlar ve temsilciler, ulusal su güvenliğini arttırmak doğrultusundaki girişimlerine, yasal sistemin ve gümrük yapılarının değiştirilmesi; süresi dolmuş altyapının iyileştirilmesi; su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde kullanılması; nehir yataklarının temel planlama birimleri yapılmaları girişimlerinin de dahil olduğu bir taslak sundular. Sınır ötesi su paylaşımı konusunda, bazıları yukarı nehir devletlerinin aşağı nehir devletlerine olan zararı azaltmaları veya telafi etmelerini önerdiler.

Su ve Sanitasyon Konusunda G8 Uzman Grubu'nun çalışmalarını katılımcılara güncelleyen Japonya Dışişleri Bakanı Akihiko Furuya, grubun en son toplantısının 5. Dünya Su Forumunda gerçekleştiğini ve G8 Evian Su Eylem Planı konusunda grubun bir güncel rapor yazmasına ek olarak bir de su ve sanitasyon uygulama stratejisi geliştireceğini not etti.

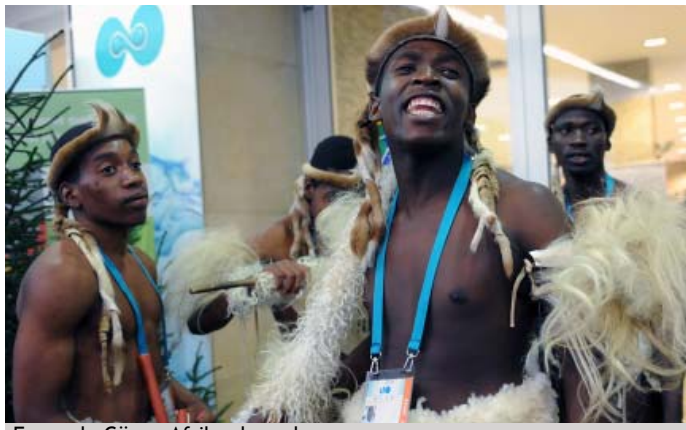

Margaret Catley-Carlson, Su Güvenliği Dünya Ekonomik Forumu Küresel Gündem Konseyi Başkanı

Dünya Ekonomik Forumu Su Güvenliği Küresel Gündem Heyeti Başkanı Margaret Catley-Carlson, APSF ortakları arasında bir görüşmeye başkanlık etti ve katılımcıları su güvenliğini iyileştirme konusunda öncelikler önermeye ve su bakanları tarafından alınması gereken en önemli faaliyetleri isimlendirmeye davet etti. Belirlenen öncelikler: yağmur suyu kullanımı alanında bilim, veri düzenlemesi ve teknoloji geliştirilmesini; azaltma stratejileri geliştirilmesini; su depolamasını ve yeraltı suyu yenilenmesini geliştirmeyi;

damla başına ekin miktarını arttırmayı ve özellikle yukarı nehir yönetiminden sorumlu olan toplumlar içinden daha geniş paylaşımcıların katılımını teşvik etmeyi kapsadı.

Bakanlıklar ile ilgili eylemler konusundaki önemli öneriler şöyleydi: hükümetlerin vermiş olduğu taahhütlerin uygulanması; güçlü politikalar oluşturulması ve var olan servislerin genişletilmesi; faaliyetlerin koordine edilmesi amacıyla su bakanlarının diğer sektörlerin bakanlarıyla görüşmeleri; özellikle kısa dönemli adaptasyon için toplum tarafından önderlik edilen aktivitelerin teşvik edilmesi ve bütçe ayrımlarıyla ispatlanmak üzere su faaliyetlerinin hükümetler tarafından gündeme getirilmesiydi.

Forumda Güney Afrika dansçıları

TEMATİK OTURUMLAR

SU KAYNAKLARININ YÖNETİMİ VE KORUNMASI

TARIM, ENERJİ, VE ŞEHİRSSEL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAK İÇİN SU KAYNAKLARININ VE ALTYAPI DEPOLARININ YETERLİLİĞİNİN SAĞLANMASI: Güney Afrika Su İşleri ve Ormanlık Bölümü'nden Peter Van Niekerk ülkesinin su kaynakları stratejisini anlattı. Sayın Niekerk, "Büyüme ve Kalkınmak için su" çerçevesinde suyu yakalama ve uzlaştırma stratejileri, havzalar arası transferler ve barajlar, suyun yeniden kullanımı, tuzdan arındırma ve yer altı su kaynaklarının kullanımı konularına değindi. Havza Koruma Şube Müdürü Adem Şanlısoy, İstanbul'a içme suyu sağlayan göl havzalarının korunmasına yardımcı olan hukuki altyapıyı açıkladı ve bu havzaların yeniden ağaçlandırma, göl çevresindeki yerleşim alanlarını ve ekonomik faaliyetleri azaltma gibi şartlarla korumanın önemini vurguladı.

Japonya'nın Sağlık, İş ve Sosyal Yardım Bakanı, Kazuya Kumagai Japonya'daki iki ana su temini sorununu anlattı. Sayın Kumagai bu sorunları arıtım ve taşınma olarak belirledi ve çevrenin korunmasının su kalitesini artırmakta sayısız yararı olduğunu vurguladı.

İspanya Su İşleri Bakanı Angel Garcia artan su taleplerinin daha önceki yıllarda baraj yapılarak çözüldüğünü söyledi. Sözlerine ilerleyen yıllarda ise artan su taleplerini su talep yönetimi, atık su arıtma, deniz suyu arıtma sistemleri ve birbirini etkileyen biyolojik ve çevresel sistemler içinde kalite ve miktar kontrolü ile yapılabileceğini ekledi. Via-Marine'den Felix Bogliolo uzun mesafeler arası büyük miktarlardaki tatlı

Tadahiko Sakamoto, Japon Büyük Baraj Komisyonu

su taşıması için sualtı esnek boru hattı sisteminin avantajlarından bahsetti. Büyük Barajlar için Japon Komisyonu'ndan Tadahiko Sakamoto barajların ve su depolarının su talepleri ile başa çıkmakta önemini belirtirken sosyal ve çevresel etkilerin de dikkate alınması gerektiğini sözlerine ekledi.

Katılımcılar şunları belirtti: su talebini azaltmak için su tüketicilerinin yapması gereken model değişimi, yerel toplama gereklerinin su kullanımı verimliliği

ve su talebi yönetimine olan bağı, ve "yeşil devrim" için gerekli suyun toplanması.

Japonya Su Dairesi'nden Ryosuke Kikuchi Entegre Su Kaynakları Yönetiminin (ESKY) acil olarak uygulamaya geçilmesi gerektiğini belirtirken su kullanımı, çevre değerlendirilmesi ve altyapı gelişimi için gerekli olan finansal düzenlemelerin önemine değindi.

EĞİTİM, BİLGİ VE KAPASİTE GELİŞİMİ

SU KONUSUNU SIRA DIŞI YAKLAŞIMLARLA İNCELEMELER:

BM Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü (BMEBİKÖ) Su Eğitim Enstitüsü'nden, Kala Vairavamoorthy "su bilimi ve teknoloji: toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere 21. yüzyıla uygun ve yenilikçi çözümler" başlıklı 5. Dünya Su Forumu oturumunu anlattı. Hollanda Su Ortaklığı'ndan, Lies Janssen "su konusunu sıra dışı yaklaşımlarla incelemek" oturumunu açtı. Sayın Janssen katılımcıların su sektörü dışındaki sektörlerden yararlanarak değişik görüş açıları kullanmalarının yararına değindi ve oturum esnasında

katılımcıların kısa mesaj servisleri (sms) ve e-posta yöntemlerini kullanarak interaktif web sitesine yorumlarda bulunmalarını teşvik etti.

“Madagaskar” çizgi filminden esinlenen IBM’den Djeevan Schiferli, girişimcilere IBM’in yeniden yapılandırma sürecinden örnekler verdi. Bu örnekler şunlardı “hayal kurmaktan çekinme, sıra dışı ortaklıklar kurarak kendini rahat hissettiğin ortamların dışına çık ve yolculuğuna hemen bugün başla”.

Yardımsöver Su’dan Rebecca Straw, su projeleri ile ilgili fon temin etmek için değişik ve yaratıcı yöntemler olduğunu belirtti. Bunlara örnek olarak Twitter’da mikro bloglaşma yapmak, ünlü kişileri kullanarak kamu yararına iletişim yolu ile mesajlar vermek, küresel yer belirleme sistemi teknolojisini kullanarak bağış verenleri takip etmeyi gösterdi. Sayın Straw sürekli ve yerinde sonuçlar elde etmek için bu teknolojilerin düzenli ziyaretlerle birleştirilmesi gerektiğini ve yerel ortaklıkların kurulmasının önemini vurguladı.

Su Kurul’undan Henk Roulofs, Hollanda’dan De Dommel, Bjorn Hoogwout ve Brabant Water “HeliXeR” projesini

Bjelkeman-Petersson, akvo.org

sundular. Bu proje kapsamında su ve sağlık konularında yenilikçi çözümler bulmaları için Hollanda’nın güneyindeki işverenleri akıl fırtınası yapmaya yönlüyor. Thomas Bjelkeman-Petersson “akvo.org” ile ilgili bir sunum gerçekleştirdi.

Bu sunumda çevrimiçi bir kaynak olan “Aquapedia” (Su ansiklopedisi) nın düşük maliyetli çözümler ve en iyi uygulamalar, verici ve alıcının birbirini bulabileceği çevrimiçi pazaryeri ve proje sonuçlarını gerçek zamanda takip edebileceğin küresel yer belirleme sistemi teknolojisi ile mikro-web günlüğünü birleştiren girişimden bahsetti.

Yenilikler ve internet üstüne, Google’dan Alix Zwane su müdürlerini işlerinde bilgi teknolojisi kullanmaları için teşvik etti. Bunlara denetlemesi gereken kısa mesaj servisi, su hizmetini sağlamak için izleme ve değerlendirme ve Google Earth kullanımı ile dünya kaynaklarını ve dünya sistemlerini izlemek şeklinde eklemeye bulundu.

Afrika İnteraktif’ten Ben White, Pan-Afrika iletişim ağıının yerel gazetecilere makaleler, resimler ve videolar postalamaya olanağını verdiğini belirtti. Sayın White, halihazırda su ve sanitasyon uygulama projelerinin denetlenmesinin önemini vurguladı. Türkiye’de Sabancı Üniversitesi’nden Gürdal Ertek, kimya sektöründe su verimliliği kararlarının geliştirilmesi için açık kaynaklı yazılımlar sundu. Xmediaworks’den Joke Witteveen, “su üstüne oyunlardan” konuşurken, su yönetimi sektöründe yaratıcı düşünmeyi uyarmak için internet oyun tekniklerinden bahsetti.

Enteraktif tartışmalar sırasında, katılımcılar su ve sanitasyon konularına uygulanabilecek bilgi ve iletişim araçlarından bahsettiler. Bunların içinde hükümetten daha fazla sorumluluk talebi, “eski” ve “yeni” bilgileri birleştirmenin yollarını arama, ve gençlerin katılımının teşviki geliyordu.

SU VE TARİHÇE: GEÇMİŞ MEDENİYETLERİN SU KÜLTÜRÜNÜ ANLAMAK VE GÜNÜMÜZ İÇİN DERSLER ÇIKARMAK: Orta Doğu Teknik

Üniversitesi’nden, Nurunnisa Usul oturumu açtı. Sayın Usul su

ile ilgili bilgi sistemlerinin, uygulamaların ve değerlerin tarih içinde nasıl geliştiğini ve günümüz su yönetimi için dersler oluşturduğunu anlattı. Uluslararası Kurak Alanlarda Tarımsal Araştırma Merkezi’nden Zieaoddin Shoaei, 3000 yıllık eski kanalların yeraltı su temini sistemini kamunun su kaynakları yönetimine katılımına başarılı bir model olarak örnek gösterdi. Pamukkale Üniversitesi’nden Orhan Baykan Türkiye’deki Eski Yunan, Roma ve Bizans dönemi su yapılarını anlattı. Diğer sunumlar Meksiko’da su tarihi kütüphanesi, doğu kültürlerinde suya dayalı törenler ve bunların modern teknolojide uygulamaları konularına yer verdi. Katılımcılar bu denli gelişmiş su sistemleri geliştirmenin motivasyonunun mevcut en ileri teknolojiyi kullanarak temiz suyun düzenli bir şekilde dağıtımını gerçekleştirmek olduğunu söylediler. Bunu temin ederken kullanılan mühendislik başarılarının yanı sıra altyapıyı oluşturan su yapıları ile ilgili kültürel normlar da aynı derecede önemli idi.

SU BİLİMİ VE YÖNETİMİNDE SOSYO-KÜLTÜREL GÖRÜŞLERİ CANLANDIRMAK: DESTEKLEYİCİ UNSURLARIN VE ENGELLERİN BELİRLENMESİ

Hollanda Su Kurulu’ndan Lisa Schelwald van der Kley ve Hollanda Uyuşmazlıkların Çözümü Merkezi’nden Linda Reijerkerk suyun hayat, esin kaynağı olma, güç, uyuşmazlık, işbirliği ve sürdürülebilirlik bağlamındaki rolünü incelediler. Carolina Orta Doğu ve İslam Medeniyetlerini Araştırma Merkezi’nden Canguzel Zulfikar, Sufi yazar Samiha Ayverdi’nin yazılarının içeriğini kullanarak su konusuna ışık tutmaya çalıştı. Ayverdi’nin yazı ve resimlerine göre Sufi inancında su için kazıda bulunmak aslında birlik ve gerçeğe ulaşma çabasını yansıtıyordu.

Nepal Çiftçi Sulama Sistemleri Promosyon Kredisi’nden Prachanda Pradhan 1992 yılında yürürlüğe konan Nepal Su Kaynakları kanununun suyu toplum kaynağı olarak ön gören geleneksel değer sistemlerini zayıflatıldığını söyledi. Ulusal hukuki düzenlemelerin su kaynaklarının kullanımında iş birliği ve toplum liderliğine dayalı çoğulcu yönetim modellerini teşvik etmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Hollanda Wageningen Üniversitesi’nden Jeroen Warner su ve uyuşmazlık çözümleri üstüne görüşlerini bildirdi. Bu konu ile ilgili şu örneği verdi: Hollanda’dan Fransa’ya oluşan sel basma yönetimi. Japonya Saijo şehrinden Sasaki Takatsugu ve İnsan ve Doğa için Araştırma Enstitüsü’nden Taniguchi Makoto Japonya’nın Saijo şehrindeki yeraltı suyu ile toplum –bilim arasındaki iş birliğini açıkladılar. Bu çalışma sonucunda Saijodaki sürdürülebilir yeraltı suyu yönetiminin hem bilimsel hem de alışılmış ilkelere bağlı olarak yürütebildiğini anlattılar.

ABD Siyasi Ekoloji Merkezi’nden Barbara Rose Johnston büyük barajların insanlar üstündeki çevresel etkilerini tartıştı. Kalkınma tarafından teşvik edilen yer değiştirmenin küresel yoksulluktaki ana nedenlerden biri olduğunu da sözlerine ekledi. Sayın Johnston su altyapısı projeleri ile ilgili de şunları sıraladı: ulusal ve uluslararası hukuka uygun, “haritada olmayan” korunmuş bölgeleri teşhis etmek, insanların suya olan hakkına saygı duymak, yerli halkın hakkı olan bağımsız önceden bilinçlendirilmiş rıza gösterdiği hakları gerçekleştirmek, bu konu nedeni ile etkilenecek bütün insanların proje ile ilgili bilgilere ulaşımını sağlayıp gerekli kararlar verildiğinde katılımlarını sağlamak ve bu kalkınmadan istifade etmelerini sağlamak.

Kapanış görüşmelerinde katılımcılar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliğine sunulmak üzere hazırlanmış olan 10 politika taslağını tartıştılar. Forum'un sosyal ve doğal ilimler arası bir köprü oluşturabileceğini ve suyun insani ve kültürel bir hak olarak görülmesi üzerinde durdular.

ENSTİTÜNÜN KAPASİTESİNİ GELİŞTİRMEK: ADILANE SU DAĞITIMI İÇİN DOĞRU DENGENİN BULUNMASI

Birleşmiş Milletler Su Kapasitesini Geliştirme On Yıllık Programı'ndan (SKGOYP) Matt Hare ve Reza Ardakanian ve Arap Su Konseyinden Raoul Darwish oturumun amacını adilane su dağıtımı için yollar bulunmasını desteklemek ve bu konu ile ilgili politik reformlar belirlemek ve enstitünün kapasitesini geliştirmek olarak belirlediler.

Sayın Hare oturumculara şu soruları yöneltti: adilane su dağıtımı için destekleyici ve engelleyici unsurların belirlenmesi, destekleyici ve engelleyici unsurlar için politik ve hukuki çerçeve taslakların hazırlanması, bu enstitülerin gelişmesini desteklemek için kapasite geliştirme faaliyetlerinin belirlenmesi.

İbrahim Abd El Al Arkadaşları Ortaklığı'ndan, Tarek Majzoub kadınların bu mekanizmalara katılmalarının ve enstitülerin yaptıklarından sorumlu olmaları ilkesinin önemine değindi. Daimi Okavango Akarsu Havzası Su Komisyonu'ndan, Ebenizario Chonguica adilane dağıtımın mevcut su kaynaklarını ölçülmesini gerektirdiğini anlattı. Sayın Chonguica aynı zamanda su talebi değerlendirmelerinin verim artımı konusundaki ihtimalleri de göz önüne alması gerektiğini sözlerine ekledi. Ulusal Bağımsız Meksiko Üniversitesi'nden, Patricia Avila-Garcia ekonomik terimlerin kendi başlarına su kaynakları yönetimi konusunu açıklamak için yetersiz kalacaklarını söyledi. Japonya Uluslararası İşbirliği Örgütü'nden, Kenichi Tsuchakara kapasite inşaatının farklı geçmişleri dikkate alması gerektiğini bildirdi. BM Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Abbasgholi Jahani, adilane dağıtımın şartlarını şöyle sıraladı: etkili, esnek ve şeffaf su hukuku. Afrika Birleşmiş Şehirleri ve Yerel İdareleri'nden, William Moraka bütün sektörü kapsayan bir görüşün öneminden bahsetti ve tüm paydaşların ortak çözümler üretmek için çalışmalarının önemine de ayrıca değindi.

Katılımcılar altı farklı temayı tartışmak üzere çalışma gruplarına ayrılıp şu konuları tartıştılar: adilane dağıtımın tanımı, geleneksel bilim ve geleneksel su haklarının kanunlara entegrasyonu, su erişimi için gerekli hükümet düzenlemeleri ve Pazar mekanizmalarının birleşimi ve bilgilerin ortak paylaşılabilirliği kurum kapasitelerinin artırımı.

Gruplara ayrılan katılımcılar görüşlerini aktardı. Katılımcılar başarılarını paylaşırken sonuçlar her ne kadar bağlama yönelik olsalarda farklı deneyimlerden de değişik dersler çıkartılabileceğini belirttiler. "Adilane dağıtım" tanımlanması hakkında görüş birliği sağlanamadı. Bazı taraflar su kaynaklarını kullanıma elverişli olması koşulu ile

adilane dağıtım terimini kişilerin ve bütün sektörlerin en az su ihtiyacının karşılanması olarak yorumladılar. Katılımcılar şunları da sırası ile eklediler: verimli su kullanımına karşı teşvik edici gümrük, su kaynakları yönetimi ile ilgili açık emirler, halka yönelik yönetim yaklaşımları, hali hazırda olan bilgi ağlarının organizasyonu.

Mısır Su Kaynakları ve Sulama Bakanlığı'ndan Fatma Abdel Rahman Attia kültürel ve sosyal değerlerinde su paylaşımının da göz önüne alınması gerektiğini bildirerek oturumu kapattı.

GENÇLİK FORUMU

GENÇLİK FORUMU KAPANIŞI

5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri Oktay Tabasaran gençleri başarılı oturumları için tebrik etti ve paylaşımlarının Forum için önemli olduğunu vurguladı.

Türkiye Çevre Bakanından yapılan bir bildiriye gençlerin gelecekteki oynayacakları rol için ne denli önemli olduklarını bildirdi. Aynı zamanda Gençlik Deklarasyonunun kararlılıklarının ve cesaretlerinin bir göstergesi olduğunu bildirdi.

Uluslararası Kamu Hizmetleri'nden David Boys yasama meclisi üyelerini yaptıkları icraatlar için mesul tutmak gerektiğini ve suyun temel bir insani hak olduğunu da konuşmasına ekledi. Aquamedia'dan Alison Bartle gençleri su sorunlarını çözebilmek için verdikleri çabadan ötürü tebrik etti Gençlik Deklarasyonundaki bazı temaların altını çizerken de "seslerinin duyulmasının devamını" diledi.

Dünya Vahşi Hayatı Koruma Fon'undan Amanda Cleghorn genç katılımcılara düşlerini elde etmeye çalışmalarını gerektiğini söyledi. Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon adına konuşan Dünya Su Konseyi'nden Charles-Lois de Maud'huy gençlerin paydaş ailesinin parçaları olduğunu belirtirken bu Forumda yapmış oldukları başarıların da ileriki nesillere iletmelerini temenni etti.

Alternatif Su Forumu ve İnsanların Su Forumu adına konuşan Kanada'lular Konseyi'nden Meera Karunanathan gençleri suyun bir insani hak olduğunu anladıkları için tebrik etti. Sayın Karunanathan insanların su ihtiyacı olmasına rağmen insanların aç gözlülüğünün bu ihtiyacı bastırdığını üzüldüklerini belirtti. Dünya Su Forumunun büyük bir ortaklık olayı olduğunu ve Dünya Su Forumunun suyun metalaşması konusuna meydan okuması gerektiğini sözlerine ekledi.

Genç katılımcılara şu konular üstünde genel açıklamalarda da bulundu: konferans çevresindeki duvar yazıları, "dalga" inisiyatifi, "Gençlik Perspektifinden Su" yayını ve su sorunları ile ilgili bilinçlendirmeye yönelik Mavi Kurdele Kampanyası. Gençlik Forumu Genel Sekreteri Yiğit Canay Gençlik Deklarasyonu'nun çevrimiçi olacağını bildirip oturumu kapattı.

İSLAM BAKANLAR TOPLANTISI

İslam ülkeleri Bakanları kendi ülkelerinin su sorunlarını görüşmek üzere toplandılar. İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu konuşmalarında şunları belirtti: bölgesel uyuşmazlıklardan dolayı bölgesel nüfusun etkilendiği, küresel finansman

krizi, iklim değişiklikleri vs içme suyuna olan sınırlı erişebilirlik. Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu su ile ilgili projelerde bu grubun iş birliğinde bulunması gerektiği tavsiyesinde bulundu.

David Boys, Uluslararası Kamu Hizmetleri

iisd | Reporting Services

Dünya Su Forumu Bülteni

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/YMB/WATER/WORLDWATER5/)
YAYIN #6, CILT 82, NUMARA 21, PAZAR, 22 MART 2009

5th WORLD WATER FORUM
ISTANBUL 2009

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 21 MART 2009 CUMARTESİ

Katılımcılar cumartesi günü “sulama: suyun tarım alanında verimli kullanımı” ve “iklim ile ilgili afetler” üstüne iki özel oturuma katıldılar. Tematik süreç, “insan kalkınmasının ilerletilmesi ve BKH”, “su kaynaklarının korunması ve yönetimi” ve “eğitim, bilgi ve kapasitenin geliştirilmesi” kapanış konuşmaları ile sona erdi.

Soldan-Sağa: Mehmet Mehdi Eker, Türkiye Tarım ve Köyşleri Bakanı, ve Chen Lei, Çin Su Kaynakları Bakanı

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI

ÖZEL ODAKLANMA OTURUMLARI

SULAMA: TARIMDA SUYUN VERİMLİ KULLANIMI:

Türkiye Devlet Su İşleri Genel Müdür Yardımcısı Akif Özkaldı'nın başkanlık ettiği oturumda, Meksika, Çin ve Türkiye'nin deneyimleri üzerinde duruldu. Sayın Özkaldı, sunumlar için üç ana konuyu belirledi: hukuki ve organizasyon düzenlemeleri, planlama ve kalkınma, sulama sistemlerinin işletilmesi ve bakımı.

Meksika ile ilgili olan panelde, organizasyon yapılarını ve özel politika inisiyatiflerini anlatan sunumlar yapıldı. Sunumlardan biri Zaragoza'da 2008 yılında yapılan su

kaynakları yönetimi ile ilgili yapılan su mahkemesinin tavsiyelerini açıkladı. Bu tavsiyelerin arasında katılımcı yönetim stratejilerinin geliştirilmesi vardı.

Oturumcular Meksika'nın organizasyon çerçeve düzenlemelerini açıkladılar. Conagua, Meksika ulusal su komisyonunun, hem su çekilmesi hem atık su emisyonları için izinleri tahsis ettiğini anlattı. Oturumcular su tasarrufu ve su verimini artıran faaliyetlere yatırım yapmanın ihtiyacını da vurguladılar.

Çin Su Kaynakları Bakanı Chen Lei, Çin ile ilgili oturumda ülkesinin dünya yiyecek güvenliği için oynadığı ana role dikkat çekti. Yiyecek güvenliğinin arazi bozulması, nüfus artışı, iklim değişimi ve yiyecek üretimi için su azlığı gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığını da sözlerine ekledi. Oturumcular şu

Sulama Oturumu Kürsüsü: Tarımda suyun verimli kullanımı

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayımıdır. Bu yayını Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bültenle <http://www.iisd.ca/> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Mehmet Mehdi Eker, Türkiye Tarım ve Köyşleri Bakanı

konulara değindiler: yaşanan sulama altyapısını yeniden yapılandırma ihtiyacı, devlet su kaynakları mülkiyet hakları ile ilgili hukuki düzenlemeler ve koruma gereksinimleri, sulama sistemleri yönetimi için özel ve kamu sektörünün rollerinin dengelenmesinin önemi, ve sulama yönetimi faaliyetlerine su kullanan çiftçilerin üye olduğu birliklerin katılımının sağlanması.

Türkiye ile ilgili sunumlarda oturmaçular sulama yatırımları için kamu-özel sektör ortaklıkları dahil olmak üzere yeni finansman stratejileri belirlediler. Türkiye'nin Tarım ve Köy işleri Bakanı Mehdi Eker iklim değişiminin etkilerini karşılamak üzere hazırlanan eylem planları ve politikaları anlattı. Katılımcılar kırsal faaliyetlerin ulusal ekonomiye olan önemli katkılarını ilettiler ve arazi birleştirmenin sulama verimi ve arazi verimini artırmadaki önemini bildirdiler.

Oturum başkanı Sayın Özkaldı, devletler için ortak sorunlara ve önceliklere ve özellikle de sulama sistemlerini modernize etmenin önemine değindi. Sayın Özkaldı her üç oturumun da bölgesel su varlığının değişkenliğini fark ettiğini ve bunu takiben gelecekteki yiyecek üretimi talebini karşılamak için su veriminin önemini anlattı. Bütün oturmaçular tarım için su yönetiminde sosyal, politik, ekonomik ve teknik unsurları göz önünde bulundurmaları gerektiğini ilettiler.

Sonraki konuşmalarda, yolsuzluk ile ilgili bir soru üzerine "su bankaları"nın su haklarının transferini düzenlemeleri sorunu ve devletlerle su kullanıcıları arasında şeffaflığa ve iletişime ihtiyaç olduğu tartışıldı. Diğer katılımcılar aşağıdaki konular hakkında yorumda bulundular: su kullanıcıları birliklerin ekonomik sürdürülebilirliği, enerji maliyetleri ve sulama teknolojisinin etkileri, sulama veriminin artırılması için ihtiyaç duyulan akıllı politikalar, esnek finansman kullanımı ve su kullanımında verimi artırmak için tarımsal fonları geliştirmenin önemi.

Katılımcılar taraflar arasında aşağıdaki konuları da ayrıca tartıştılar: sulama ile ilgili konuşmalarda su miktarı ile beraber su kalitesini tartışma ihtiyacı, mahsulü artırmak için biyolojik araştırmalar, sulama verimini artırmak için su yükseltmesi, atık su arıtımı ve yeniden kullanımı, sınır aşan sularda işbirliğini sağlamak için uluslararası fonların kullanımı, sınır aşan havzalarda su talebini azaltmak için yerel su veriminin rolü, sulama altyapısı ile ilgili projelerde kamu-özel sektör ortaklıklarının yaşama kabiliyetleri, ormancılık dahil olmak üzere suyun varlığının arazi kullanımı üzerindeki etkileri, suyu fiyatlandırma mekanizmaları, tarım ilaçları ve gübre kullanımının azaltılması ve çiftçi eğitimi için birlikler.

İKLİMİLE İLGİLİ AFFETLER: İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Mehmet Karaca "İklim değişikliği çerçevesinde su ile ilgili afetlerin yönetimi: Meteoroloji hizmetleri ve su yöneticileri açısından karşılaşılabilecek

zorluklar ve geleceğe bakış" konusu üstüne bir dizi sunumların yapıldığı iki oturum açtı. Oturumda tartışılan konular arasında şunlar vardı: Türkiye'de klimatolojinin takibi; çeşitli uydu izleme sistemleri dahil olmak üzere klima ve çevreyi monitör etme teknolojileri; Dünya Meteoroloji Organizasyonu iklim değişikliği etkilerini azaltma ve uygulama stratejileri; iklim verilerinin onaylanması; 2004 yılında Fırat barajından su sağlama kararı; Azerbaycan'daki hidro-meteorolojik hizmetlerin görevleri; iklim değişikliğinin Türkiye ve Akdeniz'deki etkisi; ve Türkiye'de su seviyesinin düşürülmesi.

Katılımcılar şu konuları ele aldılar: iklim değişikliğinin uç etkilerine karşı hazır bulunma ihtiyacı; hafifletme gayretlerinde disiplinler arası işbirliğinin önemi; rezervuar ve yiyecek üretimi yönetimini iyileştirecek bir ulusal iklim hizmetleri ağı oluşturmanın potansiyeli; dünyadaki en savunmasız insanların ihtiyaçlarına hizmet etme; insanlığın ekolojik ayak izinin nasıl azaltılacağı; Türkiye'nin su tüketimini yarıya indirip yine de bütün su ihtiyaçlarını karşılama potansiyeli.

Katılımcılar ayrıca şu konuları da teşvik ettiler: Türkiye'de yaşam kaybını önlemek için kuraklık ve sel yönetiminin çeşitli paylaşımları ile irtibata geçme; felaketler ile baş edebilmek için erken uyarı sistemleri ve felaketlere karşı durabilme kapasitesi oluşturma; GAP'ın geçim sağlamayı ve kuraklığa önlem olmayı sağlayan iyi bir sürdürülebilir gelişme örneği olduğunun farkına varma; ve daha iyi mevsimsel yağmur tahmini yapabilmek ve politikacılar tarafından anlaşılabilir zaman dilimlerine ayrılmış veri sağlama amaçlarına yönelik iklim veri ve modelleme ürünlerinin iyileştirilmesi. Katılımcılar su tasarrufu yöntemlerinin: eski sulama sistemlerinin değiştirilmesi, açık kanal sisteminden kapalı boru ve damla sulama teknolojisine geçiş, ve şehirlerdeki eski dağıtım ağlarının değiştirilmesi olduğunu kaydettiler.

Görüşmeler sırasında, bir katılımcı su seviyesi düşüşü ile yağış oranları arasındaki ilişkiler üzerine çalışma yapılmasını teklif etti. Diğerleri şunları not ettiler: sera etkisi yaratan gazların azaltılmasına ve yeşil enerji kaynaklarını, özellikle rüzgar enerjisini teşvik etmeye olan ihtiyaç; ekonomik krize rağmen enerji sektörünün Avrupa'da en hareketli sektör olduğunu; yer gözlemlerinin onaylanması; ESKY'ye halk katılımını kolaylaştırmak için veri ve bilgilerin genel halka açık olması; politika belirlerken gelişmenin beklenmedik ekolojik sonuçlarını değerlendirmenin önemi.

Türkiye'deki iklim değişikliğine cevap verebilmek için hükümetin şunları yapmasını önerdiler: ESKY'yi üzerine almalarını; bütün sektörler için iklim değişikliği politikaları taslağı oluşturmalarını; su ve enerji arasındaki bağlantıyı göz önüne almalarını; kısa, orta, ve uzun vadeli planlama işlemlerini üzerlerine almalarını; ve yerel hükümetlerin rollerini teşhis etmelerini. Uzun mesafeli tüneller ve barajlar gibi büyük ölçekli altyapıların iklim değişikliğine adaptasyondaki rolünü de göz önüne aldılar.

Çocuklar Forumunda

Soldan-Sağa: Clarissa Brocklehurst, BMCYF; Pasquale Steduto, BM-Su Başkanı; Michael Fink, Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği; Daniel Renault, BMGTÖ; Akkineni Bhavani Prasad, Hintli Çiftçiler Konfederasyonu Birliği; Peregrine Swann, İngiltere Uluslararası Kalkınma Departmanı; ve Martin Walsh, Küresel Su Ortaklığı

TEMATİK OTURUMLAR

İNSAN GELİŞİMİNİ İLERLETMEK VE BKH

TEMA ÖZETİ: Birleşmiş Milletler Su Başkanı Pasquale Steduto kapanış oturumunda dört ayrı konuya değindi. Bu konular sırası ile şu şekilde idi: “herkes için gerekli su, hijyen ve sanitasyon (WASH)”, “su için enerji ve enerji için su”, “yoksulluğu ve açlığı sonlandırmak için su ve yiyecek” ve “su hizmetlerinin değişik fonksiyonları ve kullanımları”.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu’ndan Clarissa Brocklehurst su alanında sağlık ve hijyen (WASH) müzakerelerini özetledi. Sayın Brocklehurst şu konular üstüne değindi: küresel, ulusal, ve yerel denetlemelerin sanitasyona destek ve işbirliği için çalışması, kamu hizmetleri reformları, ve kentsel alanlarda WASH programının okullarda öğretilmesi aynı zamanda sanitasyon bilgisinin verilmesi.

“Su için enerji ve enerji için su” konusunda Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği’nden Michael Fink katılımcılar arasındaki görüşmeleri şu şekilde açıkladı: teknoloji ve sürdürülebilirlik, ekolojik izler, politik ortaklıklar ve stratejiler, su-enerji-iklim’in piyasa ilişkisi, doğru kararları verebilmek için gerekli bilgi ve kaynak kullanımındaki randıman.

“Yoksulluğu ve açlığı sonlandırmak için su ve yiyecek” konusunda Hintli Çiftçi Konfederasyonu Birliği’nden Akkineni Bhavani Prasad mikro finans mekanizmalarının önemini belirtirken yiyecek ve enerji için entegre yaklaşımların ve yerel marketlerin geliştirilmesinin önemini sözlerine ekledi. Konuşmasına “çiftçiler sorunun değil, çözümün bir parçasıdır” diyerek Forum’un web sitesinde sentez taslağı raporuna ulaşabileceklerini belirtti.

“Su Hizmetlerinin çoklu kullanımı ve fonksiyonları” konusunda Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü’nden Daniel Renault aynı suyun MUFS denen işlem ile birden fazla kullanımı olabileceğini ilettili. Sayın Renault MUFS’un 1

milyardan çok insana hitap edebileceğini ve yatırım getirisinin yüksek olduğu gibi yoksulluk oranını düşürebileceğini de sözlerine ekledi.

Küresel Su Ortaklığı’ndan Martin Walsh, sektörler arası çalışmanın önemini belirtirken, İngiltere Uluslararası Kalkınma Departmanı’ndan Peregrine Swann fonların ihtiyaçlarının en fazla olduğu yerlerde kullanılması gerektiğini ama henüz bunun gerçekleşmediğini belirtti. Sayın Swann, hem bağış sağlayan kurumlar hem de hükümet için gözetim mekanizmalarının var olan durumu geliştireceğini belirtti. Gençlik Forumundan bir katılımcı, BKH ve WASH’ın daha etkili uygulamaları ve suya olan erişimin bir insan hakkı olarak kabul edilmesi gerektiğinin çağrısında bulundu.

Katılımcılar şu konuları tartıştılar: suya erişimi arttırmak için teknoloji veya finansın seçimi; hem enerji ve gıda üretimi arasında hem de bilimsel toplum ve politik karar mercilerinin arasındaki uçurumun kapatılması; ve karşılıklı bilgi alış-verişi. Birleşmiş Milletler Su’dan Johan Kuylenstierna, 2015 yılından sonra yapılacak olan yatırımlar dahil olmak üzere mevcut düzenlemeleri uygulamak ve finansal sorunları daha iyi entegre etmek gerektiğini belirleyerek oturuma son verdi.

SU KAYNAKLARININ YÖNETİMİ VE KORUNMASI SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİNİ VE SAĞLAM HAVZA YÖNETİMİNİ BAŞARMAYI SAĞLAYACAK İŞLEVSEL ARAÇLAR HANGİLERİDİR?:

Ortak oturum başkanları, Uluslararası Hidrojeolojistler Birliği’nden Sammy Puri ve Fransız Kalkınma Ajansı (FKA)’ndan, Jean-Yves Grosclaude, oturumun sınır ötesi işbirliğini ve sağlam havza yönetimini başarmayı sağlayacak işlevsel araçları belirlemeyi amaç edindiğini söylediler. Görüşülecek üç soruyu belirlediler: Yasal Kalkınma Yardımı (YKY)’nin sınır ötesi işbirliği konusundaki rolünün nasıl belirleneceği; sürdürülebilir finans

Soldan-Sağa: Jean-Yves Grosclaude, Fransız Kalkınma Ajansı (FKA), ve Başkan Yardımcısı Shammy Puri, Uluslararası Hidrojeolojist Ortaklığı

mekanizmalarının nasıl geliştirileceği; ve havza ülkeleri arasında kaynak yaratmak için finansal dayanışmanın nasıl sağlanacağı.

Oturum sunumları sınır ötesi su yönetimi konusunda değişik bölgesel deneyimleri özetledi. Bunlara Mısır, Libya, Çad, ve Sudan'ın Nubiyan Kumtaşı Su Tabakası Sistemi; Dicle-Fırat havzasındaki GAP; ve Çin'deki bölgeler arası Yangtze nehri dahildi. Sınır ötesi su tabakalarının küresel sınıflandırması ve haritalandırılması yöntemlerini bağdaştırmak çabalarının altını çizdiler.

İkinci grup oturumcular, işlevsel araçlar konusunda düşüncelerini sundular. Bu düşünceler, uluslararası anlaşmazlıklarda üçüncü tarafların rolünden; Havza Örgütlenmeleri Uluslararası İletişim Ağı'nın ulus-altı yönetimlerin uyumlulaştırılmasında yardımcı olması rolünden; suyun paylaşılmasındansa sudan elde edilenlerin paylaşılması gereksiniminden; Avrupa'daki Su Çerçevesindeki Direktifler örneğinden yararlanarak su standart ölçüm yöntemleri ve paylaşma açık veritabanı oluşturulması; güvensizliği aşmak için Kuzeybatı Avrupa projelerinde icra edildiği gibi aşamalı güven vermenin değerinden; anlaşmazlık çözümlene mekanizmalarından; potansiyel sınır ötesi su endişelerini içeren dökümanından; paylaşımcıların harekete geçirilmesi planlarından; ve Mekong nehri havzasında kapasite inşa etmekten oluştu.

Görüşmeler sırasında, katılımcılar "uluslararası" ve "sınır ötesi" su yolları arasında bir ayırım olup olmadığını tartıştılar. Türk katılımcılar Fırat ve Dicle nehirlerinin adaletli, akla yatkın ve en uygun tutumla yönetilmesi gereği üzerinde durdular. İşbirliğine istekli olduklarını fakat "işlerine karışılmasının" kendilerini rahatsız ettiğini belirttiler. Türkiye'de kurulan barajların aşağı nehir komşularını etkilemeyeceğini ve uluslararası finans kurum kredilerinin gelmemesi halinde bile baraj yapmaya devam edeceklerini söylediler. Katılımcılar finans ve YKA'nın sınır ötesi yönetim desteğini; aşağı ve yukarı nehir ülkelerinde adaletli su paylaşımı ve tasarruf eylemlerine katılımı; ve havza hissedarları arasında güven oluşturmayı teşvik eden mekanizmalar konularını da ayrıca görüştüler.

YAŞAMLARI ORTAK SU KAYNAKLARINA BAĞLI OLAN ÇEŞİTLİ KULLANICILARIN ARASINDAKİ FARKLILIKLARI NASIL YAKINLAŞTIRABİLİRİZ VE BU YAKINLAŞMAYI GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?: Macaristan Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Laszlo Kothay, ve Bangladeş'ten Büyükelçi Muhammad Zamir "havza yönetimi ve sınır aşan sular konusunda işbirliği" temalı dört ayrı alt-oturumdan oluşan özet oturumu açtılar.

Hidro-dayanışma ile ilgili başarı ve başarısızlıkların özetlendiği oturumda oturumcular su kenarında bulunan devletler arasındaki ilişkilerin hidro-dayanışma yerine hidro-

Forumdan genç yetenekler

bağımsızlık ilkelerine dayandığını bildirdiler. Bu oturumda katılımcılar su kaynakları ile ilgili olarak "uluslararası" teriminin "sınır aşan" terimi ile aynı olup olmadığını tartıştılar.

Paydaşların havza yönetimine katılmaları ve sınır aşan sular konusunda işbirliği oturumunda oturumcular, paydaşların sınır aşan havza yönetimine katılımlarının sağlanmasının önemini fark ettiklerini anlattılar. Paydaşların sınır aşan havza yönetimine katılımlarını sağlamak konusunda bazı sorunlarla karşılandığını da anlattılar. Taraflar arasında katılımı motive eden eksikliği, hidro-diplomasi bilgileri eksikliği, ortak anlaşmayı sağlamak üzere modeller oluşturmak gerekliliği bu sorunlara örnek olarak gösterildi.

Sınır aşan yüzey ve yer altı su kaynakları ile ilgili işbirliği konusunda oturuma katılanlar sürdürülebilir gelişimde işbirliğini destekleyici araçları ve uyumsuzluğun önlenmesi yöntemlerini değerlendirdiler. Oturumda aşağıda belirtilen konular özetlendi: sürdürülebilir gelişim için ortak bir tanımlama yoktur; politik iyi niyet ve güven zorunlu unsurlardır; hukuki yaptırım düzenlemeleri işbirliğini kolaylaştırmaktadır; bütün havzayı kapsayan görüşler gereklidir; yönetim mutlaka suya dayalı ekosistemleri korumalıdır; su anlaşmaları ortak su düzenlemelerini ve su ile ilgili işbirliği sağlayacak organizasyonları kuracak bir araç olarak kullanılmalıdır. Katılımcılar 1997 BM Suyolları Anlaşmasını onaylamak için çağrıda bulundu ve BM Genel Sekreterinden bu Anlaşmayı desteklemesi ve dahi iyi tanıtması için geçici bir yetkili ekip kurmasını talep ettiler.

Sınır aşan işbirliğini kolaylaştırmak ve iyi havza yönetimi için kullanılması gereken işletme araçlarını özetleyen oturumda, oturumcular sürdürülebilir işbirliğine ulaşmak için katılımcıların teklif etmiş oldukları işletme araçlarını sundular. Bu araçlar şunlardı: havza yönetim planları, hukuksal ve organizasyon araçları, bilgi sistemleri, orta vadeli gelişim planları ve yatırım programları, finansman mekanizmaları ve finansal kaynaklar.

İzleyen konuşmalarda 1997 BM Suyolları Anlaşması ile ilgili farklı görüşler tartışıldı. Bazı katılımcılar 1997 Anlaşmasının onaylanmasından önce Anlaşmanın ekler yapılarak güncelleştirilmesi gerektiğini anlattılar. Özellikle de Anlaşmanın çevre ile ilgili endişeleri ele alması gerektiğini ve sürdürülebilir gelişim ihtiyacını belirtmesi gerektiğine değindiler. Başka katılımcılar ise Anlaşmanın sınır aşan sular için temel uluslararası hukuku oluşturması gerektiğini söylediler. Gençlik Forumundan bir temsilci gençliğin karar verme mekanizmasına katılması çağrısında bulundu. Katılımcılar ayrıca maliyet ve yarar paylaşımı, üçüncü tarafların işbirliğini kolaylaştırmadaki rolü, ve güven artırımının önemini ilettiler.

BM Eğitim, bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Lena Salame ve Uluslararası Havza Organizasyonları Ağı'ndan Jean-François Donzier katılımcı süreci tanımlamada bulunup raporu özetlediler. Sayın Salame ve Sayın Donzier havza düzeyinde kapsamlı entegre bilgi ve yönetim sistemlerinin bulunmasının ihtiyacını vurgulayarak oturuma son verdiler.

YERYÜZÜ, YER ALTI VE YAĞMUR SULARINI DAHA İYİ YÖNETMEK VE KORUMAK İHTİYACI:

Devlet Su İşleri'nden Hasan Akyar, oturumcuların üç oturumda anlattıkları konuların sonuçlarını özetleyeceklerini bildirdi. Bu konular şunlardır: verimli ve sürdürülebilir su kaynakları yönetimi ve korunması için stratejik çerçeve düzenlemeler, sürdürülebilir su kaynakları yönetimi için kamuyu bilinçlendirmek ve paydaşların katılımını sağlamak.

Hasan Akyar, Türkiye DSI

Yeraltı suları konusunda Oregon Devlet Üniversitesinden Michael Campana katılımcıların yeraltı suyunun diğer su kaynaklarına göre farklı özelliklere sahip olduğunu anlattı. Sayın Campana bu nedenle yeraltı suyu konusunun politika belirleyicileri ve karar mekanizmaları tarafından pek anlaşılabilen bir konu olduğunu da sözlerine ekledi.

Amerikan Su Kaynakları Birliği'nden Ari Michelsen, su kaynakları yönetimi konusunda katılımcıların hepsinin entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ihtiyacında hem fikir olduklarını ama ESKY tanımında anlaşamadıklarını belirtti. Sayın Michelsen yeraltı, yeryüzü ve yağmur suyunun hep beraber yönetilmesi gerektiğini ve yenilenemeyen yeraltı suyunun ESKY içinde birleştirilmesi gerektiğini anlattı. Değişen koşullara uyum sağlayacak yönetimin ihtiyacını da ilettili. 9 Eylül Üniversitesi'nden Nilgün Harmancıoğlu uygun politik çerçeve düzenlemeleri ile takip edilmediği sürece yalnızca bilimsel çözümlerin başarılı olmayacağını da ayrıca belirtti.

Halkın bilinçlendirilmesi ve paylaşımcılar adına Uluslararası Büyük Barajlar Komisyonu'ndan (UBBK) Peter Mulvihill katılımcıların şu konulara da sırası ile değindiğini açıkladı: su kullanımı ile ilgili halkı bilinçlendirmek, ESKY'nin tüm aşamalarında gerekli katılımın sağlanması, kanuni düzenlemeleri belirlerken anlamlı katılımın bir zorunluluk olarak görülmesi. Sayın Mulvihill katılımcıların şu konuyu da tartıştığını belirtti: devletlerin ve bağış yapanların ödeme planlarını hazırlarken çiftçilere danışmaları.

Devam eden müzakerelerde katılımcılar yeraltı sularını kapsayan sorunlar üstünde konuştu. Yeraltı sularının sürdürülebilirliği açısından herkese açık kaynaklar ile ilgili düzenleme yapılması gerektiğini belirttiler. Aynı zamanda şu konulara da sırası ile değindiler: kaçak kuyu yapımı, yeraltı sularının yeniden dolması ve yağmur sularının toplanması için gerekli teknikler ve teknolojiler, ve olası ilkim değişikliklerinden dolayı yeraltı sularının olumsuz etkileri.

Katılımcılar şu konuları da değindiler: su himayesinin yetersizliği ile toprak koruması ve su arasındaki bağ, yeraltı suları ve yağmur sularının toplanması için gerekli teknikler ve teknolojiler, uydu görüntüsü ile gereken bilgilerin toplanması ve bunların izlenmesi, tarımsal paylaşımcıların görüşlerini almak. Aynı zamanda tarımsal sektördeki yoğun su kullanımından ötürü dış etkenlerin yerel su paylaşım görüşmelerinde ki konumu ve su kaynaklarındaki istismarı azaltmak için gerekli düzenlemelerin yapılması. Su altı kaynaklarını özel mi kamuya ait bir şekilde mi yönetilmesi gerektiği de tartışıldı.

TEMA ÖZETİ: Doğayı Koruma'dan Karin Krchnak tematik süreci anlatarak "çevre için suyun büyüme ve gelişme için su" olduğunu belirtti ve "sadece teknik çözümler üretmek yerine politika çözümleri üretmenin" de gereğini vurguladı.

Uluslararası Büyük Barajlar Komisyonu'ndan Luis Berga, "tarım, enerji ve şehirselleme ihtiyaçları karşılamak üzere uygun su kaynakları ve su depolama altyapısının temini" adlı konunun sonuçlarını ilettili. Sayın Berga su altyapısının ekonomik ve sosyal gelişime bağlı olduğunu ve geçmiş yüzyıldaki altyapı gelişimi ile ilgili deneyimlerin de gösterdiği üzere büyük su ve enerji projelerinin temel sosyal ve çevresel etkileri olduğuna da işaret etti. Ayrıca Sayın Berga su kaynakları amaçlarının çevreyi ve kültürel kaynakları koruma ilkeleri ile beraber değerlendirilmeleri gerektiğini anlattı. Akarsu havzalarında ki çevresel akıntı rejimlerinin de özel önem taşıdığını da ilettili.

Hollanda Tarım, Doğa ve Yiyecek Kalitesi Bakanlığında Mathieu Pinker "doğal ekosistemlerin korunması, su ve hayat" konusunda bilgi ve eğitime erişimin doğayı koruma hedeflerine ulaşmak için bir ön koşul olduğunu bildirdi.

Türkiye Devlet Su İşleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü'nden (DSİ)Ahmet Sargın, "yer yüzü suyu, yer altı suyu, ve yağmur suyunu yönetmek ve korumak" adlı konu ile ilgili ana noktaları özetledi. Sayın Sargın karar verenler ile teknisyenler arasında olan bağların güçlendirilmesinin önemini vurguladı.

Tematik oturumların sentezlemesini yapan İsviçre Çevre Orman ve Peyzaj Federal Ofisi'nden Sibylle Vermont politikayı yapanlar ve başka sektörlerden olan paylaşımcıların anlayabileceği bir dil yaratılması gerektiğini bildirdi. Sözlerini tamamlarken de su yönetiminden ekosistem yönetimine doğru gidilmesi gerektiğini ve "hidro-birlik" konseptinin harekete geçirmek için yeni bir çerçeve olması gerektiğini belirtti.

Gençlik Forumu'ndan yapılan öneriler sunumunda Ramazan Caner Sayan ve Natalia Coibanu şu konuları açıkladılar: genç neslin kültür ayrılıklarını göz etmeksizin daha iyi bir gelecek ve ayrılıkları birleştirmek amacı ile su kaynakları ve su temin etme sistemleri konusunda daha aktif bir rol almak istediklerini bildirdiler. Bu genç katılımcılar bilgilendirmenin gençleri yetkilendirmedeki en önemli parça olduğunu dolayı ve ileride önderlik için staj ve öğretimin çok önemli olduğunu sözlerine eklediler. Foruma sağladıkları katılım çerçevesinde de yaratmış oldukları genç internet platformu sayesinde genç su inisiyatiflerini gerekli finans imkânları ile eşleştirebilmek için pazar yaratıklarını belirttiler.

Dünya Su Forum'u tebligatında birkaç katılımcı Forum kapsamında tematik işlemler, bakanlıklar ve yerel yönetimler arasında bir kopukluk olduğunu bildirdiler. Politik çaba kaybı olarak değerlendirilen bu konu ile ilgili 6. Forum kapsamında bu organizasyonu yapanların daha iyi bir sinerji kurmaları gerektiğini belirttiler. Katılımcıların bir tanesi "su bir güç konusu" olduğunu söylerken Forum'un "sesi olmayan birinin sesini duyurabileceği" bir yer olması gerektiğini ekledi. Gelecekteki tematik oturumların konusu olarak katılımcılar şu konuları sırası ile konuştular: nüfus artışı ve su güvenliği arasındaki bağ, su sektöründeki yeniliklere odaklanma, yalnız kara reformları değil, su akışı ile ilgili geliştirilecek yeni öneriler.

EĞİTİM, BİLGİ VE KAPASİTE GELİŞİMİ
SU EĞİTİMİ VE OKULLAR: GELECEK NESİLLER İÇİN AYRIMLARI BİRLEŞTİRME: Öğretmenler için Su Eğitimi Projesi'nden (WET Projesi) John Etgen, yerel eylemler için uygulamalı çözümlerden bahsetti. Ayrıca Sayın Etgen, su yönetiminde çocukların rolü, kalıcı çözümler yaratan toplum eylemleri ve su yönetim aracı olarak su eğitimine de değindi.

Uganda Su ve Çevre Bakanlığını temsilen konuşan Teddy Tindamanyire etkili su eğitiminde karşılaşılan engellerden bahsetti. Bu engeller arasında suya bağlanan düşük ekonomik değer, su güvenliği konusunda yatırım eksikliği, suyun bir insan hakkı ve herkesin bedava olarak sahip olduğu bir hak olduğu konusundaki görüş farklılıklarını belirtti.

CONAGUA'dan (Meksika ulusal su komisyonu) Heidi Storsburg, su eğitimi konusunda farklı disiplinler yaklaşımını açıkladı. Sayın Storsburg eğitimcilerin su yönetimini öğretmek konusuna pek önem vermediklerini ilettiler.

Öğretmenler için Su Eğitimi Projesi'nden- WET Projesinden- Santa de Yonge, WET Projesi kapsamında olan Eğitim Faaliyeti, Selleri Keşfet ve BM Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Organizasyonu-Uluslararası Hidroloji Programı inisiyatiflerini anlattı. WET Projesinin eğitim araçlarının başarısını ise interaktif, uyumlu, güncel ve çözüme yönelik olmalarına bağladı.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı'ndan Sabrina Barker "Tehlikeler ile içli dışlı yaşayan" (Living on the Edge) gençlik inisiyatifi ile ilgili şu bilgileri sırası ile verdi: bilinçlendirmeyi artırma, bilgi paylaşımı, çoğul sektörel iletişim ve değişik bölgeler ile bağlantıya geçip onların görüşlerini almak.

Çocukların Kıyı Ekinliklerini Destekleme Merkezi'nden (ÇKEDM) Hirokazu Miyao ÇKEDM'nin çalışması olan "doğa tecrübeleri" ile "sosyal davranışlar" arasındaki bağ üstüne dikkati çekerken erken yaşta gelişmekte olan çocuklarda doğa tecrübelerinin çok önemli bir yeri olduğunu da vurguladı. Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Şevket Alp Türkiye'deki su eğitiminden söz etti. Sayın Alp suyun yeniden kullanımı ve su doğal kaynaklarını korumanın önemini de sözlerine ekledi.

Paneldekiler ve katılımcılar şu konuları da sırası ile tartıştılar: su eğitim mesajlarında yerel dillerin kullanımı, su eğitimi konusunda kültürel değişikliklerin göz önüne alınması, ulusal müfredatlara su eğitiminin eklenmesi, cinsiyete geleneksel yollar ile yaklaşım ve su ile sağlık arasındaki bağ yaratma. Katılımcılar ve paneldekiler su eğitimi ve su tasarrufu konularında kültürel farklılıkların da göz önüne alınması gerektiğini bildirdiler.

MESLEK ODALARI VE İLETİŞİM AĞLARI VARLIKLARINI KULLANARAK BKH'YE ULAŞMAK:

Uluslararası Su Derneği'nden Paul Reiter bu konu altındaki üç özet oturumu açtı. Sayın Reiter, geniş çapta fikir birliği sonucunda meslek odaları (MO) ve konu ile ilgili kritik toplulukların hali hazırda var olan projeleri sonuçlandırmak ve devamlılığını sürdürebilmek için gereksinimi belirtti. Ayrıca Sayın Reiter konuyu destekleyici şeyleri şu şekilde sıraladı: strateji geliştirmek; teknik yardım; verimliliği artırmak için sistem ve modellerin geliştirilmesi; aracılık yapmak, eğitim ve kapasitenin geliştirilmesi.

Su Çevre Federasyonu'ndan Rebecca West bu oturumların stratejik amacının geleneksel toplum geliştirme ve sivil toplum geliştirme ağları arasındaki birleşimi sağlamak olduğunu belirtti.

Bu işbirliğinin nasıl sağlanacağı ise Forumun hazırlık zarfında katılımcılar tarafından şu şekilde tartışıldı: sektör dışı ağlar ile bağlantı kurmak, bunlar arasında sağlık ve çevre mesleği dernekleri, başarılı ve başarısız dernekleri kopyalamak, meslek odalarının "elit" yapılarını kırsal birlikler ve toplum kuruluşları ile yeniden yapılandırmak. Bu yeni ortaklıklardan bir tanesi Uluslararası Su Federasyonu "The Lancet" adındaki tıbbi gazetede su ve sanitasyon üstüne bir yazı yayınlaması için daveti ve Afrika Kalkınma Bankası ile Afrika Su Derneği'nin beraber beş yıllık iş planı yapması şeklinde idi.

Oturumun sonunda oturuma katılan birlikler oturumun sonuçlarını uygulamak üzere arkalarında iz bırakacak bir proje başlatacaklarını duyurdular.

TEMATİK ÖZET: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim İşbirliği ve Kültür Örgütü'nden Andrés Szöllösi-Nagy "eğitim, bilgi ve kapasite artırımı" konuları ile ilgili beş başlık olduğunu söyledi. "Eğitim ve kapasite yapma" konusunda katılımcılar suyun eğitim müfredatının bir parçası olması

gerektiğinin önemi üstünde durdular. Aynı zamanda kapasite gelişimi ve iletişim için yenilikçi ve geleneksel olmayan yerel ihtiyaçların değerlendirilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Gençlik Forum'undan bir katılımcı bilgilendirmenin Forum'un diğer konuları ile birbirine bağlı olduğunu ama bilgilendirmenin de cinsiyet-hassasiyetinin bulunması gerektiğini belirtti. Gelişmekte olan ülkeler için lojistik ve finansal yardımın gerekliliğini aynı zamanda malların üretiminde kullanılan suyun yani "sanal su" konseptinin de göz önüne alınması gerektiğini belirtti.

"Su Bilimi ve Teknoloji: 21. yüzyılda toplum ihtiyaçları için uygun ve yenilikçi çözümler" adlı açık oturumda bilimin ve yeni fikirlerin ilerideki su sorunlarına nasıl bir çare bulabilecekleri tartışıldı. Taraflar arasında katılımcılar su konularına da değindi: yeni teknolojilerin benimsenmesi ve bunların tam potansiyelleri, başka sektörlerden öğrenmek, paylaşımcılar ile beraber çalışarak zorunlu değişiklik yaratılması ve isteme yönelik proje üretimi.

"Profesyonel dernek ve ağların mal varlıklarını kullanarak BKH'ye ulaşmak" konulu oturumda görüşmeler şu şekilde idi: kalkınma gurupları ile profesyonel ağlar arasındaki anlayışı birleştirme, kalkınma araçlarının verimliliğinin geliştirilmesi ve kazanılan başarıların sergilenmesi ile bu başarıların devamının sağlanması.

"Herkes için veri" konusunda birkaç katılımcı şu konuların altını çizdi: veri toplanmasının önemi, holistik ve entegre çerçeve yapılması, bu çerçeveye ekonomik değişiklikler, hukuki ve kurumsal engellerin liderler tarafından aşılması, ve potansiyel sistem çevre-ekonomik muhasebe için suyun ulusal veri toplanmasında kullanımı.

"Su ve kültür" konusunda katılımcılar şunları tartıştı: eğitimcilerin de bilgilendirilmesi gerektiği ve daha önceden oluşmuş önyargıların yıkılması. Katılımcıların bazıları yaşlılarımızdan da bir şeyler öğrenilebileceği ve kültürler arası farklar olduğu gibi birçok benzerlikler olduğunu da belirttiler.

Sayın Szöllösi-Nagy oturumu suya yapılan yatırımlar, bilgilendirme, kültür ve kapasite geliştirilmesinin hepsinin "Barış'a bir yatırım" olduğunu bildirerek sözlerini tamamladı.

FORUM ETRAFINDA

5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri Oktay Tabasaran Meksikalı arkadaşlara 5. Dünya Su Forumu'nu hazırlamakta ki yardımları için teşekkür etti. Meksika 2006 yılında 4. Dünya Su Forumu'nu Meksiko Şehri, Meksika'da açtı.

Soldan-Sağa: Estrellita Fuentes, Meksika, ve Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri

Dünya Su Forumu Bülteni

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

iisd Reporting Services

5. Dünya Su Forumu Günlük Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/ymb/water/worldwater5/)
YAYIN #7, CILT 82, NUMARA 22, PAZARTESİ, 23 MART 2009

5. DÜNYA SU FORUMU ANA NOKTALARI: 22 MART 2009 PAZAR

5. Dünya Su Forumu müzakereleri Pazar öğleden sonra İstanbul'da sonuçlandı. Bakanlar sabahki sekiz yuvarlak masa toplantı özetlerini sunup bildirimleri kapanış oturumunda kabul ettiler. BM Dünya Su Günü kutlamalarına katılan katılımcılar daha sonra Forumun kapanış töreni için Bakanlara katıldılar.

Sekreterlik personeli Forum sonunda fotoğrafçılara poz verirken

DÜNYA SU GÜNÜ - SINIR AŞAN SULAR

Katılımcılar Sanjeev Chatterjee ve Ali Habashi tarafından yapılan "Bir Su" isimli ödül kazanan, 14 ülkede beş yıl süresince çekiminin devam ettiği belgeseli seyrettiler. Belgesel şu elektronik ortamdan indirilebilir: <http://1h2o.org/>.

BMEBİÖ'nün Genel Müdürü adına Uluslararası Hidrolojik Program'dan András Szöllösi-Nagy, "sınırları aşan havzaların

András Szöllösi-Nagy, Uluslararası Hidroloji Programı

küresel değişime adaptasyonunu "adli yüksek düzeyli yuvarlak masa oturumlarını anlattı. Sayın Szöllösi-Nagy, dünya çapında toplam 263 ortak su boşaltma havzası ve 273 yeraltı su havzası olduğunu ve bu havzalara 3 milyar insanın ihtiyacı olduğunu belirtti. Sayın Szöllösi-Nagy, suya ihtiyacı olan bu insanların ortak su kaynakları için büyüyen mücadeleden kaynaklanan

su ile ilgili anlaşmazlıkları önlemek için işbirliği ve dayanışma ilkelerinin benimsenmesi gerektiğini belirtti. Daha sonra Sayın Szöllösi-Nagy, işbirliğine ulaşmak için çok sayıda engeller arasında şunları saydı: kavramsal ve tarihi farklılıklar ve finans kaynaklarının yetersizliği; teknik ve kurumsal kapasite ve politik irade. Afrika Birliği Komisyonu'ndan (ABK) Rhoda Tumusiime, su ve çevre, sağlık ve ekonomik kalkınma arasındaki bağlantıların bilincin artırılması için eşsiz bir fırsat olduğunu; aynı zamanda ayrı ayrı ve beraberce uluslararası hedeflere nasıl ulaşılacağı konularının altını çizdi. Sayın Tumusiime, Afrika'nın büyük bir kısmının sınır

aşan su kaynaklarından tam anlamıyla faydalanmadığını, ayrıca ABK ve ortaklarının son zamanlarda bölgesel girişimleri kolaylaştırdığını vurguladı.

Yuvarlak masa görüşmeleri sırasında, sürdürülebilir sınır aşan kaynakların kullanımı için, geleceğin su yönetimine şekil vermek ve ülke ve bölgelerin en iyi uygulamalarından yararlanma konuları tartışıldı. Küresel Çevre Tesisi'nden (KÇT) Alfred Duda, KÇT ve ortaklarının rolünü vurguladı. Bunların arasında: güven artırmak ve işbirliği sağlamak için mali hüküm sürecini başlatmak, teknik destek ve üçüncü tarafların katılımlarının kolaylaştırılması bulunuyordu. Sayın Duda, sınır aşan anlaşmaların giderek iklim değişikliğini ele aldıklarını belirterek, havza kuruluşlarına KÇT desteğinin BM İklim değişikliği Çerçeve Sözleşmesi altında büyük proje uygulamaları sağlayacağını altını çizdi. Filistin Su Kurumu (FSK) Başkanı Shaddad Attilli, Ürdün Nehri'nin su havzasının paylaşımı için şu anda bölgedeki ihtilaftan ötürü sınır aşan anlaşmanın olmadığını belirtti. Kurum başkanı Mahmoud Abbas, sınırları aşan su kaynaklarına erişim için Filistinlilerin beklemeye zorlanmalarını gerektiğini söyledi. Sayın Abbas, 1997 BM Suyolları Sözleşmesinin yürürlüğe girmesi için daha çok ülkenin onaylaması çağrısında bulundu.

İsviçre Çevre Federal Ofisi'nden Sibylle Vermont Kongre'nin sınır ötesi kaynakları yönetmekte kullanılması için birçok teknik yönerge ve araçlar geliştirdiğini kaydetti. Kongre'nin ülkelerin ikili ve çoklu pazarlıklara girmelerini ve birleşik organlar kurmalarını zorunlu kılmasından dolayı işbirliğini teşvik ettiğini belirtti. BM Çevre Programı Yürütme Kurulu Başkan Vekili Angela Cropper organizasyonunun araştırma ve bilgi dağıtılması ve kurumsal kapasite kurma rolünün altını çizdi.

Stockholm Uluslararası Su Enstitüsü sözcüsü Anders Bertell, görüşmelerdeki bir takım kavramsal "uyumsuzlukların" altını çizdi. "Sınır ötesi" ve "Uluslararası"

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayınıdır. Bu yayın Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsamı ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bültenle <<http://www.iisd.ca/>> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America ile temasa geçiniz. 5. Dünya Su Forumuna katılan USGE ekibine <alexandra@iisd.org> e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Soldan-Sağa: Sibylle Vermont, BMAEK Sınırşan Suyollarının ve Uluslararası Göllerin Korunması ve Kullanımı Kongresi Başkan Yardımcısı; Angela Cropper, BMÇP Genel Başkan Yardımcısı; ve Shaddad Attili, Filistin Su Otoritesi Başkanı

sular arasındaki ve devlet egemenliği ve kaynakların birlikte yönetilmesi arasındaki uyumsuzluklar bunlar arasındaydı. Sınır ötesi kaynaklar konusunda sadece ulusal sınırları gözetmek değil aynı zamanda federal, bölgesel, etnik ve kültürel ayrımları da gözetmek görüşmeler yapma çağrısında bulundu.

Katılımcılar sınır ötesi kaynaklar üzerine olan anlaşmazlıkların yönetiminde kullanılabilir, var olan uluslararası enstrümanların rolünü tartıştılar. Bu esnada, şu konuların üzerinde durdular: BM Avrupa Ekonomik Komitesi tarafından hazırlanan Çevresel Etkileri Değerlendirmeleri yürütmekte kullanılacak genel bir çerçeve; BM Su Yolları Bildirisi bünyesindeki hakem sözleşmeleri ve ilgili uluslararası yasa araçlarını; sınır ötesi düzeydeki birleşik su kaynakları uygulaması için olan BMÇP talimatları; ve sınır ötesi su kaynakları yönetiminde kullanılacak metod ve uygulamalar konusunda bir BMEBİÖ 'araç kutusu'.

Güç asimetrisi ve devletler dışındaki paydaşların sınır aşan anlaşmalara katılımlarını artırmak için gerekli olan mekanizmalar hakkında oturumcular aşağıdaki unsurlara değindiler: kuvvetli toplum enstitüleri kurmanın önemi, finansman danışmanlığı süreçleri, geleneksel su ve çevre bilincini eğitim programlarında ele almak, ve dış etkenlerin taraflar arasındaki iletişimi kolaylaştırmadaki rolünü değerlendirmek.

Kapanış yorumlarında Birleşmiş Milletler Su Başkanı Pasquale Steduto gençliğin forumdaki etkin katılımına değindi ve eğitimin çevre sorunları konusunda bilinçli liderler ve yeni nesiller yetiştirilmesindeki önemini vurguladı.

BAKANLAR OTURUMUNUN KAPANIŞI

Bakanlar oturumunun kapanışı katılımcılardan gelen yorumlarla başladı. Etiyopya, Bakanlar Deklarasyonunun sınır aşan suyu ile ilgili 16. Maddesinde yer alan "mevcut anlaşmalara uyum" ilkesinden vazgeçilmesini istedi.

BAKANLAR OTURUMU YUVARLAK MASA

OTURUMLARININ ÖZETLERİ: Sekiz tanesi yapılan bakanlar oturumuna başkanlık yapan oturumcular, kendi oturumlarında varılan sonuçları özetlediler. Bakanlar yuvarlak masa oturumunda "tatlı su kıyı bölgeleri"ni tartıştılar ve bu konuda uluslararası hukuki çerçeve düzenlemelerinin olduğunu ama uygulamanın zayıf idare nedeni ile yetersiz kaldığını belirttiler. Entegre okyanus ve kıyı yönetimi için bölgeler altı inisiyatiflerin ve uluslararası stratejilerin önemine değindiler.

"Su ile ilgili afetlerin etkilerinin azaltılması" konusunda bakanlar açık oturumu su ile ilgili afetler ve riskin azaltılması, ulusal sel ve kuraklık yönetimi planları, bilgi paylaşımı, verilerin toplanması ve veri belirleyici unsurların uyumlu duruma getirilmesi, önleyici tedbirlerin uygulanması için güçlü politikalara ihtiyaç olduğunu belirlediler.

"Su ve iklim değişimi gündemlerini birbirine bağlamak" ile ilgili yuvarlak masa oturumunda devlet temsilcileri uyumun artan önemine, değişik bölgelerin ihtiyaçlarına, ve zararın azaltılması ve uyum ile ilgili sinerjileri anlattılar. İklim değişimine uyum sağlamak için yatırımın varlığını temin etmek için finansman mekanizmalarını geliştirmek, kamu bilincini kullanarak eylem planlarını faaliyet geçirmek, bilim ve teknoloji gelişimi konusuna yatırımda bulunmak konularının çok önemli olduğu iletildi. Suyun planlama ve eylem için bir çerçeve oluşturması gerektiği ve suyun Eylül 2009 yılında Üçüncü Dünya İklim Değişimi Konferansında ve 2009 Aralık ayında Kopenhag'da yapılacak olan iklim değişimi görüşmelerinde de kullanılması gerektiğini anlattılar.

"Enerji için su ve su için enerji" adlı yuvarlak masa oturumunda taraflar arasında su ve enerji sektörleri arasında uyumlu çalışmak ve entegrasyon sağlamak, suyun birden çok kullanım imkanı, su kaynakları havza seviyesinde ESKY ilkelerini kullanarak yönetmek, ve çevresel etki değerlendirmeleri kullanarak su projelerini sürdürülebilir kalkınmaya uygun yapmak konuları tartışıldı. Oturumda Dünya Su Forumu ve Dünya Enerji Forumu arasındaki bağların güçlendirilmesi ve su ile enerji konularını ele alan diğer uluslararası süreçlerle de daha yakın iletişim teşvik edildi.

"Su altyapısı ve enerji hizmetleri finansmanı" konusundaki bakanlar yuvarlak masa oturumu ulusal finansal plan ve stratejiler geliştirmenin ve uygulamanın önemi, tekliflerin finanse edilebilirliklerinin geliştirilmesi, kamu-özel ortaklıklarını geliştirmek, finansal planlama için ülke kapasitesini geliştirmek gibi konular üzerinde durdu. Ayrıca finansal krizin faaliyete geçmemek için bir özür olmak yerine verimi artırmak için bir inisiyatif olması gerektiği vurgulandı.

Kapanış töreninden müzisyenlerin sunumu

“Afrika’da su gelişimi” ile ilgili bakanlar yuvarlak masa oturumunda bakanlar gelişimi uygulamak ve denetlemek için uygun mekanizmaların önemine, geleneksel cinsiyet yaklaşımlarına, bölgesel entegrasyona, mevcut araçları kullanarak su ve sanitasyon teminin iyileştirilmesine, ve BKHyı gerçekleştirmek üzere finansmanı artırmanın önemine değindiler.

“Yiyecek için su ve yoksulluğu yok etmek” konusunda bakanlar tarım için suyun sektörler arası boyutuna eğildiler ve tarımın diğer herhangi bir sektörden daha çok su kullandığını anlatmışlardır. Tarım için suyu bir öncelik yapmanın önemine, teknolojiye yatırım yapmanın önemine, altyapıyı iyileştirmenin önemine güney-güney işbirliği dahil olmak üzere işbirliğini artırmanın önemine, tarımsal paydaşların karar alma sürecine katılımlarını sağlamanın önemine değindiler. Ayrıca iklim değişimi konusunun ve yatırımları artırmak ve mobilize etmek için uygun finansman temini konularının kritik olduğunu belirttiler.

“Uluslararası sanitasyon yılının (USY) ötesinde ve su ve sanitasyon hakkının uygulanması” konusundaki yuvarlak masa oturumlarında temsilciler USYnin kamu bilincini artırmakta yararlı olduğunu ancak dar gelirli kullanan politikaların daha yenilikçi olmaları ihtiyacını, verimli ulusal politikaların ve finansman rejimlerinin üretilmesinin önemini ve BKHyı ulaşmak için kaynakların mobilize edilmesi gerektiğini anlattılar. Su hakkı da oturumda tartışıldı. Bakanlar Dördüncü Dünya Forumundan bu yana su ve sanitasyona erişim hakkının çok dikkat çektiğini ve bu hakların BKHlere ulaşmak açısından kritik olduklarını söylediler. Bakanlar bazı ülkelerin su hakkını anayasal bir hak olarak ulusal hukuki düzenlemelerle koruduklarını da sözlerine eklediler. Bazı bakanlar İstanbul Bakanlar Deklarasyonunun suyun ve sanitasyonun bir insan hakkı olduğu konusunu yeterince tanımadığını savundular. Başka bazı bakanlar ise İnsan hakları Konseyi Bağımsız uzmanının raporunun sonucu alınmadan güvenilir içme suyu ve sanitasyona erişimin bir insan hakkı olarak tanınmasının açık olarak ifade edilmesinin yükümlülüğünün erken olacağını dile getirdiler.

ANA PAYDAŞLARIN YUVARLAK MASA

OTURUMLARINA CEVAPLARI: Su ve sanitasyona erişimin korunması konusunda Cinsiyet ve Su Ortaklığı grubundan bir temsilci Bakanlar Deklarasyonunun zaman içinde geri gittiğini savundu. Temsilci, halkını korumanın ve özellikle de en savunmasız halkı korumanın devletin rolü olduğunu ilettiler. Temsilci her insana belli bir miktarda bedava su temin etmenin gerekli olduğunu ve her çocuğun ve özellikle de kız çocuklarının özel ihtiyaçları da göz önüne alınarak güvenli sanitasyona hakları olduğunu sözlerine ekledi.

Su için Ticari Faaliyet’ten bir temsilci suyun ticaret için kritik derecede önemli olduğunu, ticaretin de ekonomi ve iş imkanları için aynı önemi taşıdığını bildirdi. Temsilci su, enerji ve yiyeceğin birbiri ile ayrılmaz bir bağ olduğunu ve diğer teknolojilerin kıyı bölgelerinde su ile ilgili sorunları çözmek için müsait olduklarını anlattı. Temsilci finansman konusunda Dördüncü Dünya Forumundan bu yana gelişme kaydedildiğini de sözlerine ekledi.

Kamu Kuruluşları ve ticari sendika temsilcileri BM faaliyetleri kapsamında da Dünya Su Forumu benzeri forumların düzenlenmesi ihtiyacı üzerinde durdular. Böyle forumların su ve sanitasyon hakkı üzerinde bağlayıcı sonuçlar doğuracaklarını ilettiler. Kamu kuruluşları ve ticari sendika temsilcileri su işçilerinin de rollerini göz önüne alarak devletleri sürdürülebilir suya erişim ve sanitasyon hakkı için gerekli araçları kullanmaya davet ettiler.

BAKANLAR DEKLARASYONU RESMİ

ADAPTASYONU: Hindistan Forum’un Birleşmiş Milletler 2009 iklim değişikliği müzakerelerine güçlü bir mesaj yollaması gerektiğini belirtti. Aynı zamanda bütün ulusların iklim değişikliklerinde olayı ortak etkilenmelerine karşı iklim değişiklikleri hakkında ayrı birer görevleri olduğunu ve iklim değişikliklerine karşı daha güçlü bir çalışma yapılması gerektiğinde de belirttiler.

5. Dünya Su Forumu’ndan çıkan en önemli neticelerin Bakanlar Deklarasyonu ve İstanbul Su Konsensüs’ü olduğunu belirten Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu Bakanlar Bildirisinin resmi olarak benimsenesi çağrısında bulundu. Sayın Eroğlu taslağın 4 Mart 2009’da tamamlandığını ve bu taslağın uzun bir hazırlık sürecinin son belgesi olduğunu ve bazı temsilciler tarafından talep edildiği üzere tekrar görüşmeye açılmayacağını bildirdi. Sayın Eroğlu taslağı yapmaya yardımcı olan herkese teşekkür etti ve uygulamaya konulduğu takdirde çok başarılı olacağını sözlere ekledi.

Bakanlar Deklarasyonu taraflar arasında şu taahhütleri bulunduyor:

- BKH hedeflerine ulaşım için daha yoğun destek
- Nehir havzalarında ESKY uygulanması
- Su-talebi yönetiminin geliştirilmesi
- Ekosistemlerin korunması, esnekliği artırma ve çevre akışını korumak
- Su nedeni ile olan doğal afetlerin engellenmesi ve cevaplandırılması
- Birleşmiş Milletler sistemi kapsamında suyun temel bir ihtiyaç olduğunu ve insan hakları üstünde konu ile ilgili gerekli çalışmanın yapılmasını sağlamak
- Gelişim planlamalarında su ve sanitasyona gerekli önceliğin verilmesi
- Sınır aşan su kaynaklarının korunmasında ve sürdürülebilir kullanımda gerekli önceliğin verilmesi
- Sınır aşan su kaynaklarının korunmasında ve sürdürülebilir kullanımda gerekli olan iş birliğini sağlamak
- Uyuşmazlık durumlarında su kaynaklarının uluslararası yasalar tarafından korunmasına gerekli saygının gösterilmesi

Forum sırasında en çok konuşulan 15. madde suyun temel bir insan hakkı olması idi. Bazı ülke katılımcıları suyun ve sanitasyonun temel insan hakkı olduğunu ve suyun kültürel değerinin de göz önüne alınması gerektiğini aynı zamanda yerel halkın su yönetimine dahil edilmesi gerektiği çağrısında bulundular.

Soldan-Sağa: Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri, ve Veysel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı, katılımcılara Türk atasözü söylerken

Kapanış törenindeki genç delegeler

KAPANIŞ BİLDİRİSİ: Dünya Su Konseyi Başkanı Ger Bergkamp su gündeminin hükümetler tarafından ön safhalara getirilmesini diledi. Sayın Bergkamp Dünya Su Konseyinin kapasite kalkınması taahhütlerini yerine getirmek için gerekli yardımları da yapacaklarını sözlerine ekledi.

Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu bu Forumun 120 farklı ülkeyi bir araya getirdiği gibi su sorunları, ve sürdürülebilir kalkınma için su yönergeleri yaratmaya da yardımcı olduklarını belirtti. Sayın Eroğlu bu Forumda alınan karar ve uygulamaların “Barış, kardeşlik ve işbirliği” için bir platform olduğunu belirterek sözlerine son verdi.

FORUM KAPANIŞI

GENÇLİK FORUMU DEKLARASYONUNUN OKUNMASI: Genç delegeler Dünya Su Forumu’ndaki katılımlarının savunmasızlıklarından değil kapasitelerinden dolayı olduğunu ilettiler. Ayrıca genç delegeler bu Forumda paydaş olmak yerine ortak olmak istediklerini bildirdiler. Bakanlık Deklarasyonu’ndaki su temel bir insan hakkı olduğunu daha açık olması gerektiğini söylediler.

Daha sona 25 ayrı ülkeden katılan genç katılımcılar tarafından yazılmış olan Gençlik Deklarasyonunu okudular. 5. Dünya Su Forumu temalarına göre düzenlenmiş Deklarasyon şu şekilde açıklandı:

- Kopenhag’da olacak 2009 Birleşmiş Milletler iklim değişikliği müzakereleri’ne 5. Dünya Su Forumundaki önerilerin götürülmesi
- Ulusal yasalarda temiz, uğraşılır, emin ve kolayca ulaşılabilir suyun temel bir insan hakkı olduğunun konulması
- Katılım olmadan iyi idare olamayacağı
- Hükümetlerin kayıtsız şartsız ödeyebilme kapasitesi olan veya olmayanlara içme suyu sağlaması gerektiği ve
- Eğitimleri konusunda karar verilme aşamasında gençlerinde katılımının cinsiyette duyarlı ve güncel sosyal mücadelelere uygun katılımlarının sağlanması

KYOTO DÜNYA SU BÜYÜK ÖDÜLÜ: Japonya Küresel Çevre Politikaları Yöneticisi Hitoshi Ohshima Kyoto Dünya Büyük Su Ödülünü grassroots faaliyetlerini sürdüren bir sivil toplum örgütüne verdi. Ödül Jüri Başkanı William Cosgrove finale kalan son 10 yarışmacının da kadınlar ve gençliği çok çeşitli projelerine katmış olduklarını belirtti. Sayın Cosgrove finalistlerin yapmış olduğu bu öncülüğe iyimserlik ile yaklaştı ve Foruma katılan politikacıların da bu konulara destek vermelerini istedi. Sayın Cosgrove ödülü Hindistan’dan Su Sınırı Çizgisi Organizasyon Tröst’a (Watershed Organization Trust) verdi. Marcella D’Souza ödülü kabul etti ve suyun birleştirici bir güç olması gerektiğini sözlerine ekledi.

Kyoto Dünya Büyük Su Ödülü galibi

KAPANIŞ KONUŞMALARINI: Beşinci Dünya Su Forumundan Oktay Tabasaran, Forumda elde edilen bilgilerin ve ulaşılan sonuçların İstanbul’un dünyaya verdiği hediye olacağını bildirdi. Sayın Tabasaran Forumda kadınların da adilane bir şekilde katıldıklarını anlattı. Sayın Tabasaran DSI, DSK, İstanbul Su Örgütü, İstanbul Belediyesine Forumu destekledikleri için teşekkürlerini iletti. Ayrıca Sayın Tabasaran Su Örgütü, Dünya Su Konseyi ve Forumun düzenlenmesine katkıda bulunan binlerce kişiyi de yardımlarından dolayı tebrik etti.

Kapanış yorumlarında, Dünya Su Konseyi Başkan Yardımcısı Ben Braga, su ile ilgili sorunların yeni düşünme şekilleri ve somut eylemlerle çözülmeyi hak ettiğini anlattı. Sayın Braga, Beşinci Dünya Su Forumunun açık ve demokratik katılımı ve bilgi paylaşımını destekleyici yeni bir süreç

Ben Braga, DSK Başkan Yardımcısı

başlattığını bildirdi. BM Çevre Programı geçmiş Genel Müdürü Klaus Toepfer, Beşinci Dünya Su Forumunun hazırlanmasının üç yıllık bir süreci kapsadığını söyledi. Sayın Toepfer BM Çevre Programının “Yeni Yeşil Eylem Planı”nı anlatırken bunun ekonomik krizi sürdürülebilir olarak açıklayan bir yöntem olduğunu da sözlerine ekledi. Sayın Toepfer katılımcıları kadınları su yönetimindeki rolünü tanıdıklarından ötürü övdü.

Çölleşme süreci konusunda ise hem su hem de çölleşme ile ilgili sorunların Kyoto sonrası bir çerçevede ortak olarak incelenmeleri gerektiğinin önemini de vurguladı.

Dünya Sağlık Örgütü eski Genel Müdürü Tomris Türmen temiz su ve pis su arıtım sistemlerinin bilim adamlarının en önemli buluşu olduğunu belirtti. Sayın Türmen daha iyi sürdürülebilirliği olan gelecek için BKH hedeflerinin uygulanmasının öneminden bahsetti.

Türkiye Orman Bakanlığı Müsteşarı Hasan Sarıkaya şöyle konuştu: “Su biz olmadan var olabilir ancak insanlar su olmadan var olamaz”. Sayın Sarıkaya Forumda bahsedilen en büyük sorun suyu en iyi idare etmenin sorusu olduğunu belirtti ve katılımcıları demokratik ve şeffaf katılımlardan dolayı tebrik etti. Sayın Sarıkaya Forumun suyu ve su ile ilgili iyi yönetim politikalarını politik gündemin ön safhalarına çekmek hedefini ulaştığını bildirdi. Sayın Sarıkaya ilgili paydaşların İstanbul Forum’u sonrasındaki faaliyetlerini değerlendirmek üzere Dünya Su Konseyinin göstergeler hazırlamasını teklif etti. Sayın Sarıkaya öğleden sonra 1:45 itibarı ile Forum’un kapandığını ilan etti.

iisd Reporting
Services

Dünya Su Forumu Bülteni

5th WORLD WATER FORUM
İSTANBUL 2009

5. Dünya Su Forumu Özet Raporu

5. Dünya Su Forumu Sekreteryası ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Gelişme Enstitüsü işbirliği ile yayınlanmıştır

ELEKTRONİK ORTAMDA [HTTP://WWW.IISD.CA/YIMB/WATER/WORLDWATER5/](http://www.iisd.ca/yimb/water/worldwater5/)
SON BASIM, CİLT 82, NUMARA 23, PERŞEMBE, 26 MART 2009

5. DÜNYA SU FORUMU ÖZETİ: 16-22 MART 2009

5. Dünya Su Forumu 16 Mart Pazartesi'nden 22 Mart Pazar 2009'a kadar İstanbul, Türkiye'de toplandı. Forum tatlı su ile ilgili dünyanın en büyük uluslararası etkinliği olup su politikaları ile ilgili konularda küresel boyutla etkili olmak ve sürdürülebilir gelişme ulaşmak için tüm paydaşların katılımını ve diyalogunu öngörür.

5. Dünya Su Forumu'nun ana teması olan Farklılıkların Suda Yakınlaşması, diğer altı tema aracılığı ile incelendi. Bu diğer altı tema şunlardı: Küresel Değişimler ve Risk Yönetimi, insani kalkınmanın ve bin yıllık kalkınma hedeflerinin geliştirilmesi, su kaynaklarının yönetimi ve korunması, idare ve yönetim, finansman, ve eğitim, bilgi ve kapasite geliştirme.

Forum'un teması 100 den fazla tematik oturum, yedi bölgesel oturum ve yerel idarelerin, parlamenterlerin, bakanların ve ülke liderlerinin de katıldığı politik süreçler ile incelendi. Ayrıca Forum'da bir Su Sergisi, Su Fuarı, Çocuk Forumu, Gençlik Forumu, ve kadınların da dahil olduğu tüm paydaşların katıldığı birden fazla toplantı da yapıldı. Değişik ülkeleri, BM örgütlerini, uluslararası organizasyonları, sivil toplum örgütlerini, akademik çevreleri, iş ve endüstri çevrelerini, yerli halkı, gençliği ve basını temsilen 25,000'den fazla katılımcı Forum'a iştirak etti. Forum'un Su Sergisine ise ayrıca 8,000 katılımcı iştirak etti.

Forum 22 Mart Pazar günü sona erdi. Forum'un ana sonuçları Bakanlar Deklarasyonu ve yerel idarelerin üzerinde anlaşma sağladığı İstanbul Su Konsensüsü oldu.

Aşağıdaki rapor Forum esnasında yapılan oturumlardan bazı seçme kısımları içerir. Bu konuda daha detaylı bilgiye <http://www.iisd.ca/yimb/water/worldwater5/> tan ulaşabilirsiniz.

KÜRESEL SU SORUNLARI İLE İLGİLİ KISA BİR TARİHÇE

Tatlı su, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme, politik ve sosyal denge, insanların ve ekosistemlerin sağlığı ve yoksulluğu sona erdirmek için mutlaka gerekli olan tükenebilir bir kaynaktır. Su ile ilgili sorunlar her ne kadar uzun sürelerden beri uluslararası gündemi meşgul etselerde, giderek artan tatlı su ihtiyacının nasıl karşılanması gerektiği konusu son yıllarda daha yoğun müzakerelere sahne olmuştur: Halihazırda 800 milyon insan güvenli içme suyu kaynaklarından yoksundur; 2,5 milyar insan ise yeterli sanitasyondan yoksundur.

Bu sorunlara cevaben, su ile ilgili sorunları uluslararası alanda kesin bir biçimde ele almak üzere Dünya Su Forumu başlatılmıştır. Dünya Su Forumu her üç yılda bir Dünya Su Konseyi (DSK) ve ev sahibi ülke tarafından düzenlenmektedir. DSK, 1996 yılında kurulan uluslararası politikaları belirleyen bir organizasyon olup, yeryüzü'nün tatlı su kaynakları üzerindeki baskıları uluslararası boyutta ele alır. Forum, herkese açık, herkesi dahil eden, tüm paydaşların entegre edilmesine yönelik bir platformdur. Forum'un amacı su ile ilgili sorunların

Toplantı yerinden İstanbul'dan bir görüntü

politik gündemde önemini artırmak, 21. yüzyıl uluslararası su sorunlarının çözülmesi için daha derin tartışmaları desteklemek, sağlam öneriler üretmek ve politik sonuçlar elde etmektir. Dünya Su Forumu uluslararası, bölgesel ve ulusal su diyalogları ile beraber yer alır.

1. DÜNYA SU FORUMU: Mart 1997de Marakeş, Fas'ta yapılan Birinci Dünya Su Forumu, DSK'ya 21. yüzyılda Su, Yaşam ve Çevre için uzun vadeli bir vizyon geliştirme görevini vermiştir. Birinci Dünya Forumu aynı zamanda suyu ticari değere sahip bir emtia olarak değerlendirmeye karşı uyarıda bulunmuş ve birtakım öncelikler belirlemiştir. Bu öncelikler şunlardır: Su ve sanitasyon, paylaşılan su yönetimi, ekosistem korunması, cinsiyet eşitliği ve suyun verimli kullanımı.

BU SAYIDA

Dünya Su Sorunları ile İlgili Kısa Bir Tarihçe	1
5. Dünya Su Forumu Raporu	3
Forum Açılımı	3
3. Dünya Su Kalkınma Raporunun Açılışı	4
Üst Düzey Görüşmeler	4
Tematik Süreç	6
Tematik Süreçin Açılışı	6
Bölgesel Süreç	11
Özel Genel Kurul Toplantıları	13
Politik Süreç	15
Forum Kapanışı	18
Yakında Olacak Toplantılar	19
Sözlük	20

Dünya Su Forumu Bülteni, Dünya Müzakereleri Bildirimi © <enb@iisd.org> yayıncısı olan Uluslararası Sürdürülebilir Gelişme Enstitüsü'nün (USGE) <info@iisd.ca> bir yayıdır. Bu yayını Robynne Boyd, Claudio Chiarolla, Alexandra Conliffe, Tallash Kantai, Wangu Mwangi, Kate Neville, ve Anna Schulz tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Fotoğrafçı Leila Mead'dir. Elektronik ortam yayını hazırlayıcısı Diego Noguera'dır. Türkçe versiyonu Marlen Kokaz-Roy, düzeltmeleri C. Jocelyne Kokaz-Muslu tarafından yapılmıştır. Editör Lisa Schipper'dir, Ph.D. <lisa@iisd.org>. USGE Haberleşme Servisi Direktörü Langston James 'Kimo' Goree VI'dir <kimo@iisd.org>. Bu toplantının kapsanması ile ilgili fonlar 5. Dünya Su Forumu Sekreterliği tarafından temin edilmiştir. USGE'ye 161 Portage Avenue East, 6th Floor, Winnipeg, Manitoba R3B 0Y4, Canada; tel:+1-204-958-7700, fax:+1-204-958-7710 bilgilerinden ulaşabilirsiniz. Bültendeki görüşler yazarların görüşleri olup USGE'nin konu ile ilgili görüşlerinden farklı olabilir. Bültenin alıntılar gerekli akademik referanslar verilerek başka yayınlarda kullanılabilir. Bültenin elektronik kopyaları e-posta listelerine (HTML ve PDF formatları ile) gönderilecektir. Aynı Bülten <<http://www.iisd.ca/>> adresinden de ulaşabilirsiniz. Bültenle ilgili bilgi edinmek ve bültenle ilgili haberleşme hizmetleri için, USGE Direktörü <kimo@iisd.org>, +1-646-536-7556, 300 East 56th St., 11A, New York 10022, United States of America.

2. DÜNYA SU FORUMU: İkinci Dünya Su Forumu, Hollanda'nın Lahey kentinde Mart 2000 yılında yapıldı. Bakanlık deklarasyonu gelecek için önemli sorunları belirledi. Bunlar temel su ihtiyaçlarının karşılanması, yiyecek kaynaklarının korunması, ekosistemlerin korunması, su kaynaklarının bölüşülmesi, risklerin yönetimi, suya değer verilmesi ve suyun akıllıca idaresidir. Deklarasyon'da, bakanlar bu sorunları çözmek için yapılan çalışmalarını düzenli olarak incelemeyi ve Birleşmiş Milletlere (BM) tatlı su kaynaklarının periyodik olarak yeniden değerlendirilmesi için destekte bulunmayı kabul ettiler.

BM MİLENYUM ZİRVESİ: Eylül 2000 yılında BM'nin merkezi New York'ta yapılan zirvede, dünya liderleri Binyıl Deklarasyonu'nu kabul ettiler. Bu Deklarasyon sekiz tane Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni (BKH), ve 18 ayrı hedefi belirledi ve bunların arasında 2015 yılına kadar güvenli içme suyu kaynaklarına ulaşımı olmayan insanların sayısının yarıya indirilmesi de vardı.

TATLISU ÜZERİNE ULUSLARARASI KONFERANS: Sürdürülebilir Gelişim Dünya Zirvesi'ne (SGDZ) hazırlanmak amacıyla ile Tatlı su üzerine Uluslararası Konferans Almanya'nın Bonn kentinde Aralık 2001 yılında toplandı. Konferans'ta yoksullar için adil suya ulaşım ve sürdürülebilir su kaynaklarına ulaşım, su kaynaklarının sürdürülebilirliği ve adil yönetimi için stratejiler, farklı cinsiyetlerin entegrasyonu için perspektifler ve finansal kaynakların su altyapısı için mobilizasyonu konuşuldu.

SGDZ: Ağustos-Eylül 2002 yılında, Güney Afrika'nın Johannesburg şehrinde toplanan dünya liderleri BKH'nin güvenli içme suyu ile ilgili hedeflerini genişleterek 2015 yılına kadar sanitasyondan yoksun olan insanların sayısını da yarıya indirmekte mutabık kaldılar. Johannesburg Uygulama Planında diğer su ile ilgili tespit edilen hedefler entegre su kaynakları yönetimleri (ESKY) geliştirmek ve 2005 yılına kadar su verimlilik planlarını ilerletmektir. Devletler, kredi kurumları ve uluslararası organizasyonlarda su ve sanitasyon alanında birkaç gönüllü ortaklık çalışması başlatıldı.

3. DÜNYA SU FORUMU: Mart 2003'te Japonya'nın Kiyoto ve Shiga şehirlerinde yapılan Üçüncü Dünya Su Forumunda Bakanlar suyun sürdürülebilir kalkınmadaki önemini vurgulayan bir deklarasyon yayınladılar. Aynı zamanda Su ile ilgili Eylemler Portföyü'nü yayınladılar. Bu Portföy'de hayati bir kaynak olan su ile ilgili 3000'den fazla yerel eylem planı yer aldı. Uluslararası Para Fonu'nun eski Yönetici Direktörü olan Michael Camdessus, başkanlığındaki üst-düzyer bir panel tarafından hazırlanan "Herkes için Suyun Finansmanı" raporu da bu Forum'da sunuldu. Bunun sonucunda "Herkes için Su Finansmanı" sağlayacak ara oturumu görevli takımı oluşturuldu.

29. G8 ZİRVESİ: 2003 yılının haziran ayında Fransa'nın Evian şehrinde toplanan zirvede sekiz ülke liderleri (G8) su eylem planını kabul ederek BKH ve SGDZ kotalarına uygun olarak 2015 yılına kadar temiz su ve sanitasyondan yoksun olan insanların sayısını yarıya indirmek hedeflerine ulaşmak için yardımda bulunacaklarını kabul ettiler. Bu eylem planı doğrultusunda, G8 ülke liderleri kendilerini iyi idareyi teşvik etmek, bütün finansal kaynakları kullanmak, yerel yöneticileri ve toplumu güçlendirerek altyapıyı oluşturmak, denetimi, değerlendirmeyi ve araştırmayı güçlendirmek ve uluslararası organizasyonların etkileşimini kuvvetlendirmek üzere taahhütte bulundular.

12. VE 13. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜREBİLİRLİK KALKINMA KOMİSYONU OTURUMU (SKK 12 & SKK 13): Nisan 2004 ve Nisan 2005 yıllarında 12. ve 13.üncüsü New York'ta yapılan oturumlarda, SSK su, sanitasyon ve insan yerleşimleri ile ilgili uluslararası

taahhütlerin uygulanmasının hızlanması politikaları ve opsiyonları üstünde odaklandı. Su ile ilgili SKK -13 dokümanı taraflar arasında şunları talep etmektedir: BKH ve SGDZ 2015 su hedeflerine hızlandırılmış bir şekilde ulaşabilmek için kaynakların artırılması ve hukuki düzenleme, piyasa araçları, harcanan parayı telafi etmek, dar gelirli için özel teşvikler, küçük çaplı üreticiler için ekonomik teşvikler ve benzeri politika araçlarının tam olarak kullanılması, su talebini artırmak ve özellikle tarımda kaynak idaresi ve 2005 ESKY hedeflerine ulaşmakta güçlük çeken ülkelere finansal ve teknik açıdan gerekli desteğin bir an önce sağlanması.

2005-2015 ULUSLARARASI ON YILLIK EYLEM PLANI "YAŞAM İÇİN SU": BM tarafından hazırlanan, Uluslararası On yıllık Eylem Planı su ile ilgili programların ve projelerin yürütülmesi ve su ile ilgili sorunların her kademedeki çözümünün kolaylaştırılması için işbirliğini hedeflemiştir. Temel hedefler şunlardır: Sanitasyona ulaşım, afetlerin önlenmesi, kirlilik, sınır aşan su sorunları, su, sanitasyon ve cinsiyet ayrımı, kapasite artırımı, finansman ve ESKY. Afrika kıtası On yıllık Eylem Planının uygulanması için öncelikli önemde tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ DÜNYA SU FORUMU: Dördüncü Dünya Su Forumu, Mart 2006 yılında Meksika'nın Meksiko şehrinde yapıldı. Bakanlar, deklarasyonlarında su ve sanitasyonun ulusal süreçte öncelikli olarak yer alması gerektiğini ve özellikle de ulusal sürdürülebilir kalkınmanın ve yoksulluğu azaltmanın stratejik yollarının bulunmasının önemini vurguladılar. Uluslararası alanda kabul edilmiş olan SGDZ hedefleri doğrultusunda güvenilir içme suyu ve temel sanitasyona ulaşım için taahhütlerini yenilediler ve parlamenterlerin ve yerel yöneticilerin bu konu ile ilgili yardımcı rollerinin önemini vurguladılar. Deklarasyon aynı zamanda yerel ve uluslararası kapasite artırma politikalarının önemini ve su ile ilgili afetlerin önlenmesi için işbirliğinin önemini tanıdı.

DÖRDÜNCÜ DÜNYA SU FORUMUNDAN BERİ OLAN GELİŞMELER

BEŞİNCİ DÜNYA SU FORUMU HAZIRLIK ÇALIŞMALARI: Beşinci Dünya Su Forumundan önce Forumun temasal, politik ve bölgesel koordinasyonlarını belirlemek üzere birkaç hazırlık toplantısı yapıldı. Türk Kadınları Su Koalisyonu Forumdaki rolünü belirlemek üzere iki defa buluştu.

Temasal koordinasyon toplantıları: Forumda tartışılacak olan temaları, konuları ve hedefleri belirlemek üzere birkaç kere tüm paydaşların da katıldığı toplantılar yapıldı.

Politik koordinasyon toplantıları: Nihai deklarasyona bağlı olarak yayınlanacak olan taslak Bakanlık deklarasyonu ve İstanbul Su Strateji Rehberini görüşmek üzere dört hazırlık toplantısı yapıldı. Parlamenterler Kasım 2008 yılında Fransa'nın Strasburg şehrinde Su Parlamentosu Forumu için gündemlerini belirlemek üzere toplandılar. Yerel yöneticiler İstanbul Su Anlaşmasını hazırlamak için Kasım 2008'de İstanbul, Türkiye'de toplanan Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler Dünya Konseyi'de olmak üzere birkaç kere toplandılar.

Bölgesel koordinasyon toplantıları: Forumun dört bölgesi (Afrika, Amerika, Asya-Pasifik ve Avrupa) ve üç alt bölgesi (Türkiye içi ve civarı, Akdeniz ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika ve Arap ülkeleri) Forumu hazırlanmak amacıyla ile toplantılar düzenlediler ve Bakanlar deklarasyonunda yayımlanabilecek konuları belirlediler.

2008 ULUSLARARASI SANİTASYON YILI: BM tarafından düzenlenmiş olan Uluslararası Sanitasyon Yılı'nın hedefi BKH'nin sanitasyon bilinçliliğinin artırılması ve bu yönde ilerlemenin hızlandırılmasıydı. Yılın Eylem

Plan'ın kapsamı bilinçliliği artıracak etkinlikler, yayınların yayımlanması ve güncelleştirilmesi, taahhüt ve ulaşılabilirliğin denetimi, uygulamanın ilerletilmesi, kapasitenin güçlendirilmesi ve maliyetlerin ve faydaların değerlendirilmesiydi.

SKK'NIN 16. OTURUMU: Haziran 2008 yılında New York'ta yapılan SKK'nın 16. oturumu, SKK'nın 13. oturumunun su ve sanitasyon kararlarının uygulanmasını inceledi. Temsilciler şu andaki durum ışığında Afrika'nın su ve sanitasyon ile ilgili BKH ne ancak 2076 yılında ulaşacağını tespit ettiler. SKK'nın 13. oturumunun SGDZ kararlarının uygulanması yavaş oldu ve özellikle yoksullar arasında değişimi gözlemlemek için delil teşkil edecek araçlar eksikti. Temsilciler altyapıyı iyileştirmek ve olanı muhafaza edebilmek için yatırımı teşvik ettiler. Temsilciler aynı zamanda kapasite artırımı, iyi idareyi teşvik, sınır aşan sularda yönetim ve finansal yardımın özellikle de Afrika için hayati önemi üzerinde durdular.

34. G8 ZİRVESİ: Japonya'nın Toyako şehrinde Haziran 2008 yılında toplanan Zirvede, G8 ülkelerinin liderleri Evian Su Eylem Planını 2009 G8 Zirvesinden önce inceleyerek, bu planı yürürlüğe koymak için tekrardan faaliyete geçmeyi öngördüler. Ayrıca liderler Aşağı Sahra Afrika ve Asya-Pasifik üzerinde odaklanarak ESKY ve "İyi Su Yönetimi"ni teşvik etmek için mutabık kaldılar. Kullanılacak yöntemler ise şunlardır: sınır aşan su havzaları ile ilgili uluslararası organizasyonları güçlendirmek, su ile ilgili ekspertiz ve teknolojileri geliştirmek için kapasite artırımı çalışmalarını desteklemek, bilgi toplanması ve kullanılmasını ve iklim değişikliğine adaptasyon temin etmek.

"SU İLE BARIŞ": Eski Sovyetler Birliği lideri Mikhael Gorbachev eşliğinde, Şubat 2009 yılında Brüksel, Belçika'daki Avrupa Parlamentosunda toplanan Dünya Politik Forumu, Avrupa Parlamenterler Birliği ve Avrupa Su Politikaları Araştırma Enstitüsü, su ile ilgili sorunların İklim Değişimi ile ilgili Kiyoto Protokol'ünü takiben başka bir anlaşmada değerlendirilmesi için bir girişimde bulundu. Katılımcılar bir Dünya Su Protokolü Bildirisi hazırlanması için teklifte bulundular. Bildirinin konusu anlaşmazlıkların önlenmesi, herkese su hakkının verilmesinin teşviki ve dünya su kaynaklarının gelecek nesiller içinde korunmasıdır.

1. G77 SU İLE İLGİLİ BAKANLAR FORUMU: Şubat 2009 yılında Muscat, Umman'da yapılan G77 Bakanlarının katıldığı toplantıda Muscat Su Deklarasyonu kabul edildi. Taraflar arasında deklarasyona göre Güney-Güney arası bilimsel, teknolojik ve bilgisel değiş-tokuşun iyileştirilmesinin önemi vurgulandı, BM'ye ilgili araştırmaları desteklemek ile ilgili önemli görevler düştüğü vurgulandı, bio-teknolojinin yoksulluğu azaltmak için yüksek potansiyeli olduğu belirtti bu teknolojilerin daha iyi anlaşılması gerektiği vurgulandı. Taraflar yıllık toplantıları gerektiğince yapmak üzere anlaştılar.

KADIN BAKANLAR VE LİDERLER ÇEVRE İLETİŞİM AĞI (KBLÇİA) 1. ORTAK FORUM TOPLANTISI: Şubat 2009'da Nairobi Kenya'da yapılmış olan, KBLÇİA ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (BMÇP) ortak toplantısında, 25. BMÇP Yönetim Kurulu Oturumu/Küresel Bakanlık Çevre Forumu'nda da göz önüne alınmış konular tartışıldı. Su üzerine katılımcıların tavsiyeleri şunlar idi: hem su hem de çevre kaynaklarının yönetimi ve korunmasında kadının yerinin merkezi oluşunun kabul edilmesi; su ve çevre yönetim politikaları ve stratejilerinin cinsiyet farklılığına saygı duyması ve özellikle dikkatin cinsiyet ve cinsiyet-ayrıştırılmış verilerin toplanması ve çok taraflı milli politikaların uygulanabilirliğinin takip edilmesi için cinsiyet göstergelerinin geliştirilmesi.

5. DÜNYA SU FORUMU RAPORU ÖZETİ

FORUM'UN AÇILIŞI

AÇILIŞ KONUŞMALARI: 5. Dünya Su Forum'unu, 5. Dünya Su Forum'u Genel Sekreteri Oktay Tabasaran 16 Mart Pazartesi günü açtı. Sayın Tabasaran, Forum'un acil derecede önemli olan verimli su kullanımı amacını görüşmek ve aynı zamanda yerel su yönetimi, ekonomik ve insani ve Binyıllık Kalkınma Hedeflerinin (BKH) tartışılacağı bir buluşma yeri olacağını belirtti.

Dünya Su Konseyi (DSK) Başkanı Loïc Fauchon suya erişimin acil olduğunu bildirdi. Başkan, politik iradenin uyumlu su paylaşımı konusunda önemini belirtti ve

Loïc Fauchon, DSK Başkanı

verimli su yönetimi gereksinimi, en yoksul insanların korunmasını ve sanal su ilkesinin de çok önemli konular olduğunu ilettiler.

İstanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş, şehre gelen katılımcıları karşıladı. Sayın Topbaş, şehirlerin başlıca su kaynakları tüketicileri olduğunu ve yerel yönetimlerin doğal kaynakları korumaları ve uzun vadeli su güvenliğini korumak konularında çok önemli bir rol oynadıklarını belirtti.

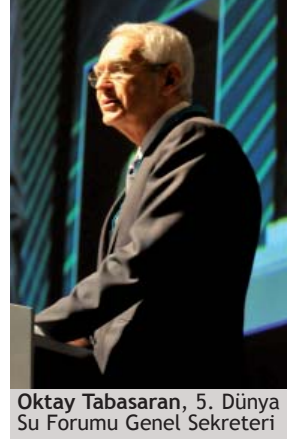
Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, barış ve dengeye ancak su kaynaklarının adil bir şekilde bölünmesi ile ulaşabileceğini vurguladı. Forum'un amacının "herkes için kaliteli su" sağlamak olduğunu açıkladı. Suyun kalkınma için kritik olduğunu ve büyük altyapı projelerinin Türkiye'de su güvenliğini temin etmede önemini ve Afrika'daki kuraklığın da konuşulması gerektiğini not etti.

Meksika Ulusal Su Komisyonu Genel Müdürü José Luis Luege Tamargo, Meksika Cumhurbaşkanı Felipe Calderón adına Meksika'daki 4. Dünya Su Forumu'ndan sonra başlatılan su yönetimi, iklim değişikliği ve altyapı projelerini açıkladı.

BM Genel Sekreteri Yardımcısı Sha Zukang, BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon adına Dünya Su Forumu'nun değerini politik toplumla sivil toplum arasındaki diyalogu kolaylaştırmak olarak belirledi. Sayın Zukang Forumda dört stratejik alanın üzerinde durulmasını teklif etti. Bu alanlar şunlardır: su ve iklim değişikliği arasındaki bağlantının

BM Başkan Müşaviri Sha Zukang

Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri

Soldan-Sağa: Albert II, Monako Prensi; Abdullah Gül, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı; ve Emomali Rakhmon, Tacikistan Cumhurbaşkanı

vurgulanması; finansal kaynaklar desteği ile insan ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi; uygulanabilirlik kapasitesi artırmak için afet riskinin azaltılması ve sınırları aşan su yönetiminde işbirliğinin öneminin anlaşılmasıdır.

Fas Başbakanı Abbas El Fassi, Forum'un 2008 Dünya Yiyecek Güvenliği ile ilgili olan üst düzeydeki konferansı takip ettiğine işaret etti, ve Forum'un 2012 sonrası iklim değişimi rejiminden sonra gelen 2009 BM müzakerelerine ön ayak olması gerektiğini bildirdi. Sayın El Fassi Forumu şu andaki uluslararası finansal kriz sürecinde değerlendirdi.

Japon Velihaht Prensi Naruhito, bakanlık düzeyi diyalogların ve bölgesel zirvelerin işbirliğini teşvik etmekteki rolünü anlattı. Sayın Naruhito, su sektöründe finansmanın önemine, su ve iklim değişimi arasındaki bağa, BKH'yi gerçekleştirmek için su ile ilgili sorunların çözülmesi gerektiğine ve BM-Su'nun kapasite artırımı ve denetimde olan rolünü açıkladı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı, Abdullah Gül, "farklılıkların suda yaklaştırılması" temasına değinerek Forum'un su yönetimini iyileştirmek için yapılan işbirliği çabalarını bir ileriki kademeye ilerletme imkanı taşıdığını söyledi. Su ile ilgili konuların sadece teknik değil aynı zamanda politik önemi olan konular olduğunu da sözlerine ekledi.

Kapanışta 21 ülkeden gelen çocuk temsilciler sahne olarak kültürel işbirliğini sembolize ettiler. Daha sonra ise Hazar ve Doğu Akdeniz bölgelerindeki 23 farklı ülkeden gelen müzisyenlerden oluşan Tefharmoni Orkestrası sahne aldı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BAŞBAKANININ SU ÖDÜLÜ: DSK Yönetim Kurulu üyesi, İrfan Aker Türkiye'nin Başbakanı adına, basın kuruluşlarının temsilcilerine ulusal ve uluslararası su meselelerini kapsadıkları için onları onurlandıran Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Su Ödülü'nü takdim etti. Uluslararası ödül, Uluslararası Su Medyasından Alison Bartle'ye verildi. Ulusal ödüller (Anadolu Ajansı'ndan) Özgür Çoban, (Kanal 24'ten) Özgür Yıldırım, (Zaman Günlük

Açılış töreni katılımcılarına mesaj tutan çocuklar

Gazetesi'nden) Gürhan Savgı, ve NTV'de yayınlanan Yeşil Ekren Programı'ndan (Erman Yerdelen tarafından) kabul edildi.

KRAL II. HASAN BÜYÜK DÜNYA SU ÖDÜLÜ:

Başbakan El Fassi su kaynaklarının yönetimi ve geliştirilmesi için işbirliği ve dayanışma alanlarında verilecek olan Kral II. Hasan Büyük Dünya Su Ödülünü tanıttı. Su ve Çevre İşleri'nden sorumlu Fas Devlet Bakanı, Abdelkébir Zahoud, ödülü Arap Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Fonu Genel Müdürü Abdulatif Yousef Al-Hamad'a takdim etti.

3. DÜNYA SU KALKINMA RAPORU SÜRECİNİN BAŞLATILMASI

Pazartesi öğleden sonra, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, ve Kültürel İşbirliği Örgütü Genel Müdürü Koichiro Matsuura, "Değişen bir dünyada su adlı" Üçüncü Dünya Su Kalkınma Raporu (DSKR-3) sürecini başlattı. Sayın Matsuura, raporun gelecekteki su sorunlarını ele alan ana mesajlarını şöyle belirledi:

- Su uzmanlarını karar verme süreçlerine dahil etmek,
- Su kullanımı ile ilgili enerji sektöründe iklim değişikliği ile ilgili kararlara önem vermek,
- İyi su idaresi amacı ile denetim ve değerlendirme çalışmaları yapmak,
- Gelişmekte olan ülkelerde kapasite artırımı çalışmaları yapmak.

Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon, Raporun politika belirleyenlere su idaresi ile ilgili en son gelişmeleri ve teknolojileri uygulamada yardımcı olacağını belirtti. Brezilya'nın Başkan Yardımcısı Narcio-Rodrigues de Silveria bu sorunları ele almak üzere hemen bir "Dünya Su Parlamentosu" kurulmasını teklif etti. Ulusal ve yerel politika yapanlar, BMyi temsil eden örgütler ve kalkınmayı temsil eden örgütler ve diğer konuşmacılar DSKR-3ü su kaynakları yönetiminin sürdürülebilirliği için memnuniyetle karşıladılar. Rapor'un su odaklı bir temadan su kaynaklarının tüketimini açıklayan dış etkenleri açıklayan bir eğilime yöneldiğini ve ülkeler arası sektörler arası ve paydaşlar arası işbirliğini teşvik ettiğini açıkladılar.

YÜKSEK-DÜZEYDE OTURUMLAR

Salı ve Cuma günleri arasında beş tane yüksek düzeyde oturum toplandı. Bu oturumlar şu konuları ele aldı: su ve afetler; finansman; su, yiyecek ve enerji; sanitasyon; ve adaptasyon. Aşağıda bu oturumlardan üçü anlatılmaktadır.

SU VE AFETLER: Salı sabahı Japonya Velihaht Prensi Su ve Afetler ile ilgili üst-düzyer oturumu tanıtmak üzere sözü aldı. Prens geçmiş tecrübelerden ders alınması gerektiği ve suyun iyi yönetimi için yaratıcılık ve işbirliğine dayalı bir görüş geliştirilmesi gerektiğini önemle vurguladı.

Üç katılımcı oturumu açtı. Bunu takiben BM İnsani İşler Genel Sekreter Yardımcısı Margareta Wahlström ve Dünya Ekonomik Forumu Su Güvenliği ile ilgili Küresel Gündem Başkanı Margaret Catley-Carlson iki ayrı oturumu yönetti.

Soldan-sağa BM Genel Sekreter Yardımcısı Sha Zukang; Hollanda Portakal Prensi Willem-Alexander; Japon Velihaht Prensi Naruhito; Han Seung-Soo, Kore Başbakanı; ve Hong Soja, ve eşi

Oturumu açan DSK Başkanı, Loïc Fauchon 2005-2015 Hyogo Eylem için Çerçeve Anlaşmasında “acilen ele alınması gereken konuları” belirledi. Bu konular arasında kalkınma planlarında afetlerin azaltılması için risk azaltıcı tedbirlerin alınması ve iklim değişikliğine adaptasyon için tedbirlerin alınması öngörüldü. Kore Başbakanı Han Seung-soo, küresel esnekliği artırmak için stratejilere değindi. Bunu yapabilmek için Sayın Seung-soo şunları önerdi: hidrolojik bilgilerin paylaşımı, uygun politik ve hukuki taslakların oluşturulması. BM Genel Sekreteri Yardımcısı Sha Zukang, BM örgütlerini savunmasız ülkelere ulusal afet planları yapıp yürütmek konusunda yaptıkları yardımlardan dolayı övdü.

Han Seung-soo, Kore Başbakanı

Oturum konuşmalarında, oturumcular afete cevap verme ve afeti önlemenin birbirini tamamlayıcı etkinlikler olduğunu anlattı. Oturumculara ayrıca reaktif bir afet önleme yönetimi stratejisi yerine proaktif ve afetleri önleyen bir yönetim stratejisine geçmenin önemine işaret etti. Taraflar ülke tecrübelerinden de bahsettiler. Konuşmalar esnasında panelistler aşağıda sıralanan konulara temas ettiler: eğitim ve öğretim gelişimi, uluslararası toplum için öncelikler, tahmini ve ön uyarı sağlayıcı sistemler, daha katı imar düzenlemeleri, gelişmekte olan ülkeler için finansal ve teknolojik yardımlar ve kapasite artırımı, afetler sırasında hızlı uluslararası yardım, teknoloji transferleri, Afganistan ve Tacikistan arasında ortak göl havzalarının yönetimi için işbirliği. Altyapı, bilgi değişimi ve enstitü kapasitesi konularında oturumcular baraj ve su depolarının kuraklık ve selin etkilerini azaltmak açısından etkili bir yöntem olduğunu, tahmini ve erken uyarıcı sistemlerin, afetlerin önlenmesinde önemli bir rol oynadıklarını, organizasyonların hazır olmalarının, kapasite artırımının ve finansal yardımın ve teknik bilgi değişimlerinin gelişmekte olan ülkeler için önemini anlattılar.

Katılımcılar taraflar arasında aşağıdaki konuları da tartıştılar: uluslararası toplum için öncelik belirleme, eğitim, daha sıkı imar kanunları, ve Dünya Bankasının iklim değişikliği, zararların azaltılması ve adaptasyon bağlamındaki rolü.

FİNANSMAN: Salı günü iki oturumcu Türkiye Devlet Bakanı Mehmet Şimşek başkanlığında toplanan su sektörü için finansmanı mevcut uluslararası finansal kriz gündeminde tartıştılar.

Suez Çevre’den Patrick Cairo nakit girişinin; gelir kaynaklarının; sermaye iyileştirmelerinin ve su sektöründe düşük gelirli için yardım programlarının finansal krizden en çok etkilendiklerini anlattı. Başkan Şimşek ekonomik kriz nedeni ile azalan finansman kaynaklarına rağmen en çok ihtiyacı olan insanlara su ve sanitasyon temin edilebilmesi için finansman mekanizmaları bulunabileceğini ileri sürdü. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Birliğinden (EİKB) Angel Gurria hükümetlerin finansal uyarı paketlerine su projelerini de eklemeleri için hızlı hareket edilmesini tavsiye etti.

Katılımcılar daha sonra BM Tarım ve Gıda Örgütü’nden Alexander Müller ile beraber tarım için suya yatırımın gereksinimini, ve sektöre yönelik finansman ihtiyaçlarını konuştular. Sayın Müller sulamanın faydalarını şöyle sıraladı: ürün artışı, üretim stabilizasyonu, çiftlik gelirleri artışı ve yoksulluğun azaltılması.

Oturumcular, Hollanda Portakal Prensi ve BM Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu üyesi (BMSSDK) Willem-Alexander ile beraber su sektörü finansmanı için değişik stratejiler ve kaynaklara eğildiler. Bunlar arasında yerel paraya dayalı borç piyasaları ve hedefe yönelik resmi kalkınma yardımının (HYRKY) bu konularda çok yardımcı olabileceğini

Soldan-Sağa: Katherine Sierra, Dünya Bakanı; Başkan Mehmet Şimşek, Türkiye Devlet Bakanı; Patrick Cairo, Suez Çevre; ve Alexander Müller, TGO

anlattılar. Avrupa Ulusal Bankası’ndan Simon Brooks entegre olmuş finansal stratejileri tartıştı. Uluslararası Japon İşbirliği Ajansı’ndan Kazushi Hashimoto, yerel finansal kaynakların mobilize edilmesini ve HYRKY’yi kullanmanın özel fonlara etkisini tartıştı. Katılımcılar ayrıca altyapıda özel sektör yatırımlarını tartıştılar.

Verimlilik teması oturumda meydana çıktı. Asya Kalkınma Bankası’ndan Arjun Thapan, Asya’da su sürdürülebilirliğinin ve sanitasyon tedarikinin yönetim ve verimlilik üzerine odaklanmayı gerektirmekte olduğunu belirtti. Dünya Bankası’ndan Katherine Sierra su ve enerji verimliliği inisiyatiflerini birbirine bağlamayı teklif etti. Katılımcılar BKH’lerine ulaşmak için tekrar sözleşmek gereğini vurguladılar. BM Genel Sekreteri Yardımcısı Sha Zukang güvenilir su ve sanitasyon temininin “ahlaki bir gereklilik” olduğunu söyledi.

ADAPTASYON: Cuma günü iki oturumcu açılış konuşmasını yaptı ve onu takiben tartışmalar başladı. DSK Genel Direktörü Ger Bergkamp, su ile ilgili çevrelerde “iklim değişikliği” teriminin “adaptasyon” anlamına geldiğini not etti. Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, Türkiye’nin iklim değişikliği konusunu ele alan uluslararası çabalara katkıda bulunmaya kararlı olduğunu söyledi.

Oturum esnasında Hollanda Ulaşım, Bayındırlık İşleri ve Su İdaresi Yardımcı Bakanı Tineke Huizinga, adaptasyonun azaltma kadar önemli olduğunu vurguladı. UDKD Genel Müdürü Julia Marton-Lefèvre, bent ve baraj gibi altyapıların işlevlerinin sıklıkla vurgulandığını, fakat bu görüşmelerin aynı zamanda da su tabakası ve nehir havzası gibi doğal altyapıların da önemini vurgulaması gerektiğini söyledi. Güney Afrika Su İşleri ve Ormancılık Bakanı Lindiwe Benedicta Hendricks, su kullanımının arz yönetimi yerine bulunabilirliğe göre adapte edilmesinin sonuçlarının altını çizdi.

Fransa Ekoloji, Enerji, Sürdürülebilir Gelişim, ve Arazi Gelişim Bakanı Jean-Louis Borloo, Kopenhag’da görüşmelerin su konusuna odaklanması ihtiyacına ve Çek Cumhuriyeti Birinci Çevre Bakanı Jan Dusik, adaptasyon konusunda bir eylem planında 2009 Kopenhag iklim değişikliği görüşmelerinde anlaşmaya varılması gerektiğini söyledi. Ulusal Okyanus ve Atmosfer Birliği temsilcisi Roger Pulwarty, öğrenme ve bilgi paylaşımı süreçlerinin iklim değişikliği diyaloguna eklenmesi gerektiğini bildirdi. Oturumcular su ve enerji projelerinde kesin eylemler yapılması gerektiğini ve suyun sektörler arası rolüne dikkat çektiler. BM Çevre Programı Yürütme Direktörü Angela Cropper, suyun doğasından kaynaklanan bu sorunu aşmak için BM-Su’yun başlatıldığını anlattı.

Adaptasyon için gerekli yüksek maliyetler konusunda, Sayın Eroğlu adaptasyon için finansal bir yapının geliştirilmesini teşvik etti. Adaptasyon fonlarına öncelik konusunda ise Swiss Re’den David Bresh, adaptasyon fonlarının, hazırlık önleme, teknoloji, ve risk transferi mekanizmaları alanındaki yönlendirilmesini önerdi. Forum’da kamu ve özel sektör fonları arasındaki denge konuşuldu. Sayın Bergkamp, Forumdaki tartışmaların adaptasyonu kolaylaştırmak için kamu sektörünün güçlendirilmesi ihtiyacında birleştiğini belirtti.

Forumda Güney Afrika dansçıları

TEMATİK SÜREÇ

5. Dünya Su Forumu'nun ana teması olan "Farklılıkların Suda Yakınlaşması", Pazartesi'den Cumartesi'ye kadar altı tema aracılığı ile incelendi. Bu diğer altı tema şunlardı: küresel değişimler ve risk yönetimi, insani kalkınmanın ve bin yıllık kalkınma hedeflerinin geliştirilmesi, su kaynaklarının yönetimi ve korunması, idare ve yönetim, finansman, ve eğitim, bilgi ve kapasite geliştirme. Bu temalar 23 konuya bölündü ve bu konular 100'den fazla tematik süreç içinde incelendi. Bu raporda konular her tema altında listelendi ve bu konuların bazıları oturumların özetlerinden seçmelerle aşağıda açıklandı.

TEMATİK SÜREÇLERİN AÇILIŞI

Altı temanın organizasyon temsilcileri tematik süreci açıkladılar. "Küresel değişim ve risk yönetimi" teması Su ve İklim Kooperatif Programı (SİKP), BM Çevre Programı ve Dünya Meteoroloji Organizasyonu (DMO) tarafından toplandı. Bu oturumda SİKP'den Henk van Schaik, "küresel değişim ve risk yönetimi" teması üzerine su, iklim değişikliği, afetler ve göç arasındaki bağlantıların önemine değindi. İnsani kalkınmanın ve binyıllık kalkınma hedeflerinin" ulaşılması teması oturumu BM Tarım ve Gıda Örgütü ve BM-Su Masası tarafından toplandı. BM-Su Masası başkanı, Pasquale Steduto, hemen yerel eyleme geçebilmek amacı ile ulusal kapasitenin güçlendirilmesini önerdi. "Su kaynaklarının yönetimi ve korunması" oturumu Amerikan Su kaynakları Birliği, Devlet Su İşleri Türkiye ve Doğal Kaynakları Koruma Teşkilatı (DKKT) tarafından toplandı. DKKT'nden, Karin Krchnak, insan ve çevrenin ihtiyaçlarının giderilmesi amacı ile entegre su kaynakları yönetiminin (ESKY) önemini vurguladı.

Andre Dzikus, BM İnsan Yerleşimleri Programı (BM-Habitat), "idare ve yönetim" konusu üzerine su ve sanitasyon krizinin bir idare ve yönetim problemi olduğuna ve bir kaynak problemi olmadığına dikkati çekti. Dünya Bankası'ndan, Abel Mejia, finansman konusu ile ilgili olarak sürdürülebilir finansmana karşı mevcut engelleri, su hizmetlerinin fiyatlandırmasını, ve yoksullar için su ve sanitasyon hizmetlerine ulaşımı tartıştı. "Eğitim, bilgi ve kapasite oluşumu" teması BM Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü (BM- EBKİÖ), Türk Kadınları Kültür Birliği (TURKKAD) tarafından toplandı. Oturumda BM-EBKİÖ

Soldan-Sağa: Henk van Schaik, Su ve İklim Kooperatif Programı; BM-Su Başkanı/ YTO, Pasquale Steduto; Karin Krchnak, Doğal Kaynakları Koruma Teşkilatı; Piers Cross, Su Araştırma Komisyonu; Mark Smith, IUCN Su Programı; Letitia Obeng, Küresel Su Ortaklığı Komisyonu, Bert Diphoom, BM-HABITAT; ve Doğan Altınbilek, 5. Dünya Su Forumu

Uluslararası Hidroloji Programı'ndan (BM EBKİÖ UHP) Andras Szöllösi-Nagy, 5. Forum Bakanlık deklarasyonu taslağının öngörüşüme toplantılarında öngörülen metinlerden daha az etkili bir dil benimsediğine dikkat çekti.

Oturumcular Forumun altı ana temasının bakanlar sürecine iletilmesi gerektiğini önemle vurguladılar tematik sürecin harcanan parayı telafi etmek ve su fiyatlandırması gibi kritik konularda mutlaka ortak anlaşma zeminleri yaratması gerektiğini anlattılar.

TEMA 1: KÜRESEL DEĞİŞİM VE RİSK YÖNETİMİ

Katılımcılar Salı gününden Perşembe gününe kadar bu tema altında oturumlara katıldılar. Tema üç ana başlık altında incelendi. "İklim değişimine adaptasyon" konusunda ana noktalar ulusal bütçelerin adaptasyon konusuna yönlendirilmesi gerektiği, adaptasyon finansmanı için bir taslak geliştirme gereği, özel sektörle işbirliği yaparak çözümler üretmek, adaptasyon kullanımı konusunda mekanizmaların değerlendirilmesi, su ve adaptasyonun birbirine bağlanması, ve adaptasyon konusunun bir yaşam biçimi olarak görülmesi olarak belirlendi. Suyun iklim değişimi gündeminde bir öncelik olması gerektiği de belirtildi.

"Suya dayalı göçte arazi kullanımı ve insan yerleşimlerini değiştirmek" konusunda katılımcılar öncelikle göçün nedenlerinin keşfedilmesi gerektiğini ve kırsal kalkınma inisiyatiflerine yeniden öncelik verilmesi gereği anlatıldı. Şehirselleşme ve kırsal ve uluslararası ve ulusal boyutta göçün farklılıklarına da değinildi. Göçün bir adaptasyon yöntemi olduğu ve aslında adaptasyona uyumsuzluk olmadığı üzerinde duruldu. Ayrıca suyun direkt göç nedeni olması ile ilgili olarak su konusunda değişik görüşler tartışıldı.

Afetleri azaltmak ve önlemek için devlet, bilim ve sivil toplum arasındaki üçlü diyalogların etkili ve enteraktif bir süreç olması için katılımcılar reaktif bir süreçten proaktif bir sürece geçilmesi gerektiğini ve ulusal sorumluluğun ve erken uyarı sisteminin gereğini vurguladılar.

Su ile ilgili risklerin değişen iklimde yönetimi:

Katılımcılar iklimde oluşan değişiklikler ile artan doğal afetlere dikkat çektiler. Bazı katılımcılar olağan üstü olayların bir afete neden olabileceğini vurguladı aynı zamanda olağanüstü olaylara insan tepkilerinin de afete neden olabileceğini anlattı. Bazı diğer katılımcılar ise ihtimaller yerine etkiler üstünde yoğunlaşmak gerektiğini vurguladı. Katılımcılar zararları azaltma yöntemlerini ve esnekliği artırmak üzerinde durdular. Bununla ilgili olarak konuşulan konular şunlardı: entegre sel yönetiminin uygulanması, bilgi değişimi, şehir meteorolojisinin şehir planlama stratejilerine dahil edilmesi, yenilikçi ve alışılagelen teknolojilerin dışındaki teknolojilerin kullanılması, doğa ile uyum halinde inşaat konsepti, uygun altyapının iklim değişimi ile ilgili projeksiyonları içeren tasarımları kapsamı, çabuk cevap verebilen bir kültür yaratmak ve sürekli yeniden değerlendirmelerin yapılması. Diğer dikkate alınan hususlar şunlardı: uluslararası sele dayanıklılık merkezi kurarak yönetimlerdeki yenilikleri ve teknolojik bilgileri paylaşmak, sınırlar arası akarsuların havzalarının taşmasını kontrol etme yolları, iklim modellerini basitleştirmenin yolları. Katılımcılar yeşil ev gaz emisyonları ve iklim değişimine adaptasyon konularına aynı zamanda eğilimin önemine değindiler.

İklim değişikliğine uyum yeterli olarak finanse edilebilir mi?: Katılımcılar oturumda, finansman için yeni kaynaklar ve mekanizmalar bulunması gereğini ve yaşama geçirilebilir iyi tasarlanmış ve finansmanı etkili kullanan projelerin yapılması gereğini anlattılar. Konuşmacılar para verenlerin bu sektörde desteklemeleri için devletlerin su yatırımlarını öncelik sıralamasına tabii tutmaları gerektiğini söylediler.

Katılımcılar adaptasyon ve kalkınma arasındaki farklılıkları tartıştılar. Bazı katılımcılar adaptasyon ve farklılıklar kavramlarını birbirine karıştırınca projelerin ve finansmanın

aksadığına dikkat çektiler. Bazısı ise bu ikisi arasındaki farklılıkların dikkate alınarak bir eylem planı yapılması gerektiğini anlattı.

Finansman konusunda katılımcılar finansal krizin hükümetten sağlanacak finansman üzerindeki etkilerini tartıştılar ve adaptasyon için uzun vadeli ve güvenilir fonların elde edilmesi üzerinde durdular. Bazı konuşmacılar geleneksel maliyet-fayda analizi değerlendirmelerinin ve teknik yaklaşımların iklim değişimine adaptasyon konusu açısından yetersiz kaldığını anlattılar. Katılımcılar adilane dağıtım ve sorumlulukların bölüştürülmesi konularını da tartıştılar.

Adaptasyon planlaması konusunda Hollanda'dan verilen bir örnekte, "Hollanda Modeli" şu şekilde açıklandı: altyapı yatırımlarının merkezi hükümet tarafından yönetildiği, bölgesel makamların küçük ölçekli altyapıları ve bakımı denetlediği ve yerel paydaşların bölgesel su vergisi ödediği ve su yönetim faaliyetlerinin böylece desteklendiği anlatıldı. Bir konuşmacı hedefe yönelik su vergilerinin su yönetimi etkinlikleri ile ilgili güvenilir vergi geliri teşkil ettiğini ve bankaların kredi borçlarına karşılık da güvence görevi gördüğünü belirtti.

Birçok katılımcı adaptasyonla ilgili su sorunlarını çözümlenmek için yönetim araçlarının ve sistemlerinin düzenli olarak çeşitlendirilmelerinin önemine değindi. Bölgesel sunumlar değişik bölgelerde farklı uygulamalar yapılması gerektiğini ortaya çıkardı. Katılımcılar zayıf verilere dayanan adaptasyon için tahmini bir fiyat belirlemenin karar vericilere doğru bir mesaj gönderip göndermediğini görüştüler. Başkaları ise halihazırda mevcut olan modelleri iyileştirmek ihtiyacına değindiler ve hala ilk aşamada "ulaşılması kolay meyvelerin" toplanabileceğini anlattılar.

Afetlerden sonra ve uyumsuzluk ortamlarında su yönetimi: Konuşmacılar, afetlerin ilk meydana geldiklerinde çok yoğun bir şekilde basın ve bağışta bulunanların ilgisini çektiğini fakat uluslararası ilginin azalması ile beraber finansmanda güçlüklerle karşılaşıldığına dikkat çekti. Oturum Filistin'de içme suyuna erişim ve sanitasyon konusu üzerine yoğunlaştı.

Arap Ülkeleri Birliği ve Filistin Otoritesi'nden temsilciler suyun uluslararası insaniyet hukukunda "insanın yaşayabilmesi için elzem olan sivil bir nesne" olarak korunmaya tabii olduğunu bildirdiler. Filistin Su İdaresi Başkanı Shaddad Attılı, Filistin Otoritesi'nin 1997 BM Suyolları Anlaşmasını destekleyeceğini ve uluslararası hukuku kullanarak sınır aşan kaynakların paylaşılmasının yollarını bulmayı teklif etti.

Katılımcılar bölgelerde su sektörünün tam bir karmaşa içinde olduğunu fakat bu karmaşanın nedeninin kapasite veya finansman eksikliğinin değil politik durumun bir sonucu olduğunu belirttiler. Birkaç kalkınma örgütünü temsil eden konuşmacı İsrail sınırından Gaza'ya yapı malzemeleri ve işçi geçişine izni için İsrail ile müzakere yapmanın zorluklarını anlattılar. Bazı konuşmacılar tuzdan arındırma sistemleri kullanarak suya erişim sorunlarının hafifletilebileceğini anlattılar. Diğer bazı konuşmacılar ise bu teknolojik çözümün aslında yeraltı suyunun olduğu ancak erişiminde adilane yöntemler kullanılmadığı gerçeğini öngörmediğini bildirdiler.

Doğal afetler sırasında ve sonrasında su yönetimi ve uyumsuzlukları oturumundan katılımcılar. Soldan-Sağa: Takeshi Naruse, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JUIA); Robert Mardini, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (UKK); Jon Martin Trondalen, Çevre Çalışmaları ve Kaynak Yönetimi Merkezi, Norveç; ve Alain Boinet, Solidarités, Fransa.

TEMA 2: İNSANİ KALKINMAYI İLERLETME VE BKH

Katılımcılar Çarşamba gününden Cumartesi gününe kadar bu tema altında dört konuyu inceleyen oturumlara katıldılar. "Herkes su, sanitasyon, ve sağlık" hakkını içeren Su, Sanitasyon ve Sağlık Projesini (SSSP) anlattılar. Katılımcılar sanitasyon hakkının savunulması gerektiğini, işbirliğinin ve denetlemenin küresel, ulusal ve bölgesel boyutlarda yapılması gereğini, kamu hizmetlerinde reformun gereğini ve SSSP eğitiminin okullarda verilmesi gereğini konuştular.

"Su için enerji ve enerji için su" konusunda katılımcılar su-enerji-iklim bağlamında odaklandılar. Finansman ile teknolojiyi karşılaştırarak suya erişimi iyileştirmesinde bu iki faktörün rolünü konuştular. "Su ve yiyeceğin yoksulluk ve açlığı önlemesi" konusunda ise katılımcılar daha gelişmiş mikro finans yöntemleri, entegre yiyecek ve enerji sistemleri, yerel piyasaların geliştirilmesi konularını anlattılar. Çiftçilerin sorunun bir parçası değil çözümün bir parçası olduğu konusunda anlaştılar.

"Su hizmetlerinin birden çok alanda kullanılması ve görevleri" (SHAKG) konusunda konuşmacılar SHAKG'nin bir süreç olduğunu anlattılar. Bu süreçte aynı suyun değişik kaynaklar, görevler e hizmetler için kullanılarak 1 milyar insandan fazla insana hizmet verebileceği de açıklandı. Katılımcılar bu sistemi kullanarak hem yatırımların iyi sonuçlar verdiğini hem de yoksulluğu azaltma oranlarının iyi olduğunu anlattılar.

Daha iyi su yönetimi yoksulluğu ve açlığı nasıl önleyebilir? Katılımcılar yoksulluk ve açlık ile ilgili tartışmayı yiyecek krizi bağlamına taşıdı ve bu krizin BKH'ine ulaşmakta güçlükler yarattığını belirtti. Bazı katılımcılar su kaynaklarını ana olarak kullanan alanın tarım olmasına karşın, tarımın Forumda pek ele alınmadığından sitemle bahsettiler.

Katılımcılar nüfus artışı, doğal felaketler ve tarım ürünlerinin biyoyakıt olarak kullanımını yiyecek üretimi ile ilgili sorunlar olarak belirlediler. Katılımcılar uluslararası işbirliğinin önemine ve uluslararası yiyecek ticaretinin sistemli bir şekilde yönetilmesinin gereğine dikkat çektiler.

Artan yiyecek talebini karşılamak için çözümler konusunda, katılımcılar hem kısa hem de uzun vadeli çözümler gerektiğine, veri toplama ve analizini iyileştirme çalışmalarının gereğine, suyla ilgili sektörlerin arasında daha gelişmiş bağlar kurulması gerektiğine, ESKY yerine entegre su kaynakları yönetimine geçilmesi gereğine ve kadınları su yönetimi ile ilgili sorunların karar verme sürecine katma çalışmalarının da gereğini kapsadı. Katılımcılar çiftçilerin kredi ve piyasalara ulaşabilmelerinin önemini de anlattılar.

Katılımcılar araziler ve su hakları, daha yüksek fiyatlı emtialar için nasıl hazırlanmaları gerektiği, petrol ve yiyecek fiyatları arasındaki bağ, arazi aşımı ve kuraklık nedeni ile su üretiminin karşılaştığı tehditler konularını tartıştılar. Bir katılımcı su hakkının tanınmasına rağmen bunun yiyecek için su hakkına yansıtılmadığını belirtti.

TEMA 3: SU KAYNAKLARININ YÖNETİMİ VE KORUNMASI

Cuma ve Cumartesi günleri katılımcılar dört konu ile ilgili oturumlara katıldılar. "Havza yönetimi ve sınır aşan işbirliği" konusunda bazı katılımcılar su yönetimi yerine ekosistem yönetimini hedefleyen ve hidro-bağımsızlık modelini göze alan yeni bir çerçeve düzenin kullanılabileceğini anlattılar. Su ile ilgili sorunların hem politika yapanlar hem de şehirsel ihtiyaçları olanlar tarafından anlaşılması gerektiğini de vurguladılar.

"Su kaynakları ve depolama altyapılarının tarım, enerji ve şehirsel ihtiyaçları karşılamak için yeterliliği" konusunda büyük su altyapıları ile ekonomik ve sosyal gelişme arasındaki pozitif ve negatif bağları tartıştılar. "Doğal ekosistemleri korumak, su ve hayat ekosistemleri" konusunda ise katılımcılar

bilgi ve eğitimin koruma hedeflerine ulaşmak için önkoşullar oldukları konusunda anlaştılar. “Yeryüzü, yeraltı ve yağmur suyunu yönetmek ve korumak” konusunda ise karar verenler ve teknisyenler arasındaki bağları güçlendirmek gereğine değindiler.

Tarım, enerji ve şehrsel ve sürdürülebilir kalkınma ihtiyaçlarını karşılamak için su kaynaklarının ve altyapı depolarının yeterliliğinin sağlanması: Katılımcılar su ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılmış olan birkaç ulusal uygulama stratejisi hakkındaki sunumları dinlediler. Tartışmalar su ihtiyacını karşılamak üzere arz ve talep stratejilerini karşılaştırmaya odaklandılar. Bazı katılımcılar barajların ve su depolarının su talebini karşılamak için çok önemli olduklarını ve bu tip projelerin yararlarının çevresel ve sosyal sonuçlarla da dengelenmesi gerektiğini vurguladılar. Katılımcılar tuzdan arındırma, havzalar arası transferler ve barajlar, yeraltı su kaynaklarının kullanımı, sulama sistemlerini verimliliği konularını tavsiye ettiler.

Diğer katılımcılar artan su taleplerinin daha önceki yıllarda geleneksel olarak baraj yapılarak çözüldüğünü söylediler. İlerleyen yıllarda ise artan su taleplerinin su talep yönetimi, atık su yeniden kullanımı, ve ekosistem sağlığı çerçevesinde suyun kalite ve miktar kontrolü ile entegre planlama yöntemleri sayesinde çözülebileceğini anlattılar.

Sınır ötesi işbirliğini ve sağlam havza yönetimini başarmayı sağlayacak işlevsel araçlar hangileridir?: Bölgesel sunumlar serisini takiben katılımcılar sınır aşan işbirliği hakkında değişik konularda yorumlarda bulundular. Bu konular şunlardı: uluslararası anlaşmazlıklarda üçüncü tarafların rolü; Havza Örgütlenmeleri Uluslararası İletişim Ağı'nın ulus-altı yönetimlerin uyumlulaştırılmasında yardımcı olması rolü; suyun paylaşılmasındansa sudan elde edilenlerin paylaşılması gereksiniminden; Avrupa'daki Su Çerçevesindeki Direktifler örneğinden yararlanarak su standart ölçüm yöntemleri ve paylaşma açık veritabanı oluşturulması; güvensizliği aşmak için aşamalı güven vermenin değeri; anlaşmazlık çözümleme mekanizmaları; muhtemel sınır aşan su anlaşmazlıkları envanteri çıkarılması.

Katılımcılar “uluslararası” ve “sınır ötesi” su yolları arasında bir ayrım olup olmadığını tartıştılar. Türk katılımcılar Fırat ve Dicle nehirlerinin adaletli, akla yatkın ve en uygun tutumla yönetilmesi gereği üzerinde durdular. İşbirliğine istekli olduklarını fakat “işlerine karışılmasını” kendilerini rahatsız ettiğini belirttiler. Türkiye’de kurulan barajların aşağı nehir komşularını etkilemeyeceğini ve uluslararası finans kurum kredilerinin gelmemesi halinde bile baraj yapmaya devam edeceklerini söylediler.

Yaşamları ortak su kaynaklarına bağlı olan çeşitli kullanıcıların arasındaki farklılıkları nasıl yakınlaştırabiliriz ve bu yakınlaşmayı gerçekleştirmek için neler yapabiliriz?: Katılımcılar paydaşların havza yönetimine katılmaları ve sınır aşan havza yönetimine katılmalarının sağlanmasının önemine değindiler. Paydaşların sınır aşan havza yönetimine katılmalarını sağlamak konusunda bazı sorunlarla

Hasan Akyar, Türkiye DSİ. Yeryüzü, yeraltı ve yağmur sularını daha iyi yönetmek ve korumak ihtiyacı oturumu sırasında

karşılandığını da anlattılar. Bu sorunlar şu şekilde özetlendi: motivasyon eksikliği, hidro-diplomasi bilgileri eksikliği, ortak anlaşmayı sağlamak üzere modeller oluşturmak gerekliliği. Bazı katılımcılar havzaları kapsayan görüşlere ihtiyaç olduğunu savundular.

Katılımcılar 1997 BM Suyolları Anlaşma'sını detaylı olarak tartıştılar. Bazı katılımcılar bu Anlaşma'nın sınır aşan sular için uluslararası hukukun temelini teşkil etmesi gerektiğini söylediler ve BM Genel Sekreteri'nden bu Anlaşma'nın onaylanmasını desteklemesi için geçici bir yetkili ekip kurmasını talep ettiler. Bazı katılımcılar 1997 Anlaşma'sının onaylanmasından önce Anlaşma'nın ekler yapılarak güncelleştirilmesi gerektiğini anlattılar. Özellikle de Anlaşma'nın çevre ile ilgili endişeleri ele alması gerektiğini ve sürdürülebilir gelişim ihtiyacını belirtmesi gerektiğine değindiler.

Yeryüzü, yeraltı ve yağmur sularını daha iyi yönetmek ve korumak ihtiyacı: Katılımcılar, su kaynakları yönetimi konusunda katılımcıların hepsinin entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ihtiyacında hem fikir olduklarını ama ESKY tanımında anlaşamadıklarını belirttiler. Katılımcılar her çeşit suyun holistik olarak yönetilmesi gerektiğini, uyuma dayalı yönetim yöntemlerinin kullanılmasını, gerekli politik çerçeve altyapısını oluşturmayı ve uygulamayı, halkı su kullanımı davranışları konusunda eğitmeyi, ve ESKY'ye katılımı her seviyede ve her aşamada gerçekleştirmeyi kabul ettiler.

Katılımcılar özellikle yeraltı sularına odaklandılar. Bu konuda yeraltı suyunun diğer su kaynaklarına göre farklı özelliklere sahip olduğunu anlattılar. Yeraltı suyunun aşırı kullanıma maruz kalabileceğini çünkü bu kaynakların kullanımının büyük altyapı projeleri gerektirmediğini ve bu nedenle de farklı yönetim şekillerine ihtiyaç olduğunu iletiler. Yeraltı suyunun bu nedenlerden dolayı politika belirleyicileri ve karar mekanizmaları tarafından pek anlaşılabilen bir konu olduğunu da sözlerine eklediler. Katılımcılar sınır aşan yeraltı su kaynaklarının yönetimi ile ilgili sorunlara ve olası iklim değişikliklerinden dolayı tükenebilir yeraltı sularını korumak gereğini de tartıştılar.

TEMA 4: İDARE VE YÖNETİM

Katılımcılar Pazartesi'den Perşembe gününde dek bu konu ile ilgili oturumlara katıldılar. Bu tema dört ayrı konuyu kapsadı: “su hakkı ve sanitasyon hakkına geliştirilmiş erişim yolu ile ulaşmak”, “etkili su yönetimi için enstitü düzenlemeleri ve hukuki görüşler”, “etik, şeffaflık ve paydaşların güçlendirilmesi” ve “şehrsel su hizmetlerinin temininde kamunun ve özel sektörün rollerinin optimizasyonu”.

Bu dört konu için toplanan oturumlar şunlardı: sanitasyon hakkının uygulanabilirliğini sağlamak, su hizmetlerinin optimizasyonu ve geliştirilmesi, düzenleme ve şeffaflığın su

Soldan-Sağa: Jean-Yves Grosclaude, Fransız Kalkınma Ajansı (FKA), ve Başkan Yardımcısı Shammy Puri, Uluslararası Hidrojeolojist Ortaklığı. Sınır Ötesi İşbirliği ve Sağlam Havza Yönetimini Başarmayı Sağlayacak İşlevsel Araçlar Hangileridir? oturumu sırasında

Forumda çocuklar

sektörü için ana sorunlar olduğu, yolsuzluğa dayanıklı bir su sektörü yapılandırmak, tecrübe ve politika seçenekleri, canlı bir piyasa oluşturmak için fırsatlar ve trendler.

Hakları gerçeğe-su ve sanitasyon ile ilgili insan haklarını uygulamaya koyabilmek için iyi devlet yönetimleri: Farklı devletlerden, kamu kuruluşlarından, kamu idarelerinden, kalkınma örgütlerinden, ve diğer sektörlerden gelen katılımcılar suyun insani bir hak olduğu konusunu devletlerin tanınmaları ve uygulamaları konusunda devletin rolünü tartıştılar. Katılımcılar BM Su ve Sanitasyon Bağımsız Uzmanı tarafından verilen ve su ve sanitasyon hakkı ile ilgili diyalogu geliştirmek için yapılan sunumu dinlediler. Bazı katılımcılar yasal hakların su ve sanitasyon hakkından doğan faydalara erişim için gerekli bir ihtiyaç olduğunu anlattılar.

Katılımcılar gayri meşru yerleşimlerde ve gecekondu semtlerinde su ve sanitasyona erişim konusunda sunumlarda bulundular. Özellikle de makul fiyatla su verme konusunu tartıştılar. Suyun fiyatlandırılması konusunda herkese su temin edilebilmesi için su maliyetinin indeks ile hesaplanması teklif edildi. Katılımcılar ayrıca şu konuları tartıştılar: suyun özelleştirilmesindeki artı ve eksiler, kamu bilincini artırma çalışmaları ve sınır aşan su hakları. Bazı katılımcılar oturum sonucunda çıkacak olan 5. Dünya Su Forumunun Bakanlar deklarasyonunda suyun bir insan hakkı olduğunu bunun için suyun bir hak olduğun tanınması gerektiğini savundular. Diğer bazı katılımcılar ise Bakanlar Deklarasyonunu tamamlayan başka bir deklarasyon çıkararak su hakkının minimum temel bir hak olarak tanınması ihtiyacını vurguladılar.

Acil durumlarda su hakkı: kurallar koy ve uygula veya pratik ol: Katılımcılar oturumda su ve sanitasyon hakkının tabi olduğu hukuki çerçeveyi ve bu hakların acil durumlarda nasıl uygulanacaklarını tartıştılar. tespit etmek ve en iyi sonuçların nasıl elde edileceğini saptamak olarak belirledi. Katılımcılar uluslararası insanîyet hukuku ve uluslararası insan hakları hukukunun acil durumlarda, sivil askeri uyuşmazlık durumlarında, ve doğal afetlerde su temini hakkına nasıl uygulandığını tartıştılar.

Katılımcılar BM Çocuklara Yardım Fonu'nun (BMÇYF) yürüttüğü ve acil durumlarda su ve sanitasyon hakkını içeren Su, Sanitasyon ve Sağlık Projesi'ni (SSSP) anlattılar. Aynı zamanda acil durumlarda toplumu da olaylara dahil etmenin yol açabileceği sorunlara değindiler. Suya erişim hakkı konusunda Haiti'ye ve Filistin'e suya erişim hakları konusunda sunumda bulundular. Bu devletler Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Anlaşması'nın su ile ilgili insan haklarını ele almak açısından yararlı bir başlangıç noktası olduğunu bildirdiler.

Katılımcılar su ve sanitasyon altyapısının uyuşmazlık durumlarında zarar gördüğüne dikkat çektiler. Konuşmacılardan biri minimum su ihtiyaçları yerine suya

erişebilirliğin adil ve makul olmasının üstünde durulması gerektiğini bildirdi ve bunun sürdürülebilir gelişim için gerekli olduğunu da bildirdi. Katılımcılar yiyecek üretimi için su sorumluluğu, acil durumların tanımı, özellikle acil durumların uzaması ve tekrar ettiğinde yapılması gerekenler, uzun süreli acil yardımların uzun süreli kalkınma etkinlikleri ile bağlaştırılmasının önemi, Dünya Su Forumu Bakanlar Deklarasyonunda su haklarının tanınmasının önemi konularını da tartıştılar.

TEMA 5: FİNANSMAN

Katılımcılar Çarşamba ve Perşembe günleri bu konuda oturumlara katıldılar. Bu temalar üç ayrı konuyu ele aldı. Bunlar şunlardı: “sürdürülebilir finansman”, “sürdürülebilir bir su sektörü için fiyatlandırma stratejileri”, “dar gelirliilerin düzenlemeleri”. Bu üç tema altında toplanan konu başlıkları ise şunları kapsıyordu: finansman için talebi açığa çıkarmak, sektörün bankalarla ilişkisini geliştirmek, herkesin ulaşabileceği ve sürdürülebilir su ve sanitasyon hizmetleri, tariflerin ve diğer araçların rolü ve mikro finans.

Su servislerinin fiyatlandırılması- sürecin önemi: anlaşmazlıkların üstünden gelmek, diyalog kurmak: Oturumun hedefinin tam maliyet vergi yenilenmesi çerçevesinden, sürdürülebilir maliyet belirlemelerine ve çoklu fiyatlandırma mekanizmalarına geçişi gerçekleştirmek olduğunu belirttiler. Katılımcılar su hizmetleri için finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve 3T görüşlerine (tarifeler, vergiler ve transferler) önem verilmesi gerektiğini bildirdi. Bazı katılımcılar maliyet kurtarmanın her zaman hizmetlerde daha yüksek verim ve sürdürülebilir kaynak kullanımına işaret etmediğini anlattılar.

Katılımcılar fiyatlandırma stratejilerinin oluşturulmasında savunmasız grupları da değerlendirdiler. Katılımcılar tarif belirleme sürecinde ikilemler konusuna eğildiler. Bu konuda yüksek kamu beklentilerini tatmin etmek, hizmet yükümlülüklerini yerine getirmek ve sektörün özellikle dar gelirliilere hizmet ettiği kesimlerde su tarifelerini yükselterek finansman temini konularını konuştular. Tahmin edilebilir, yüksek kaliteli hizmetler vererek ve dar gelirliilerin gelir yapılarını inceleyerek onların da “ödeyebileceği maliyeti” hesaplamayı muhtemel çözümler olarak teklif ettiler.

Şeffaf, katılımcı ve güvenilir bir süreç yaratmak için katılımcılar karar verenlerin politika yaparken güçlerini paylaşmaları gerektiğini ve bilgi ve politika asitmerisini gidermek için değişik eylemleri tavsiye ettiler. Taraflar arasında ayrıca tarım alanında su kullanımı için maliyet kurtarma politikaları, su fiyatlandırması için kriterler belirleme, ve kamu-özel sektör ortaklıklarında oluşabilecek ön görülmemiş gizli maliyetler konularını konuştular.

TEMA 6: EĞİTİM, BİLGİ VE KAPASİTE GELİŞİMİ

Katılımcılar Cuma ve Cumartesi günleri bu tema altında beş ayrı konuya değinen oturumlara katıldılar. “Eğitim, bilgi ve kapasite gelişimi stratejileri” başlığı altında katılımcılar su

Eğitim, Bilgi ve Kapasite Gelişimi oturumu sırasında konuşmacılar. Soldan-Sağa: Elif Erhan, Türk Su Kültür Derneği; Richard Meganck, BMEBIO; Lidia Brito, BMEBIO; ve Kalanithy Vairavamoorthy, Birmingham Üniversitesi

eğitiminin müfredata eklenmesi gereğini, cinsiyetler arası duyarlılığı, yerel ihtiyaçları belirlemeyi ve sıra dışı yolları iletişim ve kapasite geliştirmek için kullanmayı, gerekli ihtiyaçlar olarak belirlediler. “Su bilimi ve teknoloji: 21. yüzyıl için uygun ve yenilikçi çözümler” konusunda yeni teknolojilerin gelişimini ve bunların tanıtımını teşvik ettiler. Katılımcılar “meslek odaları ve iletişim ağları varlıklarını kullanarak BKH’ye ulaşmak” için kalkınma grupları ve profesyonel ağlar arasındaki aranın mutlaka kapatılması gerektiğini bildirdiler.

“Herkes için veri” konusunda entegre ve holistik bir çerçeve hazırlanması gerektiğini be bu çerçevenin ekonomik, hukuki ve enstitüye ait etkenlerin veri toplaması ve yönetiminde kullanılması gerektiğini ilettiler. “Su ve kültür” konusunda eğitimcileri eğitmenin önemine ve yaşlıların bilgisinin önemli olduğuna değindiler.

Enstitünün kapasitesini geliştirmek: adilane su dağıtımı için doğru dengenin bulunması: Konuşmalar altı temayı kapsadı: adilane dağıtımın tanımı, geleneksel bilim ve geleneksel su haklarının kanunlara entegresi, su erişimi için gerekli hükümet düzenlemeleri ve Pazar mekanizmalarının birleşimi ve bilgilerin ortak paylaşılacağı kurum kapasitelerinin artırımı.

Katılımcılar taraflar arasında şu konuları da tartıştılar: adilane su dağıtımı için destekleyici ve engelleyici unsurların belirlenmesi, destekleyici ve engelleyici unsurlar için politik ve hukuki çerçeve taslakların hazırlanması, bu enstitülerin gelişmesini desteklemek için kapasite geliştirme faaliyetlerinin belirlenmesi. Enstitülerin yaptıklarından sorumlu olmaları ilkesi ve kadınların karar verme sürecine katılmalarının önemine, mevcut su kaynaklarının varlığı ve bu kaynaklara olan talebin ölçülmesi, ve şeffaf su kanunları ve enstitülerinin adilane su dağıtımı ve enstitü kapasitesini geliştirmek için ihtiyaç duyulan temel kaynaklar olduklarını anlattılar.

Su eğitimi ve okullar: gelecek nesiller için ayrımları birleştirme: Katılımcılar su eğitimi bir su yönetim aracı olarak tanımladılar ve disiplinler arası programların ve topluma dayalı eylemlerin önemini vurguladılar. Katılımcılar eğitim projeleri ve inisiyatiflerini açıkladılar ve enteraktif, uyum sağlayan, çağdaş ve çözüme dayalı araçların yararlarına değindiler. Katılımcılar su eğitiminde karşılaşılan engellerden bahsetti. Katılımcılar etkili su eğitimi için engelleri tartışırken suya az ekonomik değer bağlandığını, su güvenliği yatırımlarının azlığı ve eğitimcilerin su ile ilgili konuları öğretmekte pek istekli olmamaları konularını da konuştular. Katılımcılar eğitimi geliştirmek için şu stratejileri tavsiye ettiler: su eğitim mesajlarında yerel dillerin kullanımı, su eğitimi konusunda kültürel değişikliklerin göz önüne alınması, cinsiyete geleneksel yollar ile yaklaşım.

Su bilimi ve teknoloji- 21. yüzyıl için uygun ve yenilikçi çözümler- Su konusunu sıra dışı yaklaşımlarla incelemek: Katılımcılar su projeleri ile ilgili fon temin etmek için değişik araçlardan bahsettiler ve su ve sağlık ile ilgili alanlarda yaratıcı çözümler olduğunu belirttiler. Bunlara çizgi filmleri kullanmak, Twitter’da mikro bloglaşma yapmak, açık kaynak inisiyatifleri ve internet piyasaları, küresel yer belirleme sistemi teknolojisini kullanmak örnek olarak gösterildi. Enteraktif tartışmalar sırasında, katılımcılar su ve sanitasyon konularına uygulanabilecek bilgi ve iletişim araçlarından

Bjelkeman-Petersson, akvo.org. Su Bilimi ve teknoloji- 21. Yüzyıl için uygun ve yenilikçi çözümler: Su konusunu sıra dışı yaklaşımlarla incelemek oturumu sırasında

Enstitünün Kapasitesinin Geliştirilmek: Adilane Su Dağıtımı İçin Doğru Dengenin Bulunması oturumunu sırasında katılımcılar kendi yörelerinden başarılı çalışmalarını anlattılar

bahsettiler. Bunların içinde “eski” ve “yeni” bilgileri birleştirmenin yollarını arama ve gençlerin katılımının teşviki de vardı.

Daha az gidilen yol (artık değil?): Katılımcılar profesyonel birlikler arasında yakınlaşmanın önemine, toplum ve sivil örgütlerin gelişmesinin önemine değindiler. Profesyonel birliklerin sonuçların oluşturulmasında ve yerinde sürdürülebilir projelerin yürütülmesinde kritik paydaşlar olduğu konusunda geniş bir konsensüs sağlandığı belirtildi. Profesyonel birliklerin strateji geliştirmekte, teknik yardıma ve kapasite gelişimindeki rolleri de vurgulandı. Katılımcılar kalkınma ve sivil toplum grupları arasında bağ oluşturmanın da önemine değindiler. Bunlar arasında sektörler arası ağlar arasında yakınlaşma, güçlü ve zayıf birlikleri kopyalama, ve seçkin profesyonel birlikleri yerel ve toplumsal organizasyon örgütleri ile birleşerek yenilemek örnek olarak gösterildi.

Su ve tarihçe: geçmiş medeniyetlerin su kültürünün anlamak ve günümüz için dersler çıkarmak: Katılımcılar su ile ilgili bilgi sistemlerinin, uygulamaların ve değerlerin tarih içinde nasıl geliştiğini ve günümüz su yönetimi için dersler oluşturduğunu anlattı. Katılımcılar Türkiye’de eski Yunan, Roma ve Bizans dönemi su yapıları hakkında sunumları dinlediler. Ayrıca 3000 yıl önceki kanat yeraltı su arazi sistemi, Meksiko’da su tarihi kütüphanesi ve doğu kültürlerinde suya dayalı törenler hakkında da sunumlar dinlediler. Katılımcılar bu tarihi su sistemlerinin mühendislik başarılarının yanı sıra altyapıyı oluşturan su yapıları ve kültürel normların da aynı derecede önemli olduğunu anlattılar.

Su bilimi ve yönetiminde sosyo-kültürel görüşleri canlandırmak: destekleyici unsurların ve engellerin belirlenmesi: Katılımcılar suyun hayat, esin kaynağı olma, güç, uyumsuzluk, işbirliği ve sürdürülebilirlik bağlamındaki rolünü incelediler. Sunumlar devlet düzenlemeleri ve geleneksel değer sistemleri arasındaki uyumsuzluklara ve büyük barajların insanlar ve çevre üstündeki etkilerini tartıştılar. Topluma dayalı yönetim modelleri tartışıldı. Hollanda ve Fransa’da sel programlarının yapılmasında toplumun rolü, ve Japonya’da toplum ile bilim işbirliği ile yeraltı suyu yönetimi konularını da tartıştılar.

Forumdan genç yetenekler

BÖLGESEL SUNUMLAR

Salıdan Perşembe gününe kadar yapılan yedi bölgesel oturumda geniş bölgesel sorunlar üzerinde duruldu. Bölgesel oturumlarda sınır aşan su kaynakları yönetimi konusunda işbirliğini geliştirmek ve enstitülerin her bölgede uyum kapasitelerini iklim gibi yeni ortaya çıkan sorunları idare etmek için inşa etmek konusunda tartışmalar yapıldı.

AMERİKALAR: Salı günü Birleşik Devletler Kara Ordusu Mühendisleri Kolorodusu'ndan Jerome Deli-Priscoli tüm paydaşların katıldığı bir süreçte oluşturulan ve bu işlemi anlatan Amerikalılar Bölgesel Belgesini tanıttı. Bu belgenin on iki öneriden oluştuğunu ve bu önerilerin şu konuları kapsadığını belirtti: toplumun katkısını teşvik etmek ve yoksulluğun önlenmesi için su kaynağının arzı ve sanitasyona herkesin ulaşabilmesini sağlamak, yapıcı su kullanımını teşvik etmek, ve suyun sürekliliğini sağlayan iyi düzenlemeler ve ekonomik teşvikler geliştirmek.

Oturumun açılışında, alt-bölgeleri temsilcileri danışma süreçlerinde ortaya çıkan alt-bölge önemli sonuçlarını aktardılar. Meksiko Eyaleti Valisi Enrique Peña Nieto, su doldurma ve ulaştırmasında giderek artan yükü ele alabilmek için yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Gerald Sehlke, Amerikan Su Kaynakları Birliği, Amerika Birleşik Devletlerinin, ulusal bir su vizyonu geliştirmesi gerektiğini belirtti. Honduras Doğal Kaynaklar ve Çevre Başkanı Tomás Vaquero, Jamaika Su ve Barındırma Bakanlığı'ndan Horace Chang ve Karayipler Çevresel Sağlık Enstitüsü'nden Patricia Aquino,

Meksika Devlet Yöneticisi
Enrique Peña Nieto

Orta Amerika ve Karayipler bölgelerinin iklim değişikliklerine çok duyarlı olduklarını ve gelişmiş ülkelerden gelecek yardıma ihtiyaçları olduğunu vurguladı. Guatemala'dan Luis Zurita Tablada, Çevre ve Doğal Kaynaklar Başkan Yardımcısı, kendi alt bölgesinin su kaynaklarına ulaşmak ve bu kaynakları yönetmek için Orta Amerika Harekat Planı geliştirdiklerini belirtti. Uruguay Barındırma, Arazi Planlama ve Çevre Bakanlığı'ndan José Luis Genta, uluslararası su sözleşmesi çağrısında bulundu ve suyun halka ait bir mal olması gerektiği üzerinde durdu. Brezilya Ulusal Su Ajansı'ndan José Machado, su kaynakları konusunda anlaşmazlıkları önlemek için, bütün menfaat sahiplerinin birleşik su kaynakları yönetiminde yer almalarının gerektiğini vurguladı.

Alt-bölgesel durum çalışmaları üzerine olan bir panelde katılımcılar taraflar arasında uluslararası örgütlerin de işbirliğini destekleyerek diplomatik sorunları aşacak esnek yasal sistemlere; yasaların işleme konulması ve uygulanmasını sağlayacak enstitülere; bölgesel bilgi paylaşımına ve uluslararası yeraltı suları anlaşmalarına olan ihtiyacın altını çizdiler.

Finansman ve kapasite artırmak üzerine yapılan ikinci oturumda taraflar arasında şu konular tartışıldı: düşük maliyetli ve az yatırım gerektiren teknolojilerin transferi, su işletmecisi veriminin iyileştirilmesine ve atık su arıtma yatırımlarına olan ihtiyacı ele aldılar.

Kapanış konuşmalarında, bazı katılımcılar Amerikalılar belgesinin katılımcı bir süreç ile geliştirilmesini överlerken, diğerleri bu sürecin yeterince katılımcı olmadığını ve bu belgedeki önerilerin yeni olmadığını söylediler.

AVRUPA: Salı günü, Avrupa Su Ortaklığı'ndan Tom Vereijken, Forum'a hazırlanmadaki Avrupa sürecini tanıttı. Bu Forum sayesinde Avrupa'da bölgesel bir su vizyonu

oluşturulduğu ve en iyi uygulamaları ve teknolojileri paylaşmak amaçlı bir Avrupa su-evi oluşturulduğunu da anlattı. Sayın Vereijken Avrupa raporunu anlattı. Bu raporun bölgesel sorunlara çözümler ürettiği gibi politik tavsiyeler de içerdiğini ve diğer bölgelere faydalı olacak ana mesajlar içerdiğini de anlattı.

Ana açılış konuşması sunumlarında, DSK Başkanı Loïc Fauchon panelde önerilen çözümlerin yürütülmesinin siyasi liderlerin görevi olduğunu belirtti, ve bölgesel işbirliğinin önemini vurguladı. İspanya'dan Su Müdürü Marta Moren, AB'deki su kıtlığı ve kuraklığını Avrupa Su Direktifi çerçevesinde sundu. Avrupa Çevre Örgütünden Jacqueline McGlade, Avrupa'nın hiçbir kesiminin su kıtlığına başışıklılığının olmadığını belirtti ve su arzına dayalı yönetimin sürdürülemez olduğunu belirtti.

Bundan sonra üçlü oturumlar başladı. Avrupa'nın su konusundaki başarı ve sorunlarının ele alındığı oturumda taraflar arasında şu konular tartışıldı: sürdürülebilir su kullanımı için uzun vadeli ve kapsamlı bir yönetim yapısına olan ihtiyaç, su ortaklıklarının su diyaloglarını başlatmasındaki işlevi, atık su arıtmasını ve tekrar kullanmasını geliştirmek amaçlı teknik yeniliklerin altını çizdi. Katılımcılar bölgesel uyumlu çözümlere olan ihtiyacı vurguladı. Ayrıca katılımcılar ulusal boyuttaki geniş kapsamlı ekonomik kararlılığın su projelerinin "bankalaştırılması'na" olan katkısının üzerinde durdular ve su altyapısını iyileştirirken risk yönetimin neden olduğu avantaj ve dezavantajlardan bahsettiler.

Herkes için sürdürülebilir sanitasyona ulaşmak için yapılan Avrupa eylemleri ili ilgili oturumda katılımcılar reform için gerekli ana nedenleri (bunların arasında sağlık konuları, sanitasyon için ayrılmış fonlar ve aktiviteler vardı) tartıştılar. Ayrıca Avrupa Birliği'nin sanitasyon, atık su standartları, içme suyu standartları politikalarını açıkladı.

Son oturumda, havza yönetimi ve sınırları aşan işbirliği oturumunda katılımcılar uyumlaştırma kapsamında pan Avrupa ve uluslararası belgeler üzerinde durdular. Bu belgeler şunlardı: Avrupa Su Direktifi, BM Su Konvansiyonu için Ekonomik Komisyonu (SKEK), Uluslararası Tuna Nehri Koruma Komisyonu; Avrupa Birliği-Çin Irmak Havza Yönetimi Programı.

AFRİKA: Çarşamba günü Afrika Kalkınma Bankası'ndan Mandla Gantsho Afrika bölgesel raporunu sundu. Sayın Gantsho raporun 2025 Afrika su vizyonunun tamamlayıcısı olduğunu ve şu ana kadar kapsamlı danışmanlığı da içeren bir sürecin sonucu olduğunu belirtti. Sayın Gantsho raporun hali hazırda politik sözlerin yerine getirilmesine eklemeler yaptığını ve üç uygulama alanında kaynak teşkil ettiğini anlattı. Bu alanları şöyle sıraladı: temel hizmetler için altyapı inşa etmek, enstitü ve operasyon mekanizmalarını güçlendirmek, ve strateji ve politikaları tekrar gözden geçirmek. Sayın Gantsho şu hedefleri saptadığını belirtti: Afrika'daki halkın % 60'ının sanitasyonunu geliştirmek. Afrika Su Bakanlar Konseyi (ASBK) İdari Sekreteri BaiMass Taal, bu toplantının bölgesel ve uluslararası sözleri birleştirerek geniş çaplı bölgesel ve uluslararası dayanışmayı hareket geçirmeyi hedeflediğini anlattı.

Bai-Mass Taal, ASBK

Etiyopya Su İşleri Bakanı Asfom Dingamo Dünya Su Forumu'nun bir tek Afrika'ya ait felaket senaryoları değil Afrika'nın başarılarını da kapsaması gerektiğini açıkladı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu Başkanı (SSDK) aynı zamanda da Hollanda Portakal Prensi Willem-

Erastus Mwencha, Başkan Vekili, AB Komisyonu

Alexander temel su sorunlarında giderek artan bir konsensüs olduğunu ve gerekiyorsa SSDK'nın onlara gerekli yardımı yapacağını sözlerine ekledi.

G8 Su ve Sanitasyon Uzman Grubu Başkanı Sfera Giorgio G-8 Afrika Su Birliği'nin kurulduğunu bildirdi. Bu Birliğin Tokyo ve Evian Zirveleri'nden alınmış dersler ile yola çıkacağını sözlerine ekledi. Dünya Su Konseyi Başkanı Loïc Fauchon (DSK) Afrika'nın su enstitülerinin kendilerini tecrübeleri ve öncelikleri doğrultusunda yeniden yaratmalarını ve buna bağlı olarak su haklarını Afrika'da kendi deyimleri ile anlatmanın yolunu bulmaları gerektiğini belirtti. Afrika Birliği Komisyonu (ABK) Başkan Vekili Erastus Mwencha 2008 de Sharm el Sheikh şehrinde olan Afrika Birliği Zirvesi'nden çıkan ve 25 Afrikalı Ülke Liderleri'nin de onayladığı su güvenliği ve sanitasyon ile ilgili sonuçların Forum'a dahil edilmesini memnuniyetle karşıladı. Dünya Meteoroloji Organizasyonu Genel Sekreteri Michel Jarraud (DMO) Afrika enstitüsünü güçlendirmek için DMO tarafından yapılan hidroloji çerçevesinde su yönetim sistemlerinin nasıl daha güçlendirildiğini açıkladı.

Teknik oturumda, katılımcılar Afrika'daki su ve sanitasyon problemlerinin boyutlarına değindiler. Katılımcılar üç ana alandaki hedeflere ulaşmak için yılda 50 milyar dolara ihtiyaç olduğunu anlattılar. Bu alanlar şunlardı: içme suyuna ve güvenli sanıtasyona erişim, tarım için su, hidroelektrik gücü ve birden çok amaçlı depolama. Katılımcılar bilgi ve eğitim, çeşitlilik, uygun enstitü düzenlemeleri, ve uygun altyapı konularında yatırım için çağrıda bulundular.

Kapanış oturumunda Güney Afrika 7 inci Afrika Bakanları Su Konseyine (ABSK) ev sahipliğini yapacağını belirtirken ikinci Afrika Su Haftasının Kasım 2009'da olacağını söyledi.

ASYA-PASİFİK: Cuma günü Asya-Pasifik Su Forumu (APSF) Yönetim Kurulu Yardımcı Başkanı Ravi Narayanan, bölgesel belgeyi çalışmaya açtı. Ravi Narayanan bu belgenin taraflar arasında su finans sağlama ve kapasite geliştirmesi

Afrika Bölgesel Gününde Güney Afrika dansçıların gösterileri

yanı sıra su ile ilgili felaket yönetimi; yatırım ve sonuçların denetlenmesi ve gelişme ve ekosistemler için su konularını ele aldığı söyledi. Sayın Narayanan belgenin ana teması üzerinde durdu ve bunun merkezden yönetimden kaçınılması ile beraber uygun finansman ve kapasite temini olduğunu açıkladı.

Asya-Pasifik Su Forumu'ndan (APSF) Yoshiro Mori, APSF Bakanları Su Güvenliği Girişimini katılımcılara bakanların sektörler arası diyalog kurabilecekleri bir platform olarak tanıttı. Asya ve Pasifik Ekonomik Sosyal Komisyonu'ndan Siva Thampi, APSF'nin etkinliklerini, Japonya'da 2007'de yapılan birinci Asya-Pasifik Su Zirvesinde alınan sonuçların önemini vurgulayarak belirtti. Asya Kalkınma Bankası'ndan (AKB) Wouter Lincklaen Arriens, AKB'nin Asya Pasifik Bölgesinde suya yatırımın artırılmasındaki kararlılığını belirtti ve su yönetimini iyileştirmek için kendini adanmış liderliğin ve mevcut teknolojilerin geliştirilmesini önemini anlattı.

Alt-bölgesel temsilciler taraflar arasında bölgelere mahsus sel, tuzlu su işgali ve su depolama limitleri gibi sorunları görüştüler. Bunlarla beraber, iklim değişikliği etkileri, nüfus artışı, enerji talebi ve şehirleşme; devletlerin verdikleri sözleri yerine getirmeleri gereği, sınır ötesi su yönetimi stratejileri; ve çevresel korumanın önemi, su tasarrufu ve BKHye ulaşma konularını da görüştüler.

Asya Pasifik bölgesinden bakanlar ve temsilciler, ulusal su güvenliğini arttırmak doğrultusundaki girişimlerine, yasal sistemin ve gümrük yapılarının değiştirilmesi; süresi dolmuş altyapının iyileştirilmesi; su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde kullanılması; nehir yataklarının temel planlama birimleri yapılmaları girişimlerinin de dahil olduğu bir taslak sundular. Sınır ötesi su paylaşımı konusunda, bazıları yukarı nehir devletlerinin aşağı nehir devletlerine olan zararı azaltmaları veya telafi etmelerini önerdiler.

Su güvenliğini iyileştirme konusunda yapılan oturumda katılımcılar öncelikler konusuna değindiler. Şu konuları öncelikli konular olarak belirlediler: yağmur suyu kullanımı alanı da dahil olmak üzere bilim, veri düzenlemesi ve teknoloji geliştirilmesini; azaltma stratejileri geliştirmesini; su depolamasını ve yeraltı suyu yenilenmesini geliştirmeyi; tarımsal su verimini artırmayı ve özellikle yukarı nehir yönetiminden sorumlu olan toplumlar içinden daha geniş paydaşların katılımını teşvik etmeyi kapsadı.

Su ve Sanitasyon Konusu'nda G8 Uzman Grubu'nun çalışmalarını katılımcılara güncelleyen Japonya Dışişleri Bakanı Akihiko Furuya, grubun en son toplantısının 5. Dünya Su Forumu'nda gerçekleştiğini ve G8 Evian Su Eylem Planı konusunda grubun bir güncel rapor yazmasına ek olarak bir de su ve sanitasyon uygulama stratejisi geliştireceğini not etti.

"TÜRKİYE'NİN İÇİNDE VE CİVARINDA" ALT-BÖLGESİ: Çarşamba günü yapılan oturumda Türkiye Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Haydar Koçaker, bölgesel raporu sundu ve süreci başlatmak için tüm paydaşların katılımı ile 22 hazırlık oturumu yapıldığını bildirdi.

Ana konuşmalarda Türkiye Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan Veysel Eroğlu, "çevresel değişimlerin" uyum ve zararı azaltma stratejilerinin uygulanmasını gerektiğini anlattı ve Türkiye'nin su yönetiminde yüzyıllara varan tecrübesi olduğunu da vurguladı. Türkiye'nin geçmiş Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, insanların suyun yönetimini daha iyi bir şekilde yaparak dünyayı korumak yükümlülüğü altında olduklarını belirtti. Ayrıca barajların ekonomik büyüme ve sosyal ilerleme üzerindeki önemini de vurguladı.

İklim değişiminin bölgesel etkileri konusundaki bakanlar oturumunda taraflar arasında hukuki düzenlemelerin, erken uyarı sistemlerinin, uyum stratejilerinin ve işbirliğinin önemine ve sınır aşan sular için hukuki düzenlemeler, bilimin ve teknolojinin rolü, BKH ulaşmanın gereğini, ve Uluslararası

Süleyman Demirel, geçmiş Türkiye Cumhurbaşkanı

Su için On yıllık bölgesel süreç konularına eğildiler. 2012 yılını Uluslararası Su Diplomasisi yılı ilan etmek için teklifte bulundu.

AKDENİZ ÜLKELERİ GRUBU: Çarşamba günü Akdeniz Su Enstitüsü'nden, Hachmi Kennou, oturumu açtı. Oturumun sonuçları bölgesel bildiriye katkılarda bulundu. Taraflar arasında bildirinin amacı Akdeniz bölgesini temel su verileri ve su kaynakları yönetimi çerçevesinde tanımlamak, BKHleri ve Johannesburg hedeflerini karşılamadaki gelişmeyi incelemek, bölgesel paydaşların görüş açılarını sunmak ve işbirliği eylemlerini daha fazla geliştirmek için yöntemler bulmak.

Başlangıç yorumlarında Amb Roza Ieremia (Yunanistan) bölge için politik öncelikleri belirledi. Bu öncelikler şunlardır: sürdürülebilir finansman, iklim değişimine uyum ve zararların azaltılması, entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ve entegre kıyısız bölge yönetimi (EKBY) arasında sinerjiler yaratmak. Fas Devlet Bakanı, Abdelkebir Zahoud bilgi ve teknoloji transferinin önemini anlattı. Küresel Su Ortaklığı-Akdeniz'den (KSO-Akdeniz) Michael Scoullou, taslak Akdeniz metninin içeriğini özetledi. Özetle, bölgenin Forumu yeni politik taahhütlerle yaklaştığını belirtti.

Üçlü otumlardan birincisinde katılımcılar taraflar arasında şu konuları tartıştılar: talep yönetimi ve verimi, eğitimin rolü, idari sorunları çözümlenmek üzere paydaşların katılımı ve cinsiyet duyarlılığı, sanal su konsepti, işgal, uyumsuzluk ve sınır aşan sular konusunda su yönetimi, su, enerji ve yiyecek ihtiyaçları arasındaki ilişkiler ve Akdeniz havzasında kuzey-güney işbirliği için ihtimaller.

Kıyı ve su gelişimi konusundaki ikinci oturumda oturumcular turizm, kentselleşme ve göçün kıyı şeritlerine uyguladığı baskılardan söz etti. Katılımcılar Akdeniz'de tartışmalı da olsa modern teknolojilerin rolünün de incelenmesi gerektiğini söylediler. Tartışılan diğer konular şunlardı: karasal ve kıyısız bölgeler arası zayıf entegrasyonun etkileri, kıyı bölgelerinde turizm ve tarımın su için rekabet eden sektörler olduğu, Akdeniz kıyı bölgelerinde tuzdan arındırma ve atık su arıtımı tesislerinin önemi, entegre su kaynakları yönetimi (ESKY) ve entegre kıyısız bölge yönetimi (EKBY) bazen birbiri ile çelişki halinde olsa da ESKY ve EKBY prensiplerini eşzamanlı uygulamanın önemi, Avrupa Birliği'nin kıyısız bölgelerinde, Avrupa Birliği Su Çerçeve Yönergesi'nin doğuracağı sonuçlar, ve diğer bölgesel inisiyatifler. Diğer bölgesel inisiyatiflere örnek olarak Avrupa-Akdeniz Ortaklığı, ve bölgesel işbirliğini teşvik eden Deniz Çevresini ve Akdeniz Kıyı Bölgesini Koruma Anlaşması gösterildi.

Sonlandırıcı oturumda katılımcılar su talebi yönetimi konusunda kamu bilinci, fiyatlandırma politikaları ve politika entegrasyonu prensiplerinin önemini vurguladılar. Su yönetiminde politik sözleri eyleme dönüştürmenin önemini vurguladılar ve buna örnek olarak Avrupa Birliği Ufku 2020 programı kapsamında olan ortak bölgesel çabaları gösterdiler.

ARAP ÜLKELERİ GURUBU: Perşembe günü Arap Su Konseyi (ASK) Genel Direktörü Safwat Abdel-Dayem, Arap ülkelerinin bölgesel raporlarını anlattı. Bu raporda su yönetimini iyileştirmek için gerekli önlemlere değindi. Bunların arasında su hakkının tanınmasının uygulanması ve işbirliği ile beraber bilgi alış veriş mekanizmaları vardı.

Yüksek düzey panelinde, DSK Başkanı, Loïc Fauchon forumun dört ana yükümlülüğünü belirtti, bunlar: suya olan hakkın uygulanması; su ve sanitasyon için daha fazla fon bulunması ve daha verimli kullanımı; temiz sürekli su tedarikinin sağlanmasını denetleyen su müdürlerinin gerekli mevkilerde olması, ve su kaynaklarıyla ilgili eğitimin sağlanması. ASK Başkanı Mahmoud Abu Zeid, tarım, endüstri ve evlere yeterli su dağıtımının zorlu olduğunu belirtti. Bilgi alışverişinde Arap Su Akademisi oynadığı olumlu rolü belirtti.

Geçmiş Sudan Başbakanı Al Sadiq Al-Mahdi, anlaşmaya varabilmek için tarafsız paylaşımın önemini vurguladı. Irak Su Kaynakları Bakanı Abdul Latif Rasheed, Türkiye ve Suriye ile var olan diyalogların yenilenmesi için çaba gösterdiklerini ve Arap ülkelerinin hali hazırda var olan uluslararası sınır aşan su yolları anlaşmalarını onaylamalarını teşvik etti.

Tarım Kalkınması Uluslararası Fonun'dan Kevin Cleaver mevcut inisiyatif sistemlerinin daha verimli teknoloji ve ürün yetiştirmeleri için yeniden yapılandırılmaları çağrısında bulundu. Mısır'ın Japonya Büyük Elçisi Kaoru İshikawa su ve bilim ile ilgili beş mesaj verdi. Sayın İshikawa'nın verdiği bu beş mesaj şunlardır: mevcut kaynakların verimli kullanımına saygı, tuzdan arındırma gibi tekniklerin kullanılması, teknoloji kullanarak kirlı su kaynaklarını temizlemede "doğaya yardım", su kullanıcıları kuruluşlarını adil su kullanımı için güçlendirme ve sanitasyon ve suyun yeniden kullanımı ile ilgili halkın görüşlerini düzeltme.

Kapanış oturumunda akademi politik kuruluşlar devlet ve sivil toplum örgütü katılımcıları taraflar arasında şu konuları tartıştılar: su sektörü dışındaki yenilikleri takip etmek, iyi uygulamaları yaymak, eğitim ve araştırma ile ilgili iş birliği çalışmalarını güçlendirmek, ESKY görüşlerini teşvik etmek ve su uyumsuzlukları ile ilgili uluslararası anlaşmaların onaylanmasını hızlandırmak.

Sadiq Al-Mahdi, Geçmiş Sudan Başbakanı

ÖZEL OTURUMLAR

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA ÖRGÜTÜNÜN (EİKÖ) FİYATLANDIRMA VE FİNANSMAN İLE İLGİLİ RAPORUNUN HAZIRLANMA SÜRECİ:

Salı günü EİKÖ Genel Sekreteri, Angel Gurria, "Herkes için Su Yönetimi-Fiyatlandırma ve Finansman için EİKÖ'nün Görüşleri- Politikayı belirleyenler için ana mesajlar" adlı raporu sundu. Raporda maliyeti azaltmak için tatlı suyu politik bir hedef olarak belirledi. Ayrıca finansman, yakıt ve yiyecek, tarifeler ve vergiler, ve yardım transferlerini sürdürülebilir maliyeti azaltmak için ek alanlar olarak tespit etti.

Katılımcılar taraflar arasında şu konuları tartıştılar: özel sektörün katılımı için inisiyatifler ve risk yönetimi, gelişmekte olan ülkelerde maliyet azaltmak için olumlu tecrübelerden örnekler, su hizmet kuruluşlarının kapasitesini artırmak. Tartışılan bazı diğer konular ise şunlardı: kamusal finansmanda belirliliğinin sağlanması ve sektörde yatırımların artmasını teşvik için sürdürülebilir maliyeti azaltmanın geliştirilmesinin önemi, tarifelerin artırılması ve çevresel sanitasyon

Soldan-Sağa: **Milagros Couchoud**, Akdeniz Su Enstitüsü; **Marta Moren**, Su Genel Müdürü, İspanya; ve **Hachmi Kennon**, Dünya Su Konseyi

hizmetlerinin daha iyi yapılmasının mega şehirler için kazanan stratejiler olarak tanıtılması, maliyet azalmasını ölçebilmek için araçların geliştirilmesi.

ÇOLLEŞME! KURAKLIĞI DAHA İYİ YÖNETİM FIRSATLARINA ÇEVİRME: Pazartesi günü katılımcılar iki oturuma katıldılar. Bu oturumlarda kuraklığı suyu daha iyi yönetim fırsatlarına çevirmekten bahsedildi. İspanya Çevre ve Kırsal ve Deniz İşleri Bakanlığı'ndan Marta Moren hem ulusal hem de uluslararası alanlarda daha iyi kuraklık yönetimi yapılması gerektiği vurguladı. Diğer oturumcular su yönetimi konusunda alınan derslerin ve iyi yönetim modellerinin paylaşılması gerektiğini ve halkın bilinçlenmesini sağlamak amacı ile su verimini artırma kampanyalarının önemini anlattılar. Ayrıca kriz yönetiminden çok risk yönetimine doğru gidilmesi gerektiğini belirttiler. Diğer tartışılan konular ise şunlardı: esnek kuraklığı azaltma planları hazırlamak, suya dayalı uyumsuzlukları çözmek için aşağıdan yukarıya yaklaşımı benimseyen görüşler kullanma ve kapsamlı bir kuraklık politikası için öncelikler belirlemek.

Devam eden görüşmelerinde vurgulananlar şu şekilde idi: su yönetimini başka çevre sektörleri ile birleştirme; kuraklığı dayanıklı hayvanlar ve tarım ürünleri; su havzaları arasında yasal transferler; su sistemlerini güncelleştirebilmek için gerekli finansal yardımlar; çiftçiye en iyi uygulamalar ili ilgili bilgilendirmek ve çocukların su yönetimindeki planlamaya katılmasını sağlamanın önemi.

SAĞLIK, ONUR VE EKONOMİK İLERLEME: TOPLUMSAL CİNSİYET ADALETİ İÇİN GELECEĞE UZANAN YOL: Pazartesi günü katılımcılar oturumu

sanitasyon ile ilgili suskunluğa paydos çağırısı ile açtılar ve yapılacak olan sağlık ve eğitimle ilgili projelerde yeterli tuvalet yapılmasını finansmanın bir önkoşulu yapılması gerektiğini kalkınma ortaklarına vurguladı. Katılımcılar Forum'dan önce yapılan Dünya ve Su hazırlık Konferansı'nı tartıştılar. Bu tartışılan konular şunlardı: ülke başkanları ve bakanlardan su ve sanitasyonla ilgili cinsiyete uygun bütçe uygulamaları talebi, Orta Asya'da su ve sanitasyon ile ilgili deneyimleri paylaşmak, kadınları bölgesel sanitasyon temsilcileri olarak yetiştirmekteki başarılar.

İkinci oturumda, Türkiye'de Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Nimet Çubukçu kadınların ziraat ve sulamada oynadıkları rolü hatırlattı. Hindistan'daki Kırsal Yörelere Geliştirme Bakanı Santha Sheela Nair tabu olan menstrüasyon ve defekasyon üstüne bilgi verdi. Sanitasyon tesislerinin de kullanıma uygun yerler olması gerektiğini belirtti. Etiyopya Su Kaynakları Bakanı Asfaw Dingamo, son yirmi yılda cinsiyet meselelerinin nasıl hükümetin gündemine dahil edildiğini açıklarken son zamanlarda buna su ihtiyacını karşılamak, sanitasyon ve temizlik hareketinin de eklendiğini bildirdi.

Katılımcılar daha sonra afet yönetiminde farklı cinsiyetler, cinsiyet ayrıştırılmış verilerin toplanması ve Ecosan kuru tuvalet kullanımında karşılaşılabilecek sosyal engellerin önlenmesi konularına değindiler. Diğer konuşulan konular ise

şunları tartışmalarında cinsiyet göstergesi ve uygulaması, bilgi toplama, su ve sanitasyon için gerekli finans, ve kadın katılımını artırmak için kapasite artırımı.

SU VE FİNANSAL KRİZ İLE İLGİLİ TEKNİK UZMAN PANELİ: Salı günü teknik uzmanlardan oluşan bir oturumcu grubu su ve finansal kriz ile ilgili kendi kişisel görüşlerini iletmek üzere toplandılar.

Konuşmacılardan biri su ve sanitasyon alanında yatırım yapılan her doların sağlık ve sosyal maliyetlerini 4-12 dolar arası azalttığı varsayıldığında, sektörün asıl sorununun mevcut verileri kullanıp gerekli deneyimleri aktarabilmesini sağlamak olduğunu anlattı. Diğer konuşmacılar ise uzun vadeli finansman ve ana sermaye kaynaklarını çekmek için uluslararası finans kurumlarının ve onların ortaklarının alınan önlemlere dikkat çekti. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerde riskin azaltılması ve su hizmetlerinin herkes için uygun maliyette olması için gerekenin yapılmasının önemini belirtti. Özel sektör sermayesini çekmek için verilen ulusal ve yerel inisiyatifler tartışıldı. Bu amaçla verimli finansman ve su kaynakları kullanımı konuları görüşüldü. Katılımcılar finans bakanlıklarından daha çok finansman temin edebilmek için su projelerinin sağlık, eğitim ve yoksulluğu giderici faydaları üzerinde durulması gerektiğini belirtti. Bazı katılımcılar yerel ve sanayi müşterilerinin borç ödemelerindeki isteksizliklerini dile getirdi.

Yerden gelen sorularda şu hususlar tartışıldı: vergi, tarifler ve yardımlar arasında denge; Su sektörü reform sürecinde kurumsal mekanizmaların rolü; su için ödemeler bilançosu, suyla ilgili yatırım risklerinin gelişmekte olan ülkelerde azaltılması.

SULAMA: TARIMDA SUYUN VERİMLİ KULLANIMI: Cumartesi günü üç oturumda Meksika, Çin ve Türkiye'deki sulama konusu üzerinde duruldu. Oturum üç konuyu kapsadı: hukuki ve organizasyon düzenlemeleri, planlama ve kalkınma, işletim ve bakım.

Meksika ile ilgili olan panelde, Zaragoza'da 2008 yılında yapılan su kaynakları yönetimi ile su mahkemesinin tavsiyelerini açıkladı. Bu tavsiyelerin arasında katılımcı yönetim stratejilerinin geliştirilmesi, Meksika'nın enstitü çerçevesi ve sulama alanları üzerinde merkezden yönetimin idari kontrol ile azaltılması vardı.

Çin'le ilgili oturumda Çin'in Su Kaynakları Bakanı Chen Lei, Çin ile ilgili oturumda ülkesinin dünya yiyecek güvenliği için oynadığı ana role dikkat çekti. Yiyecek güvenliğinin arazi bozulması, nüfus artışı, iklim değişimi ve yiyecek üretimi için su azlığı gibi sorunlarla karşı karşıya kaldığını da sözlerine ekledi.

Soldan-Sağa: **Mehmet Mehdi Eker**, Türkiye Tarım ve Köyişleri Bakanı, ve **Chen Lei**, Çin Su Kaynakları Bakanı

Türkiye'den katılan konuşmacılar taraflar arasında sulama ve kırsal faaliyetler için yeni finansman stratejilerinin ulusal ekonomi üzerindeki önemini belirttiler. Türkiye'nin Tarım ve Köy işleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker iklim değişiminin etkilerini karşılamak üzere hazırlanan eylem planları ve politikaları anlattı.

Katılımcılar şu konulara değindiler: yaşlanan sulama altyapısını yeniden yapılandırma ihtiyacı ve kaynak yönetimi için hukuki çerçeve; devlet su kaynakları mülkiyet hakları ile ilgili hukuki düzenlemeler ve koruma gereksinimleri. Katılımcılar sulama yönetimi faaliyetlerine su kullanan çiftçilerin üye olduğu birliklerin katılımının sağlanmasını da teşvik ettiler.

Devam eden tartışmalarda katılımcılar şu konulara dikkat çektiler: yolsuzluk, su bankalarının su haklarının transferini düzenlemeleri, sulamayı modernize etme ihtiyacı, su kullanıcıların oluşturduğu birliklerin ekonomik sürdürülebilirliği. Katılımcılar enerji maliyetleri ve sulama teknolojisinin etkileri, sulama veriminin artırılması için esnek finansman kullanımı ve su tarımsal kalkınma fonlarının rolünü de tartıştılar.

İKLİMİLE İLGİLİ AFETLER: Cumartesi günü katılımcılar iki oturumda birkaç sunuma katıldılar. Bu oturumlar şunlardı: "İklim değişikliği çerçevesinde su ile ilgili afetlerin yönetimi: Meteoroloji hizmetleri ve su yöneticileri açısından karşılaşılabilecek zorluklar ve geleceğe bakış".

Daha teknik bir görüş açısını kapsayan birinci çeşitli uyu izleme sistemleri dahil olmak üzere klima ve çevreyi monitör etme teknolojileri; Dünya Meteoroloji Organizasyonu iklim değişikliği etkilerini azaltma ve uygulama stratejileri; iklim verilerinin onaylanması; konuları görüşüldü.

İkinci oturumda ise katılımcılar şu konuları ele aldılar: yaşam kaybını önlemek için kuraklık ve sel yönetiminin çeşitli paylaşımları ile irtibata geçmek; felaketler ile baş edebilmek için erken uyarı sistemleri ve felaketlere karşı durabilme kapasitesi oluşturmak. Güneydoğu Anadolu Projesinin (GAP) geçim sağlamayı ve kuraklığa engel olmayı sağlayan iyi bir sürdürülebilir gelişme örneği olduğu da belirtildi. Katılımcılar daha iyi mevsimsel yağmur tahmini yapabilme ve politikacılar tarafından anlaşılabilir zaman dilimlerine ayrılması veri sağlama amaçlarına yönelik iklim veri ve modelleme ürünlerinin iyileştirilmesi konularına da eğildiler.

Katılımcılar iklim değişikliğinin neden olabileceği olağanüstü durumlara hazır olmak gerektiğini, hafifletme gayretlerinde disiplinler arası işbirliğinin önemi; rezervuar ve yiyecek üretimi yönetimini iyileştirecek bir ulusal iklim hizmetleri ağı oluşturmanın sağlayacağı yararlar konularını da görüştüler.

POLİTİK SÜREÇ

5. Dünya Su Forumu politik süreci dört düzey politikacıdan oluştu: ülke liderleri, bakanlar, parlamenterler ve yerel idareler. Bu gruplar Pazartesi'den Pazar'a kadar sonuçları oluşturmak üzere toplandılar. Ülke liderleri dünyadaki devletlere hitaben yüksek düzeyde bir eylem çağrısında bulundular; bakanlar bir Bakanlar Deklarasyonu kabul ettiler; parlamenterler su ile ilgili anlaşmazlığa neden olan birçok konudaki tartışmaları özetlediler; yerel idareler İstanbul Su Konsensüsünü kabul ettiler.

YEREL YÖNETİCİLER

YEREL YÖNETİCİLERİN KONUŞMALARI: 91 yerel yönetici ve 200 belediye başkanı Çarşamba ve Perşembe öğleden sonra, İstanbul Su Konsensüsü (İSK'yi) görüşmek üzere buluştular. Perşembe günkü açık oturum şu konulara odaklandı: yerel yönetimlerin sorumlulukları; su ve sanitasyon için finans kaynaklarını harekete geçirme ihtiyacı; iklim

Yerel Yönetimler Oturumundan katılımcılar poz verirken

değişiminin etkileri; felaket öncesi planlama ve felaket sırasında yönetim. Katılımcılar milletvekili ve bakanlara gönderdikleri anahtar mesajların altını çizdiler. Bu mesajlar şunları içeriyordu: yerel yönetimlerin etkin düzenleyici sistemler ve parasal destek vasıtasıyla güçlendirilmesi; yerel otoritelerin kendi vatandaşlarının ihtiyaçlarını en iyi anladıkları, ve parasal kaynakların mevcut olması koşuluyla, suyun insan hakkı olarak sağlanması için daha iyi bir konumda bulduklarıdır.

Kadir Topbaş, İstanbul Belediye Başkanı, USK'yi takdim etti. Bu konsey su ile alakalı kırsal ve kentsel sorunları ele almaktadır. Dominique Lefebvre, Cergy-Pontoise Belediye Başkanı, Fransa, "Galip veya Destekleyen Şehirler'in" rolüne dikkat çekerek, uygulama üzerine bir açık oturuma önderlik etti. "Galip veya Destekleyen Şehirler" temasının amacı işbirliğini teşvik etmek, önemli meseleleri öne almak, ve uygulama deneyimlerinden elde edilen bilgi ve öğrenimin paylaşılmasıdır. Dominique Lefebvre 45 yerel yönetimin Galip ve Destekleyen Şehirler olmayı kabul ettiğini ilettiler.

Bazı yerel yönetimler İSK'yi tamamen onaylarken, diğerleri "su havzaları arası aktarmaları" na gönderme yapan kısımlar çıkartılmadığı takdirde imzalamayacaklarını belirttiler. Bir diğerleri bu ifadenin çıkartılmasını karşı çıktı. Su havzaları arası aktarmalarının sınır içi havzalar arası aktarmalar şeklinde sınırlandırılması tavsiye edildi; fakat bir çok yönetim bu öneriye, bu gibi sınır ötesi aktarımların gelişmekte olan ülkeler için potansiyel önemi olmasından dolayı karşı çıktı.

İSTANBUL SU KONSENSÜSÜ: İSK'daki önemli olaylar şu prensiplerin tanınmasını içine alır:

- İyi kalite su sağlama ve sanitasyonun temel bir insanlık hakkı olduğu;
- Suyun kamu tarafından kontrol edilmesi gereken bir kamu malı olduğu;
- Küresel değişime uyum sağlamak için ve su kaynaklarının eşit ve en uygun sürdürülebilir yönetiminin gerçekleşmesi için yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde tutarlı bir yaklaşıma ihtiyaç olduğu;
- Değer geri kazanımının, toplumun en zayıfına hizmet sağlayacak, eşitlikçi bir şekilde sağlanması;
- Su güvenliğinin eşitlikçi ve makul bölüşüm prensibine dayanması;
- Kapasite oluşturulması, yaratıcı finans mekanizmalarının ve düzenleyici sistemlerin su ve sanitanya erişimi kolaylaştırması; ve
- Yerel ve bölgesel yetkili mercilerin, yönetimin yüksek düzeyindeki politika süreçlerine katılmaları.

Yerel yönetimler bu amaçlara cevap verebilmek için şunları üstlenmelidir:

- Su kaynakları ve su yaşam çeşitliliği üzerindeki yükün değerlendirilmesi;
- Yerel ve bölgesel poliçelerin dökümlerinin yapılması ve orta ve uzak dönemdeki su kaynaklarını tehdit eden sorunlara yönelik uyum sağlama planı yapılması;
- Yerel önceliklerin ve eylem planlarının belirlenmesi için menfaat sahipleriyle konuşmalar başlatılması;

- İSK amaçlarına yönelik amaç ve ölçülebilir hedefler belirlenmesi; ve
- Hizmetlerin iyileştirilmesi ve yerel dayanıklılığın artırılması amacıyla eylem planlarının uygulanması.

İSK'nın taslağının ekinde, "önlemlerin" üçüncü noktasında geçen "havzalar arası aktarmaya" yapılan referans bu taslağın son sürümünden çıkarıldı ve yerine "havzalar arası aktarımı" destekleyen yerel yönetimlerin listesi dip not olarak konuldu.

MEKSİKA SU ÖDÜLÜ: Çarşamba günü yerel yöneticiler Compromiso Meksika Su Ödülü sunumuna katıldılar. Meksika Su Ödülü, su kaynakları yönetimine olumlu etkisi olan, ve su sağlama, kanalizasyon sistemi ve sanitasyon hizmetleri ile ilgili ölçülebilir sonuçlar gösterebilen kamu poliçelerine verilir. Ödüller şu bölgelere verildi: Guangzhou Bölgesi, Çin; Leon, Guanajuato, Meksika; ve Lima, Peru.

PARLEMANTERLER

Sayın Köksal Toptan, Konuşmacı, TBMM başkanı, dünyanın dört bir yanından su sorunlarını görüşmek üzere gelen 263 milletvekilini ağırladı. Bahsi geçen su sorunları; küresel değişim, sınır ötesi sular, yerinden yönetim, ve su ve sanitasyon hakkı konuları etrafında derlendi.

Görüşmeler sırasında, pek çok ülke sınır ötesi "çıkarcı paylaşımına" ve işbirliğine olan ihtiyaca dikkat çekti. Bazı milletvekilleri, 1997 BM Su Yolları Sözleşmesi'ni geçerliliğe sürmeyi tavsiye etti; diğerleri "sınır ötesi" ve "uluslararası" su yolları üzerinde ayrı bir sistem anlaşması çağrısında bulundu. Yerinden yönetim cesaretlendirildi ve milletvekilleri yönetmeliklerin yerel seviyede etkili su yönetimi oluşturulmasındaki önemli rolünü kaydettiler. Irak'tan bir milletvekili Dicle ve Fırat nehirleri konusunda bölgesel işbirliğini sağlamak üzere üçlü anlaşma çağrısında bulundu. Bazı milletvekilleri, su sorunları konusunda milletvekilleri arasında işbirliğinin devamını kolaylaştırmak için Dünya Su Meclisi'nin oluşturulmasını destekledi.

Su hakkı görüşmeler sırasında üzerinde durulan bir konuydu. Görüşmelerde bulunan birçok milletvekili, etkili yönetime, kamu kaynaklarını görüntülemeye, hakların uygulanması için mahkemelere erişime, hakların uygulanmasını amaçlayan uyuma ve hissedarlığa olan ihtiyacı vurguladı. Diğerleri suyun bir insan hakkı olarak anayasallaştırılmasının zorluklarına işaret etti. Oturum ABD Senatörü Richard Durban tarafından bir video ile kapandı. Bu video ABD senatosundaki, HYRKY'nin gelişmekte olan ülkelerdeki 100 milyon insana temiz su sağlama çabalarına katkıda bulunabilecek bir yasama ile ilgiliydi.

PARLAMANTERLERİN VARDIĞI SONUÇLAR:

Milletvekilleri aşağıda sıralananlara olan ihtiyacı vurguladılar:

- Suyun insan hakkı olarak tanımlanması, kodlanması, ve uygulanması;
- Anlaşmazlık esnasında su altyapılarının hedef alınmaması;
- Dünya Su Meclisi oluşturulması;
- Ulusal su bütçelerinin %1'ini geliştirmekte olan ülkelerin BKH hedeflerine ulaşmalarına yardım için ayrılması;
- Yerel yöneticileri güçlendirmek için su sektörünü yerinden yönetime geçirme;
- Kopenhag'daki 2009 BM iklim değişikliği müzakerelerinde su sorunlarıyla iklim değişikliği arasında bağlantı kurulması;
- Sürdürülebilir gelişme çerçevesinde çevrenin korunması ve kirliliğin azaltılması; ve
- Kadın ve sivil toplumların rolünün artırılması.

YEREL YÖNETİCİLER VE PARLAMANTERLER ARASINDAKİ KONUŞMALAR

Ayrı toplantılar sonrasında, milletvekilleri ve yerel otorite temsilcileri, Perşembe günü yerinden yönetim, ve su ve sanitasyon hakkı konusunda görüşmek için biraraya geldiler.

Yerel Yönetim ve parlamenterler arasındaki konuşmalardan kuş bakışı görüntü

Mustafa Öztürk, TBMM, hükümetin değişik seviyeleri arasındaki işbirliğine olan ciddi ihtiyacı not ederek oturumu açtı. Toplantı başkanı Mohamed Saad El Alami, Parlamentoyla ilişkilerden sorumlu bakan, Fas'tan, su kaynaklarının, uygun yasa ve politikalarla, sürdürülebilir kullanımını sağlamanın gerekli olduğunu belirtti. Konuşmacılar ulusal- ve yerel-düzyer yönetimlerin rollerini ve yerinden yönetim işlemini tartıştılar. Tartışmalar, suyun insan hakkı olmasına; gelişmekte olan ülkelerin su bütçelerinin bir kısmının BKH hedeflerine ulaşmayı desteklemek üzere ayrılmasına; anlaşmazlıklar sırasında su altyapılarına verilen zararların tazmin edilmesine değindi. Zekai Şen, İstanbul Teknik Üniversitesi'nden, çıktıkların belirli eylemlere dönüştürülmesine duyulan ihtiyacı not ederek oturumu sonuçlandırdı.

ÜÇ TARAFLI ÜST DÜZEY GÖRÜŞMELER

Türkiye'nin geçmiş Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış, bakanlar, parlamenterler, ve yerel idareciler arasındaki üç taraflı üst düzey görüşmeleri başlattı. Sayın Yakış yerel idarecileri 19 Mart İstanbul Su Konsesusunu (İSK) kabul ettikleri için ve 50 yerel idarenin bu belgeyi imzalamak üzere söz verdikleri için tebrik etti.

Oturum esnasında Birleşik Arap Emirlikleri'nden, Çevre ve Su Bakanı Rashad Ahmed, geleneksel su kaynaklarının dışındaki kaynakların önemine değindi ve suyun adilane paylaşımının barış için bir önkoşul olduğunu vurguladı. Arjantin Güney Ortak Pazar Parlamentosu'ndan (GOPP) Oscar Castillo, küresel su krizinin çözümlenebilmesi için su ile ilgili problemlerin köküne inmek gerektiğini belirtti. Meksiko Milletvekili Meclisi'nden Azınlık Milletvekili, Ruth Zavaleta Salgado suyun bir insan hakkı olduğu konusunda fazla bir gelişme kaydedilmediği için üzgün olduğunu bildirdi.

Başka milletvekilleri şu konulara değindiler: yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması; sınırları aşan işbirliğinin artırılması; su kaynaklarının korunması; ve ekosistemin korunması. Belediye başkanları suyun bir insani hak olduğunu dolayısı ile yerel yönetimlere bu konu ile ilgili finansal ve teknik yardımın sağlanması gerektiğini öğüt verdiler. Konuşulan konular arasında: uyumsuzluk durumunda su alt yapısının zarar görmemesi, insanların su hakkı için su kaynaklarını korumaları, yolsuzluk ve finans eksikliğinden doğabilecek sorunlar.

BAKANLAR KONFERANSI

Bakanlık Bildirgesini tamamlamak üzere yaklaşık 100 bakan Cuma gününden Pazar gününe kadar toplandı. Bakanlar Konferansının sonuncu oturum sınırları aşan suyolları ile ilgili Bakanlar Bildirisininin 16. Maddesindeki "var olan anlaşmalara uygunluk" referansının çıkarılması talebinde bulunarak Etiyopya tarafından açıldı.

BAKANLAR OTURUMU YUVARLAK MASA

OTURUMLARININ ÖZETLERİ: Pazar günü sekiz oturum başkanı Cumartesi günü yapılan oturumlarının ana sonuçlarını özetlediler. “Tatlı su kıyı bölgeleri”nin tartışıldığı oturumda bu konuda uluslararası hukuki çerçeve düzenlemelerinin olduğu ama uygulamanın zayıf idare nedeni ile yavaş kaldığını belirttiler. Entegre okyanus ve kıyı yönetimi ve ESKYyi birleştirmek için bölgeler altı inisiyatiflerin ve uluslararası stratejilerin önemine değindiler.

“Su ile ilgili afetlerin etkilerinin azaltılması” konusunda bakanlar açık oturumu su ile ilgili afetler ve riskin azaltılması, ulusal sel ve kuraklık yönetimi planları, bilgi paylaşımı, verilerin toplanması ve veri belirleyici unsurların uyumlu duruma getirilmesi, önleyici tedbirlerin uygulanması için güçlü politikalara ihtiyaç olduğunu belirlediler.

“Su ve iklim değişimi gündemlerini birbirine bağlamak” ile ilgili yuvarlak masa oturumunda devlet temsilcileri uyumun artan önemine, değişik bölgelerin ihtiyaçlarına, ve zararın azaltılması ve uyum ile ilgili sinerjileri anlattılar. İklim değişimine uyum sağlamak için yatırımın varlığını temin etmek için finansman mekanizmalarını geliştirmek, kamu bilincini kullanarak faaliyete geçirmek, bilim ve teknoloji gelişimi konusuna yatırımda bulunmak konularının çok önemli olduğu iletili. Suyun planlama ve eylem için bir çerçeve oluşturması gerektiği ve suyun Eylül 2009 yılında Üçüncü Dünya İklim Değişimi Konferansında ve 2009 Aralık ayında Kopenhag’da yapılacak olan iklim değişimi görüşmelerinde de kullanılması gerektiğini anlattılar.

“Enerji için su ve su için enerji” adlı yuvarlak masa oturumunda taraflar arasında su ve enerji sektörleri arasında uyumlu çalışmak ve entegrasyon sağlamak, suyun birden çok kullanım imkanı, su kaynakları havza seviyesinde ESKY ilkelerini kullanarak yönetmek, ve çevresel etki değerlendirmeleri kullanarak su projelerini sürdürülebilir kalkınmaya uygun yapmak konuları tartışıldı. Oturumda Dünya Su Forumu ve Dünya Enerji Forumu arasındaki bağların güçlendirilmesi ve su ile enerji konularını ele alan diğer uluslararası süreçlerle de daha yakın iletişim teşvik edildi.

“Su altyapısı ve enerji hizmetleri finansmanı” konusundaki bakanlar yuvarlak masa oturumu ulusal finansal plan ve stratejiler geliştirilmesinin ve uygulamanın önemi, tekliflerin finanse edilebilirliklerinin geliştirilmesi, kamu-özel ortaklıklarını geliştirmek, finansal planlama için ülke kapasitesini geliştirmek gibi konular üzerinde durdu. Ayrıca finansal krizin faaliyete geçmemek için bir özür olmak yerine verimi artırmak için bir inisiyatif olması gerektiği vurgulandı.

“Afrika’da su gelişimi” ile ilgili bakanlar yuvarlak masa oturumunda bakanlar gelişimi uygulamak ve denetlemek için uygun mekanizmaların önemine, geleneksel cinsiyet yaklaşımlarına, bölgesel entegrasyona, mevcut araçları kullanarak su ve sanitasyon teminin iyileştirilmesine, ve BKH’yi gerçekleştirmek üzere finansmanı artırmanın önemine değindiler. Ayrıca Afrika Su Kalkınma Gündemini yürürlüğe geçirmek için verdikleri sözü de vurguladılar.

“Yiyecek için su ve yoksulluğu yok etmek” konusunda bakanlar tarım için suyun sektörler arası boyutuna eğildiler ve tarımın diğer herhangi bir sektörden daha çok su kullandığını anlattılar. Tarım için suyu bir öncelik yapmanın önemine, teknolojiye yatırım yapmanın önemine, altyapıyı iyileştirmenin önemine, güney-güney işbirliği dahil olmak üzere işbirliğini artırmanın önemine, tarımsal paydaşların karar alma sürecine katılımlarını sağlamanın önemine değindiler. Ayrıca iklim değişimi konusunun ve yatırımları artırmak ve mobilize etmek için uygun finansman temini konularının kritik olduğunu belirttiler.

“Uluslararası sanitasyon yılının (USY) ötesinde ve su ve sanitasyon hakkının uygulanması” konusundaki yuvarlak masa oturumlarında temsilciler USY’nin kamu bilincini artırmakta yararlı olduğunu ancak dar gelirli kollayan politikaların daha yenilikçi olmaları ihtiyacını, verimli ulusal politikaların ve finansman rejimlerinin üretilmesinin önemini ve BKH’ye ulaşmak için kaynakların mobilize edilmesi gerektiğini anlattılar. Su hakkı da oturumda tartışıldı. Bakanlar Dördüncü Dünya Forumu’ndan bu yana su ve sanitasyona erişim hakkının çok dikkat çektiğini ve bu hakların BKH’lere ulaşmak açısından kritik olduklarını söylediler. Bakanlar bazı ülkelerin su hakkını anayasal bir hak olarak ulusal hukuki düzenlemelerle koruduklarını da sözlerine eklediler. Bazı bakanlar İstanbul Bakanlar Deklarasyonu’nun suyun ve sanitasyonun bir insan hakkı olduğu konusunu yeterince tanımadığını savundular. Başka bazı bakanlar ise İnsan hakları Konseyi Bağımsız uzmanının raporunun sonucu alınmadan güvenilir içme suyu ve sanitasyona erişimin bir insan hakkı olarak tanınmasının açık olarak ifade edilmesinin yükümlülüğünün erken olacağını dile getirdiler.

ANA PAYDAŞLARIN YUVARLAK MASA

OTURUMLARINA CEVAPLARI: Su ve sanitasyona erişimin korunması konusunda Cinsiyet ve Su Ortaklığı grubundan bir temsilci Bakanlar Deklarasyonu’nun zaman içinde geri gittiğini savundu. Temsilci, halkını korumanın ve özellikle de en savunmasız halkı korumanın devletin rolü olduğunu iletti. Temsilci her insana belli bir miktarda bedava su temin etmenin gerekli olduğunu ve her çocuğun ve özellikle de kız çocuklarının özel ihtiyaçları da göz önüne alınarak güvenli sanitasyona hakları olduğunu sözlerine ekledi.

Su için Ticari Faaliyet’ten bir temsilci suyun ticaret için kritik derecede önemli olduğunu, ticaretin de ekonomi ve iş imkanları için aynı önemi taşıdığını bildirdi. Temsilci su, enerji ve yiyeceğin birbiri ile ayrılmaz bir bağ olduğunu ve diğer teknolojilerin kıyı bölgelerinde su ile ilgili sorunları çözmek için müsait olduklarını anlattı. Temsilci finansman konusunda Dördüncü Dünya Forumu’ndan bu yana gelişme kaydedildiğini de sözlerine ekledi.

Kamu Kuruluşları ve ticari sendika temsilcileri BM faaliyetleri kapsamında da Dünya Su Forumu benzeri forumların düzenlenmesi ihtiyacı üzerinde durdular. Böyle forumların su ve sanitasyon hakkı üzerinde bağlayıcı sonuçlar doğuracaklarını iletiler. Kamu kuruluşları ve ticari sendika temsilcileri su işçilerinin de rollerini göz önüne alarak devletleri sürdürülebilir suya erişim ve sanitasyon hakkı için gerekli araçları kullanmaya davet ettiler.

BAKANLAR DEKLARASYONU RESMİ

ADAPTASYONU: Hindistan Forum’un Birleşmiş Milletler 2009 iklim değişikliği müzakerelerine güçlü bir mesaj yollaması gerektiğini belirtti. Aynı zamanda bütün ulusların iklim değişikliklerinde olayı ortak etkilenmelerine karşı iklim değişiklikleri hakkında ayrı birer görevleri olduğunu ve iklim değişikliklerine karşı daha güçlü bir çalışma yapılması gerektiğini de belirttiler.

5. Dünya Su Forumu’ndan çıkan en önemli neticelerin Bakanlar Deklarasyonu ve İstanbul Su Konsensüsü’ü olduğunu belirten Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu Bakanlar Bildirisinin resmi olarak benimsenmesi çağrısında bulundu. Sayın Eroğlu taslağın 4 Mart 2009’da tamamlandığını ve bu taslağın uzun bir hazırlık sürecinin son belgesi olduğunu ve bazı temsilciler tarafından talep edildiği üzere tekrar görüşmeye açılmayacağını bildirdi.

Bakanlar Deklarasyonu taraflar arasında şu taahhütleri bulunduyor:

- BKH hedeflerine ulaşım için daha yoğun destek
- Nehir havzalarında ESKY uygulanması

- Su-talebi yönetiminin geliştirilmesi
- Ekosistemlerin korunması, esnekliği artırma ve çevre akışını korumak
- Su nedeni ile olan doğal afetlerin engellenmesi ve cevaplandırılması
- Birleşmiş Milletler sistemi kapsamında suyun temel bir ihtiyaç olduğunu ve insan hakları üstünde konu ile ilgili gerekli çalışmanın yapılmasını sağlamak
- Gelişim planlamalarında su ve saniteye gerekli önceliğin verilmesi
- Sınır aşan su kaynaklarının korunmasında ve sürdürülebilir kullanımda gerekli önceliğin verilmesi
- Sınır aşan su kaynaklarının korunmasında ve sürdürülebilir kullanımda gerekli olan iş birliğini sağlamak
- Uyuşmazlık durumlarında su kaynaklarının uluslararası yasalar tarafından korunmasına gerekli saygının gösterilmesi

Forum sırasında en çok konuşulan 15. madde suyun temel bir insan hakkı olması idi. Bazı ülke katılımcıları suyun ve saniteye temel insan hakkı olduğunu ve suyun kültürel değerinin de göz önüne alınması gerektiğini aynı zamanda yerel halkın su yönetimine dahil edilmesi gerektiği çağrısında bulundular.

KAPANIŞ BİLDİRİSİ: Dünya Su Konseyi Başkanı Ger Bergkamp su gündeminin hükümetler tarafından ön safhalara getirilmesini diledi.

Sayın Bergkamp Dünya Su Konseyi'nin kapasite kalkınması taahhütlerini yerine getirmek için gerekli yardımları da yapacaklarını sözlerine ekledi.

Türkiye Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu bu Forum'un 120 farklı ülkeyi bir araya getirdiği gibi su sorunları, ve sürdürülebilir kalkınma için su yönergeleri yaratmaya da yardımcı olduklarını belirtti. Sayın Eroğlu bu Forum da alınan karar ve uygulamaların "Barış, kardeşlik ve işbirliği" için bir platform olduğunu belirterek sözlerine son verdi.

DSK Genel Direktörü Ger Bergkamp

YÜKSEK DÜZEY OTURUMLARI

Devlet başkanları Pazartesi günü bir araya gelip yüksek düzeyli bir anlaşma imzaladılar. Anlaşma ulusal hükümetler, uluslararası örgütler ve diğer paydaşlarla ortak bir vizyon ve su kaynaklarının sürdürülebilir kalkınması ve yönetimi çerçevesinde herkese temiz su ve sağlık hizmetlerini sağlama başvurusunda bulunmaktadır. Anlaşma su kaynaklarının gerekli kapasite ve düzgün bir şekilde dizayn edilmiş altyapı olmadan yürütülemeyeceğini ve bu konulara yatırımların öncelik alması gerektiğini belirtmektedir.

FORUMUN KAPANIŞI

5. Dünya Forumu 22 Mart Pazar günü öğleden sonra kapandı, bugün aynı zamanda Dünya Su Günü idi.

DÜNYA SU GÜNÜ – SINIR AŞAN SULAR

Katılımcılar Sanjeev Chatterjee ve Ali Habashi tarafından yapılan "Bir Su" isimli ödül kazanan, 14 ülkede beş yıl süresince çekiminin devam ettiği belgeseli seyrettiler. Belgesel şu elektronik ortamdan indirilebilir: <http://1h2o.org/>.

BMEBİÖ'nün Genel Müdürü adına Uluslararası Hidrolojik Program'dan András Szöllösi-Nagy, "sınırları aşan havzaların küresel değişime adaptasyonunu" adlı yüksek düzeyli yuvarlak

masa oturumlarını anlattı. Sayın Szöllösi-Nagy, dünya çapında toplam 263 ortak su boşaltma havzası ve 273 yeraltı su havzası olduğunu ve bu havzalara 3 milyar insanın ihtiyacı olduğunu belirtti. Sayın Szöllösi-Nagy, suya ihtiyacı olan bu insanların ortak su kaynakları için büyüyen mücadeleden kaynaklanan su ile ilgili anlaşmazlıkları önlemek için işbirliği ve dayanışma ilkelerinin benimsenmesi gerektiğini belirtti.

Yuvarlak masa görüşmeleri sırasında, Küresel Çevre Tesisi'nden (KÇT) Alfred Duda, KÇT ve ortaklarının rolünü vurguladı. Bunların arasında: güven artırmak ve işbirliği sağlamak için mali hüküm sürecini başlatmak, teknik destek ve üçüncü tarafların katılımlarının kolaylaştırılması bulunuyordu. Sayın Duda, sınır aşan anlaşmaların giderek iklim değişikliğini ele aldıklarını belirterek, havza kuruluşlarına KÇT desteğinin BM İklim değişikliği Çerçeve Sözleşmesi altında büyük proje uygulamaları sağlayacağını altını çizdi.

İsviçre Çevre Federal Ofisi'nden Sibylle Vermont Kongre'nin sınır ötesi kaynakları yönetmekte kullanılması için birçok teknik yönerge ve araçlar geliştirdiğini kaydetti. Kongre'nin ülkelerin ikili ve çoklu pazarlıklara girmelerini ve birleşik organlar kurmalarını zorunlu kılmasından dolayı işbirliğini teşvik ettiğini belirtti.

Stockholm Uluslararası Su Enstitüsü sözcüsü Anders Berntell, görüşmelerdeki bir takım kavramsal "uyumsuzlukların" altını çizdi. "Sınır ötesi" ve "Uluslararası" sular arasındaki ve devlet egemenliği ve kaynakların birlikte yönetilmesi arasındaki uyumsuzluklar bunlar arasındaydı.

KAPANIŞ TÖRENİ

GENÇLİK FORUMU DEKLARASYONU:

Genç delegeler Dünya Su Forum'undaki katılımlarının savunmasızlıklarından değil kapasitelerinden dolayı olduğunu iletiler. Ayrıca genç delegeler bu Forumda paydaş olmak yerine ortak olmak istediklerini bildirdiler. Bakanlık Deklarasyonu'ndaki su temel bir insan hakkı olduğunu daha açık olması gerektiğini söylediler.

Daha sonra 25 ayrı ülkeden katılan genç katılımcılar tarafından yazılmış olan Gençlik Deklarasyonu'nu okudular. 5. Dünya Su Forumu temalarına göre düzenlenmiş Deklarasyon şu şekilde açıklandı:

- Kopenhag'da olacak 2009 Birleşmiş Milletler iklim değişikliği müzakereleri'ne 5. Dünya Su Forumu'ndaki önerilerin götürülmesi
- Ulusal yasalarda temiz, uğraşılır, emin ve kolayca ulaşılabilmeyen suyun temel bir insan hakkı olduğunun konulması
- Katılım olmadan iyi idare olamayacağı
- Hükümetlerin kayıtsız şartsız ödeyebilme kapasitesi olan veya olmayanlara içme suyu sağlaması gerektiği ve

Kyoto Dünya Büyük Su Ödülü galibi

Soldan-Sağa: Oktay Tabasaran, 5. Dünya Su Forumu Genel Sekreteri ve Veysel Eroğlu, Türkiye Çevre ve Orman Bakanı katılımcılara Türkçe bir atasözü söylerken

- Eğitimleri konusunda karar verilme aşamasında gençlerinde katılımının cinsiyette duyarlı ve güncel sosyal mücadelelere uygun katılımlarının sağlanması

KYOTO DÜNYA SU BÜYÜK ÖDÜLÜ: Japonya Küresel Çevre Politikaları Yöneticisi Hitoshi Ohshima Kyoto Dünya Büyük Su Ödülü'nü grassroots faaliyetlerini sürdüren bir sivil toplum örgütüne verdi. Ödül Jüri Başkanı William Cosgrove finale kalan son 10 yarışmacının da kadınlar ve gençliği çok çeşitli projelerine katmış olduklarını belirtti. Sayın Cosgrove finalistlerin yapmış olduğu bu öncülüğe iyimserlik ile yaklaştı ve Forumu katılan politikacıların da bu konulara destek vermelerini istedi. Sayın Cosgrove ödülü Hindistan'dan Su Sınırı Çizgisi Organizasyon Tröst'a (Watershed Organization Trust) verdi. Marcella D'Souza ödülü kabul etti ve suyun birleştirici bir güç olması gerektiğini sözlerine ekledi.

KAPANIŞ KONUŞMALARI: Beşinci Dünya Su Forumu'ndan Oktay Tabasaran, Forum'da elde edilen bilgilerin ve ulaşılan sonuçların İstanbul'un dünyaya verdiği hediye olacağını bildirdi. Sayın Tabasaran Forumu kadınların da adilane bir şekilde katıldıklarını anlattı. Sayın Tabasaran DSİ, DSK, İstanbul Su Örgütü, İstanbul Belediyesine Forum'u destekledikleri için teşekkürlerini ilettiler. Ayrıca Sayın Tabasaran Su Örgütü, Dünya Su Konseyi ve Forumun düzenlenmesine katkıda bulunan binlerce kişiyi de yardımlarından dolayı tebrik etti.

Kapanış yorumlarında, Dünya Su Konseyi Başkan Yardımcısı Ben Braga, su ile ilgili sorunların yeni düşünme şekilleri ve somut eylemlerle çözülmeyi hak ettiğini anlattı. Sayın Braga, Beşinci Dünya Su Forumunun açık ve demokratik katılımı ve bilgi paylaşımını destekleyici yeni bir süreç başlattığını bildirdi. BM Çevre Programı geçmiş Genel Müdürü Klaus Toepfer, Beşinci Dünya Su Forumunun hazırlanmasının üç yıllık bir süreci kapsadığını söyledi. Sayın Toepfer BM Çevre Programının "Yeni Yeşil Eylem Planı"nı anlatırken bunun ekonomik krizi sürdürülebilir olarak açıklayan bir yöntem olduğunu da sözlerine ekledi. Sayın Toepfer katılımcıları kadınları su yönetimindeki rolünü tanıdıklarından ötürü övdü. Çölleşme süreci konusunda ise hem su hem de çölleşme ile ilgili sorunların 2012 iklim değişikliği sonrası çerçevesinde ortak olarak incelenmeleri gerektiğinin önemini de vurguladı.

Dünya Sağlık Örgütü eski Genel Müdürü Tomris Türmen temiz su ve pis su arıtım sistemlerinin bilim adamlarının en önemli buluşu olduğunu belirtti. Sayın Türmen dünyanın hassas nüfusunun daha iyi sürdürülebilirliği olan geleceği için BKH hedeflerinin uygulanmasının öneminden bahsetti.

Türkiye Orman Bakanlığı Müsteşarı Hasan Sarıkaya şöyle konuştu: "Su biz olmadan var olabilir ancak insanlar su olmadan var olamaz". Sayın Sarıkaya Forum'da bahsedilen

en büyük sorunun suyu en iyi idare etmenin sorusu olduğunu belirtti ve katılımcıları demokratik ve şeffaf katılımlarından dolayı tebrik etti. Sayın Sarıkaya Forum'un suyu ve su ile ilgili iyi yönetim politikalarını politik gündemin ön safhalarına çekmek hedefine ulaştığını bildirdi. Sayın Sarıkaya ilgili paydaşların İstanbul Forum'u sonrasındaki faaliyetlerini değerlendirmek üzere Dünya Su Konseyinin göstergeler hazırlamasını teklif etti. Sayın Sarıkaya öğleden sonra 1:45 itibarı ile Forum'un kapandığını ilan etti.

YAKINDA OLACAK TOPLANTILAR

2. AVRUPA SU KONFERANSI: Konferans 2-3 Nisan 2009 tarihleri arasında Brüksel, Belçika'da yapılacak. AB'nin her yanından katılacak menfaat sahipleri, su yönetim sorunlarını görüşecekler ve Nehir Yatağı Yönetim Planlarının geliştirilmesinde etkin katılımında bulunacaklar. Daha fazla bilgi için: Euro Keys Sprl, tel: +32-02-777-9979; fax: +32-02-770-3601; e-posta: ewc2009@eurokeys.com; Internet: <http://www.ewc2009.eu/>

3. YANGTZE FORUMU: Bu toplantı 20-21 Nisan 2009 tarihlerinde Yangtze Çin'de yapılacak. "İklim değişikliği ve şehir su güvenliği" konulu bir alt-forum içerecek. Bu alt-forumun odak konuları şunlardır: uluslararası iletişim ve görüşmeleri teşvik etme; iklim değişikliği ve iklim değişikliğinin hidrolojiye ve şehir su güvenliğine olan etkisi ile ilgili konularda tecrübe, teknoloji ve bilgi paylaşımı; ve modern şehirlerde su yönetimini göz önüne alan sürdürülebilir şehir kalkınmasını teşvik etme. Daha fazla bilgi için: Wu Qianfeng, Yangtze Forum Sekreteri; e-posta: secretariat@yangtzeforum.org; Internet: <http://www.yangtzeforum.com/>

SU KAYBI 2009: Bu konferans 25-29 Nisan 2009 tarihlerinde Cape Town, Güney Afrika'da olacaktır. Konferans, bir seri USD (Uluslararası Su Derneği) su kaybı azaltılmasına özel konferanslarından beşincisidir. Konferansın amacı su kaybı değerlendirmesi, yönetimi, sızıntı azaltılması ve kontrolü, ve müşteri sayaçlarının iyileştirilmesi konularında uluslararası en iyi uygulamaları görüşmektir. Daha fazla bilgi için: Su Kaybı Çalışma Kolu Başkanı Bambos Charalambous; e-mail: bambos@wbl.com.cy; Internet: <http://www.waterloss2009.com/>

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİNİN SU KAYNAKLARI VE SAHİL YÖNETİMİ KONULU ULUSLARARASI SEMİNER:

Bu konferans 4-6 Mayıs 2009 tarihlerinde Manado, Endonezya'da yapılacaktır. Konferans iklim değişikliği etkilerine bağlantılı olan su kaynakları ve sahil geliştirme ve yönetimi konularında deneyimleri paylaşacaktır. Daha fazla bilgi için: Müdüriyet Personeli Başkanı, tel: +62-21-722-4531; fax: +62-21-7279-2263; e-posta: info@hathi-manado.org; Internet: <http://www.hathi-manado.org/>

17. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞİM KOMİTESİ OTURUMU (SGK-17): SGK-17, 4-15 Mayıs 2009 tarihleri arasında, New York'da (ABD) gerçekleşecektir. SGK-17 şu sıralanan konulara odaklanmış bir poliş oturumdur: tarım, köysel gelişim, arazi, kuraklık, çölleşme ve Afrika. Daha fazla bilgi için: DESA Müdürlüğü; tel: +1-212-963-8102; fax: +1-212-963-4260; e-mail: dsd@un.org; Internet: <http://www.un.org/esa/sustdev/csd>

34. ULUSLARARASI SMGM KONFERANSI – SU, SANİTASYON, VE TEMİZLİK: SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME VE ÇOK-KESİMLİ YAKLAŞIMLAR: Bu konferans 18-22 Mayıs 2009 tarihlerinde Addis Ababa, Etiyopya'da yer alacaktır. Su Mühendisliği ve Geliştirme Merkezi (SMGM) uluslararası konferansı, gelişmekte olan ülkelerde su ve sanitasyon yenilemesiyle ilgili pratisyenler,

karar mercileri, akademiler ve araştırmacılara yöneliktir. Daha fazla bilgi için: Martine Morton; e-mail: m.c.morton@lboro.ac.uk; Internet: <http://www.wedconference.co.uk/>

BMCP SINIR ÖTESİ TATLI SU YÖNETİMİNİ GÜÇLENDİRME KONFERANSI – ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK SORUNU:

Bu konferans 20-22 Mayıs 2009 tarihlerinde Bangkok Tayland’da yapılacaktır. Konferansın ana hedefi sınır ötesi tatlı su yönetimindeki sorun ve fırsatları belirlemek ve iyileştirmek için gerekli öncelikli faaliyetleri belirlemektir. Daha fazla bilgi için: Bakary Kante, Çevresel Yasa ve Sözleşmeler Bölümü, tel: +254-20-762-4011, fax: +254-20-762-4300; e-posta: bakary.kante@unep.org; Internet: <http://www.unep.org/environmentalgovernance/Events/StrengtheningTransboundaryFreshwaterGovernance/tabid/475/language/en-US/Default.aspx>

2009 DÜNYA SU HAFTASI: Bu toplantı 16-22 Ağustos 2009 tarihlerinde Stokolm İsveç’de gerçekleşecek ve Stokolm Uluslararası Su Enstitüsü (SUSE) ev sahipliği yapacaktır. Bu yıllık olayın 2009 oturumu “Küresel Değişime Karşılık Verme: Kamu Yararı için Suya Erişim” teması etrafında düzenlenecektir. Daha fazla bilgi için: tel: +46-(0)8-522-139-60; fax: +46-(0)8-522-139-61; Internet: <http://www.worldwaterweek.org/>

DÜNYA ŞEHİRİ SU TOPLANTISI 2009: 18-21 Ağustos 2009 tarihlerinde Incheon Kore’de gerçekleşecektir. Bu toplantı, su kirliliği, iklim değişimi ve kentsel gelişimin sonucu olan su ile ilgili sorunlara muhtemel çözümler bulmak için zemin oluşturacaktır. Daha fazla bilgi için: DŞST Müdürlüğü, tel: +82-32-850-5680; fax: +82-32-850-5689; e-posta: info@wccwf2009.org; Internet: <http://www.wccwf2009.org/>

8. UHHK BİLİMSEL KURULU VE 37. UHK KONGRESİ: Bu birleşik konferans 7-12 Eylül 2009 tarihlerinde Hiderabad Hindistan’da yer alacaktır. Uluslararası Hidroloji Hizmetleri Kurumu (UHHK) Bilimsel Kurulu “Su: Yaşam Kaynakları Gerginlik Altında – Bilim Nasıl Yardım Edebilir” temasını ele alırken Uluslararası Hidrologlar Komitesi (UHK) “Kayasal Zeminlerde Yeraltı Su Kaynaklarının Sürdürülebilir Gelişimi ve Yönetimi” konusunu inceleyecekler. UHHK Bilimsel Kurulu ile ilgili bilgi için: P. Rajendra Prasad, UHHK yardımcı başkanı ve 8. UHKK bilimsel kongresi toplantı düzenleyicisi, tel: +91-891-257-5500; e-posta: ahivisakha@hotmail.com or rpatury@yahoo.com; Internet: <http://www.appliedhydrology.org/iahs>; ve UHK kongresi ile ilgili daha fazla bilgi için: Shamy Puri, tel: +91-40-2343-4626; fax: +91-40-2343-4651; e-posta: ShamyPuri@aol.com; Internet: <http://www.appliedhydrology.org/iahs>

SU, KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK VE KÜRESEL ÇEVRESEL DEĞİŞİM: YENİ ORTAYA ÇIKAN AKIMLAR, SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEKLER?: Bu konferans 1-3 Ekim 2009 tarihlerinde Kyoto Japonya’da yer alacaktır. UNESCO Uluslararası Hidroloji Programı İnsanlık ve Çevre Amaçlı Araştırma Enstitüsü, Japonya, ve Birleşmiş Milletler Üniversitesi tarafından ortak düzenlenmektedir. Daha fazla bilgi için: Lisa Hiwasaki; e-posta: l.hiwasaki@unesco.org; Internet: <http://typo38.unesco.org/en/themes/ihp-water-society/water-and-cultural-diversity.html>

15. BMİDÇS TARAFLARININ KONFERANSI VE 5. KYOTO PROTOKOLÜ TARAFLARININ TOPLANTISI: Birleşmiş Milletler İklim Değişimi Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) COP-15 ve Kyoto Protokolü COP/MOP-5 7-18 Aralık 2009 tarihlerinde Kopenhag’da (Danimarka) yer almak üzere planlandı. Bu toplantılar BMİDÇS’nin yan kuruluşlarının 31inci toplantısıyla aynı tarihlerde olacak. COP-15 ve COP/MOP-5, Bali’de Aralık 2007’de yapılan BM İklim Değişimi

Konferansı’nda anlaşmaya varılan “Yol Haritası” altında, 2012 sonrası iklim değişimiyle mücadele etme amaçlı bir çerçevede anlaşmayı sonlandırmaları beklenmektedir. Daha fazla bilgi için: BMİDÇS Müdürlüğü; tel: +49-228-815-1000; fax: +49-228-815-1999; e-posta: secretariat@unfccc.int; Internet: http://unfccc.int/meetings/unfccc_calendar/items/2655.php?year=2009

6. DÜNYA SU FORUMU: Bir sonraki Dünya Su Forumu 2012 Martında gerçekleşecektir. Daha fazla bilgi için: Dünya Su Konseyi; tel: +33-49-199-4100; fax: +33-49-199-4101; e-posta: wwc@worldwatercouncil.org; Internet: <http://www.worldwatercouncil.org>

SÖZLÜK

AKB	Asya Kalkınma Bankası
ABSU	Afrikalı Bakanların Su Konseyi
APSF	Asya-Pasifik Su Forumu
SIİP	Su ve İklim İşbirliği Programı
DSİ	Devlet Su İşleri
EKBY	Entegre Kıyı Bölgesi Yönetimi
İSK	İstanbul Su Konsensüsü
ESKY	Entegre Su Kaynakları Yönetimi
BKH	Binyıl Kalkınma Hedefleri
RKY	Resmi Kalkınma Yardımı
EİKÖ	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
BMAEK	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
BMÇP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
BMEBİÖ	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü
BMEBİÖ-UHP	Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültürel İşbirliği Örgütü Uluslararası Hidroloji Programı
BMGSSSDK	Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Su ve Sanitasyon Danışma Kurulu
SSH	Su, Sanitasyon ve Hijyen
DMÖ	Dünya Meteoroloji Örgütü
DSK	Dünya Su Konseyi
3DSKR	Üçüncü Dünya Su Kalkınma Raporu

Sekreterlik personeli Forum sonunda fotoğrafçılara poz verirken